

Ontwerp van Gewestelijk Plan voor Duurzame Ontwikkeling

Advies van de GOC - 13 maart 2014

INLEIDING

A. ALGEMENE OPMERKINGEN

De Commissie is verheugd over de uitwerking van dit ontwerp van GPDO. Het document is naar haar mening bijzonder goed uitgewerkt en vlot leesbaar.

Ze waardeert de duidelijke en globale visie van de presentatie, het begrip duurzaamheid dat in de meeste hoofdstukken naar voor komt, de manier waarop de mobiliteitskwestie wordt aangepakt en de nieuwe kijk op de verschillende polen, de bevestiging van de grootstedelijke dimensie die eindelijk wordt erkend, ... Wel betreurt ze het gebrek aan hiërarchie in de voorgestelde maatregelen en het feit dat ook de begrotingsprognose voor deze oplossingen ontbreekt.

1. Herhaling van het memorandum van de GOC

De Commissie waardeert de inhoud van de inleiding. Die verwijst immers naar de keuze van de uitdagingen die het GPDO aangaat. Deze uitdagingen stemmen overeen met diegene die ze zelf aangaf in haar *'Memorandum aan de Regering'* van 11 juni 2009, namelijk: de sociale en economische kloof, de demografische uitdaging, de milieu-uitdaging, de grootstedelijke en de internationale uitdaging (zie bijlage).

2. Consultatie

Ook steunt ze de consultatie die momenteel wordt georganiseerd. Het document kan verder worden uitgewerkt voordat het wordt voorgelegd aan het openbaar onderzoek en aan de Regering voor de definitieve goedkeuring. De Commissie hoopt dat de nieuwe Regering snel haar goedkeuring zal geven aan dit ontwerp gezien de vele werkzaamheden die al werden verricht en de hoogdringendheid van de uitdagingen waar het Gewest en zijn grootstad voor staan.

Overigens verbaast het de Commissie dat het GBP al gedeeltelijk werd gewijzigd voordat dit ontwerp van GPDO is gerealiseerd.

3. Leesbaarheid en duidelijkheid van het document

Glossarium

De Commissie verwijst naar de vele technische termen, afkortingen, referenties van documenten die niet verder worden toegelicht.

Ze stelt voor om de leesbaarheid en toegankelijkheid van het document te verbeteren door een glossarium toe te voegen van de technische termen. Systematische referentienota's onderaan de pagina's bijvoorbeeld kunnen de lezer helpen bij zijn eventuele verdere opzoeken.

Ook stelt ze voor om als referentie de *Stand van Zaken van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest* te nemen die werd uitgegeven in 2011, in de voorbereidende fase van de redactie van het GPDO, en erop toe te zien dat in alle gewestelijke documenten dezelfde terminologie wordt gehanteerd.

In dit opzicht zou het interessant zijn om een algemeen glossarium en een lijst van afkortingen uit te geven. Zowel het Gewest als de gemeenten zouden die als basis kunnen gebruiken voor alle strategische en verordenende plannen die ze realiseren (GewOP, GBP, GemOP, BBP, GSV, GemSV).

Verwijzingen

Het GPDO is zodanig opgebouwd dat de transversaliteit van de verschillende beleidsstrategieën duidelijk naar voor komt.

De Commissie waardeert deze benadering en stelt voor om ze te

	optimaliseren via links en verwijzingen doorheen het hele document, kwestie van de banden tussen het stadsproject en de sectorale beleidsstrategieën te benadrukken. Naar haar mening zou dit de leesbaarheid van het document bevorderen.
<i>Lagen vermenigvuldigen</i>	De Commissie merkt op dat het ontwerp van GPDO heel wat nieuwe beheersinstrumenten en perimeters voorstelt, zoals de Zone van Economische Uitbouw in de Stad (ZEUS). Ze stelt voor om deze perimeters een andere benaming te geven dan 'zone' (bijvoorbeeld perimeter of ruimte) omdat dit woord impliciet verwijst naar een bodembestemming. Ze vreest dat het gebruik van het woord 'zone' de documenten complexer en soms moeilijk te begrijpen maakt.
<i>Samenvatting toevoegen</i>	De Commissie meent dat de doelstellingen van het stadsproject zouden moeten worden samengevat. Ze stelt voor om bij het document een samenvatting te voegen van de belangrijkste uitdagingen, kwestie van het gebruik ervan door het grote publiek te bevorderen. Deze samenvatting zou de vorm kunnen aannemen van een bundel van een twintigtal pagina's, geïllustreerd met kaarten, schema's en tabellen. Ze betreurt dat het milieueffectenrapport niet openbaar werd gemaakt.
<i>Opbouw van het document</i>	De Commissie stelt voor om de beschrijving van de prioritaire doelstellingen beter te groeperen. Sommige maatregelen worden immers vermeld bij de territoriale beleidshefbomen.

4. Operationaliteit van het plan

	De Commissie merkt op dat het GPDO een document is dat heel wat interessante voorstellen bevat. Toch lijkt het in zekere zin op een catalogus van goede voornemens en ontbreekt het aan een duidelijke uitdrukking van een prospectieve visie. Om meer te zijn dan een opsomming van doelstellingen en acties, en uit te groeien tot een volwaardig planningsinstrument, kan er een operationeel luik worden aan toegevoegd dat de begroting en timing, de fasering en de prioriteiten aangeeft. Ook de tenuitvoerlegging van de voorgestelde doelstellingen en acties kan in detail worden beschreven.
<i>Becijferde voorstellen</i>	Voor de duidelijkheid zouden de becijferde doelstellingen kunnen worden gepresenteerd per type actie en per type operator (actiefiches). De bepaling van welk deel van het gewestelijke budget zal worden besteed aan de verschillende beleidsstrategieën, zou meer duidelijkheid scheppen over de reikwijdte van de voorgestelde acties. Een becijferde evaluatie van de verschillende voorstellen zou helpen om de prioriteiten te bepalen en tegenstrijdigheden te vermijden.
<i>Prioriteiten</i>	Bovendien stelt de Commissie zich vragen bij de uitdrukking van de prioriteiten van de acties in het document. Ze stelt voor om een en ander te verduidelijken door een rangorde in te voeren. De 4 prioritaire doelstellingen en de 5 territoriale beleidshefbomen die de Regering heeft weerhouden, lijken de Commissie bijzonder relevant.

5. Demografische vooruitzichten

Het GPDO baseert zich wat de demografische groei betreft op de

vooruitzichten van het Federaal Planbureau van mei 2013 (*Bevolkingsvooruitzichten 2012-2060-24 mei 2013*). Op die basis raamt het de demografische groei op 14.000 inwoners per jaar tegen 2020.

De Commissie wijst op de moeilijkheid om deze groei te voorspellen. Ze merkt op dat de verwachtingen voor 2020 steeds toenemen: het BISA raamt de demografische groei in zijn 1ste cahier van mei 2010 (*Bevolkingsprojecties 2010-2020 voor het Brussels Hoofdstedelijk Gewest in De cahiers van het BISA nr. 1 – mei 2010, p16*) op 1.230.000 inwoners tegen 2020, terwijl het Federaal Planbureau en de ADSEI (*Mini-Bru 2014. Het Brussels Hoofdstedelijk Gewest in cijfers, BISA 2013, p6*) vandaag 1.270.000 inwoners verwachten.

De groei van de Brusselse bevolking is sterk afhankelijk van de externe migratie, die op haar beurt afhangt van het beleid van de federale regering in dit domein.

Om deze complexiteit het hoofd te bieden, stelt de Commissie voor om in het GPDO een tabel op te nemen die een overzicht geeft van de vooruitzichten, de bijstelling van de vooruitzichten en de verschillende hypothesen voor de bevolkingsgroei. De vooruitzichten voor 2020, 2040 en 2060 zouden zo met elkaar kunnen worden vergeleken op basis van een referentiejaar en een referentiebevolkingscijfer. Daarnaast zou nog een aparte tabel moeten worden voorzien voor de twee Brabantse provincies, om een vergeleken en gecumuleerde bevolkingsstatistiek te bieden op grootstedelijke schaal.

Het is van kapitaal belang om de statistische vooruitzichten zo goed mogelijk te preciseren, want zij zijn de basis waarop de beleidsstrategieën worden bijgesteld.

De Commissie vraagt om in het ontwerp van GPDO ook de sociaaleconomische kenmerken van de verwachte bevolking te schetsen. Dit is belangrijk opdat de voorgestelde beleidsstrategieën - onder meer op het vlak van huisvesting en opleiding - goed zouden zijn afgestemd op de verwachte bevolking.

Problematiek van de dualisering De Commissie vraagt om in het ontwerp van GPDO dieper in te gaan op het thema dualisering van de stad. Dit verschijnsel zou moeten worden geanalyseerd op schaal van de gemeente, het Gewest en de grootstad.

7. Cartografie

De Commissie wijst in het algemeen op het gebrek aan expliciete links tussen de kaarten en de tekst, zowel in het deel stadsproject als in het deel over de sectorale beleidsstrategieën. Ze vraagt om de tekst aan te vullen met verwijzingen naar de 7 grote kaarten.

Met enkele grafische ingrepen zouden de kaarten eenvoudiger worden en makkelijker leesbaar: de kaart van het stadsproject bijvoorbeeld zou de krachtlijnen van het project beter naar voor kunnen brengen en de intenties beter kunnen weergeven.

Kaart 1 "Stadsproject" De Commissie vraagt om een heuse algemene overzichtskaart op te stellen (chorème) die alle voorgestelde beleidsstrategieën bondig weergeeft (zie GewOP van 1995).

Ze vraagt om de Vijfhoek beter tot zijn recht te brengen en een inlegkaart toe te voegen met alles wat de Vijfhoek aangaat. Volgens haar is het belangrijk om de stichtende rol van de Vijfhoek te benadrukken. De Vijfhoek is een beeld dat in het geheugen is gegrift, een centrale kern van de stad die een

	belangrijke commerciële rol vervult (niet te verwarren met de polen). Bovendien stelt ze voor om het stadsproject in die zin te herlezen, en erin te verwijzen naar de belangrijke rol van de Vijfhoek.
<i>Bijkomende kaart 1bis "Erfgoed, landschap, verfraaiing"</i>	De Commissie stelt voor om na de kaart van het stadsproject een bijkomende kaart toe te voegen die de <i>stedelijke structuur, de gebieden per grote stedelijke densiteiten, het erfgoed, de landschappen en de verfraaiing</i> weergeeft. Het eerste element van het erfgoed is immers de stedelijke structuur: straten, pleinen, open en gesloten ruimten. Daarna volgt het al dan niet erkende erfgoed (beschermde en in de bewaarlijst opgenomen gebouwen en landschappen, GCHEWS, ...). Een landschappelijke visie is overigens onmisbaar bij de stadsinrichting en moet worden erkend en opgewaardeerd. De Commissie benadrukt dat erfgoed niet beperkt is tot zijn toeristische facet, maar bijdraagt tot de Brusselse identiteit.
<i>Kaart 2 "Levenskader"</i>	De Commissie stelt voor om de titel van deze kaart te veranderen. In de mate dat een bijkomende kaart zou worden toegevoegd, geeft deze kaart immers enkel de aspecten ingroening en blauw netwerk weer. Sommige elementen moeten dus worden verwijderd en andere, zoals bijvoorbeeld de warmte-eilanden, toegevoegd. De kaart met de locaties van de iconische torens zou kunnen worden hernomen als inlegkaart van de nieuwe kaart 2. Ze zou de bestaande torens vermelden en minder precies zijn over de inplanting van nieuwe torens, maar eerder aangeven waar ze potentieel kunnen worden gebouwd om de stedelijke en landschappelijke structuur van Brussel te bevestigen.
<i>Kaart 3 "Openbaar vervoer"</i>	Een eenvoudiger kaart zou veel makkelijker leesbaar zijn. De Commissie vraagt om deze kaart bij te werken om rekening te houden met de recente evoluties (bijvoorbeeld 2 in plaats van 3 hypothetische tracés voor de toekomstige metroas noord, integratie van de beslissing van de Vlaamse Regering van december 2013 over de tramlijnen van De Lijn). Ze stelt voor om de nieuwe verbindingen aan te geven die nodig zijn nu er huizenblokken langs het kanaal als OGSO bestemd zijn. In deze gebieden zullen immers meer woningen worden gebouwd die bereikbaar moeten zijn met het openbaar vervoer. Ook merkt ze op dat de kwestie van de bredere trams van 2,65m (in plaats van 2,30m vandaag) zou moeten worden onderzocht: in sommige wijken is de doorgang van dergelijke brede trams immers niet mogelijk. De Commissie stelt voor om de volgorde van de inlegkaarten van kaart 3 te veranderen zodat de evolutie van 2020 tot 2040 duidelijker wordt.
<i>Kaart 4 "Zacht verkeer"</i>	De Commissie vraagt om de Vijfhoek rechtstreeks weer te geven op de grote kaart, en niet alleen als inlegkaart. Ze stelt voor om op een inlegkaart de te grote huizenblokken weer te geven waar de "stad van de korte afstanden" niet ten uitvoer kan worden gelegd.
<i>Kaart 5 "Wegennetwerk"</i>	De Commissie vraagt om de hele Ring duidelijk weer te geven. Hoe zit het met de zuidelijke aansluiting van de kleine op de grote Ring? Ze stelt voor om de 4de inlegkaart te verplaatsen naar de tekst of naar kaart 4.
<i>Kaart 6 "Economische"</i>	De Commissie vraagt om niet te vergeten op deze kaart de grote bestemmingswijzigingen (met uitzondering van OGSO) aan te geven die zijn

<i>ontwikkeling"</i>	voorzien in de richtschema's: de 'campus' bij het station van Schaarbeek, de potentieel ontwikkelbare 54 ha op de site Schaarbeek-Vorming die zijn aangegeven in het richtschema van Schaarbeek-Vorming. De Commissie stelt voor om de informatie uit te breiden tot het grootstedelijke gebied.
<i>Kaart 7 "Stadsvernieuwing"</i>	Het begrip Gebied voor Stadvernieuwing (GSV) volgt het begrip RVOHS op. De Commissie vraagt om de verschillen in omvang tussen de beide ruimtes aan te geven en de redenen ervan toe te lichten. Daarnaast stelt ze voor om bij de kaart de inlegkaart van kaart 4 met de ascontracten toe te voegen.
<i>Bijkomende kaart voor de tekst</i>	De Commissie stelt voor om in de tekst de volgende kaarten toe te voegen: - Een kaart van het culturele en creatieve toerisme (bioscoop, ...). - Een kaart van de bestaande toestand inzake schoolvoorzieningen; - Een kaart met het tracé van het grootstedelijk gebied zoals aangekondigd in de 6de staatshervorming, bovenop die van het ontwerp van GROU en de studie "<i>Een andere schaal voor Brussel – de ruimte Europolis Brussel</i>" die het Gewest in 2010 publiceerde. Naar haar mening is het referentiekader dat werd gebruikt door de studies 2040, namelijk het GEN-gebied, te beperkt. Het geeft immers niet de relaties aan tussen Brussel en de luchthaven van Zaventem en Brussels South (Charleroi), die ongelijk worden bediend door het spoor. - Kaarten bij de hoofdstukken over de sectorale beleidslijnen. - Een 'kenniskaart' die de inrichtingen van het hoger onderwijs aangeeft. Het nieuwe landschapsdecreet voorziet drie trappen: het universitair hoger onderwijs, het niet-universitair hoger onderwijs en het hoger kunstonderwijs. Het zou interessant zijn om het thema onderwijs te benaderen op grootstedelijke schaal (+ LLN, Vlaamse universiteiten)
<i>Opmerkingen over de bestaande kaarten in de tekst</i>	- Kaart op pagina 29 van het stadsproject: deze kaart werd opgemaakt in het kader van de bezinning over de dichtheid, en niet met het oog op de uitvoering van een erfgoedbeleid. Ze moet het grafisme van de voorgestelde visuele kegels integreren (zie GPDO 1995). - Kaart op pagina 36 van het stadsproject moet een volwaardig volumeplan worden (bepaling van de hoogtes, de zichtkegels). - Kaart van de iconische torens: de bestaande torens toelichten, maar ook de torens ontwikkelen als deel van het landschap: de algemene vorm aangeven, de assen waar hoge gebouwen kunnen worden ingeplant zonder ze precies te lokaliseren (zie hoger) (standpunt van het landschap, de bestaande torens,...). In dit opzicht vraagt de Commissie om de BUUR-studie van hoge gebouwen raadpleegbaar te maken. - Kaart met het thema 'stadsverfraaiing' van Victor Besme (zoals in het eerste GewOP).

8. Hoofdstuk over de grootstad

<i>Definitie van de grootstad</i>	De Commissie stelt verheugd vast dat het GPDO eindelijk een bezinning biedt over de grootstedelijke dimensie van de territoriale ontwikkeling van het BHG. Ze merkt op dat aan de kwestie grootstad al verschillende, vooral geografische studies werden gewijd. Die worden sinds 1991 gepubliceerd en regelmatig
---------------------------------------	--

bijgewerkt, met name nog in 2010. Het begrip grootstad is verbonden met de geografische en economische realiteit. De studies stellen nog een ruimere afbakening van het "stedelijk gebied" voor dan de afbakening die is voorgesteld in het ontwerp van GPDO. Het stedelijk gebied reikt verder dan het GEN-gebied. De studies erkennen dat Mechelen en Leuven allebei hun eigen stedelijk of grootstedelijk gebied hebben, maar op hun respectieve schaal.

Ze stelt voor om dit gebied opnieuw te evalueren naarmate het debat in de toekomst zal vorderen, om zo goed mogelijk aan te sluiten op de "Belgische stedelijke gebieden" zoals de aardrijkskundigen die definieerden in eerdere studies. De Commissie is van mening dat ook de luchthaven van Charleroi tot het stedelijk gebied zou moeten worden gerekend. Zo zou de kwestie vervoer ruimer kunnen worden bekeken en de link worden gelegd met het "centrale gebied" dat is voorzien in het nieuwe GROU.

Ook de rol van Brussel als Europese en internationale hoofdstad zou zo duidelijker naar voor komen. Deze dimensie moeten we gebruiken.

De Commissie stelt voor om de grootstedelijke dimensie beter te benadrukken in de inleidende tekst. De betrokken beleidsstrategieën beschouwen op grootstedelijke schaal creëert immers een andere perceptie en leidt tot een globale visie die verder gaat dan alleen het Brussels Hoofdstedelijk Gewest. De Commissie pleit ervoor om deze schaal duidelijker te benadrukken in het hele ontwerpplan en er de hele bezinning op te baseren.

*Interpretatie-eenheid
van de belangrijke
begrippen*

Verder is de Commissie van mening dat het begrip 'grootstad' beter zou moeten worden gepreciseerd: het GPDO spreekt van "grootstedelijk gebied" (p103), "grootstedelijk niveau" (p226), Ze vraagt zich af of deze termen overeenstemmen met de "Grootstedelijke Gemeenschap Brussel" zoals die is voorzien en toegelicht in de 6de staatshervorming.

9. Stedennetwerk

De Commissie vraagt om in het GPDO ook de kwestie van de stedennetwerken aan te halen.

Noord-West-Europa telt verschillende stedennetwerken, met als bekendste LIKOTO (Rijsel, Kortrijk, Doornik), Randstad Holland, SarLoLux, Rijn-Rhur, enz.

Ook de centrale steden van België hebben het potentieel om verenigd te worden in een netwerk, en dit dankzij hun complementariteit (bijvoorbeeld: ABC-as langs het kanaal) of hun vervoersnet (autosnelweg, spoorweg, ...).

Het begrip 'stedennetwerk', dat momenteel ontbreekt in het ontwerpplan, moet worden bekeken vanuit twee standpunten.

- Ten eerste: de positie van Brussel in het internationale netwerk van de grote Europese steden. De Commissie stelt voor om te verwijzen naar het Belgisch Stedennetwerk (BSN), naast de netwerksteden die al erkend zijn in Noord-West-Europa (zie EROP, de Tweede Benelux Structuurschets,...).
- Ten tweede: het Belgische niveau. Ze verwijst in dit opzicht naar de rijkdom van Brussel op het vlak van onderzoek en universitair, niet-universitair hoger onderwijs en hoger kunstonderwijs. De grootstedelijke gemeenschap heeft op haar grondgebied 4 van de grootste universiteiten van het land. Het GPDO zou deze rijkdom moeten benadrukken en netwerken ontwikkelen met de andere universitaire inrichtingen in Vlaanderen en Wallonië. Dit element is des te relevanter omdat het "landschapsdecreet" (Marcourt) deze

visie bevestigt voor de Franse Gemeenschap Wallonië-Brussel.

10. Mondialisering/globalisering

De Commissie vraagt om zich in het ontwerp van GPDO te bezinnen over de banden tussen globale en lokale ontwikkeling en over de hoofdzakelijke territoriale, zowel positieve als negatieve, gevolgen van de mondialisering en globalisering.

11. Relaties met het GROU en het Beleidsplan Ruimte Vlaanderen

In de mate dat het GPDO de idee verdedigt om de grootstad en haar relaties met haar bureu te beschouwen, meent de Commissie dat het interessant zou zijn om, eventueel met behulp van kaarten, de eventuele verbanden met het huidige Waalse ontwerp van GROU en met het Beleidsplan Ruimte Vlaanderen (BRV) toe te lichten. Dit zou de intergewestelijke dialoog versterken.

12. Evaluatie van het GPDO

De Commissie wil weten hoe de tenuitvoerlegging van dit plan periodiek zal worden geëvalueerd. Ze vraagt om voor deze periodieke evaluaties de nodige instrumenten en indicatoren te voorzien. Die zouden onder meer kunnen gebaseerd zijn op de overzichten.

Ze vraagt om een evaluatie te plannen halverwege de gewestelijke legislatuur. Voor de evaluatie van bepaalde indicatoren kunnen andere frequenties worden gehanteerd.

Stadsproject

A. BIJZONDERE OPMERKINGEN OVER HET STADSPROJECT: de prioritaire doelstellingen

Prioriteit 1: Een ambitieuze woningproductie

Strategie 3/Tool 2: de versteviging van de stadsstructuur

De Commissie wijst op enkele materiële fouten:

- De titels van de prioriteiten op pagina 22 stemmen niet overeen met de titels van deze prioriteiten op de pagina's 23, 44, 56.
Voor Titel 3 stelt ze voor om de titel van p. 22 te gebruiken: "*de ontwikkeling van sectoren en diensten met een groot werkgelegenheidspotentieel, goede economische vooruitzichten en opleidingsperspectieven*".
- Correctie van Titel 4: **Een duurzame** mobiliteit als **stedelijke** ontwikkelingsfactor.

Verdichting in de omgeving van groene ruimten

Het GPDO voorziet de verdichting in de omgeving van de groene ruimten. De Commissie meent dat het beter is om verdichting in de buurt van niet-beschermde groene landmarks met een hoge erfgoedwaarde, zoals de Vijvers van Elsene en het Park van Brussel, te vermijden. Ze verwijst naar haar vraag om een landschappelijke analyse te realiseren op een bijkomende kaart.

Hoge gebouwen - kaart p. 36

De Commissie vraagt om in het ontwerp van GPDO ruimer toe te lichten hoe de assen waar er iconische torens kunnen worden ingeplant werden weerhouden. Ze vraagt zich af of deze torens in het landschap kunnen worden ingeplant zonder argumenten aan te dragen (bijvoorbeeld toren voorzien in de Koningstuin, Louizalaan, omgeving van het Koninklijk Park, ...). Ze vindt het gevaarlijk om de locaties van torens (generieke en iconische) te situeren op de kaarten aangezien dat de speculatie kan aanmoedigen in de betreffende ruimten. Ze twijfelt aan de gevolgen op het vlak van verdichtingscapaciteit en toekomstig beheer van dit soort gebouwen, vooral vanuit financieel oogpunt. Als er plaatsen worden aangeduid waar belangrijke stedelijke landmarks kunnen worden ingeplant, is het beter om die te onderzoeken in de vorm van capabele gebieden, zonder ze precies af te bakenen.

Prioriteit 3: Ontwikkeling van sectoren en diensten met een groot werkgelegenheidspotentieel, goede economische vooruitzichten en opleidingsperspectieven

De Commissie vraagt om aan dit deel een punt toe te voegen over de acties die moeten worden ondernomen om te komen tot een gemengde stad waarin verschillende functies naast elkaar "samenleven": hoe overwinnen we de conflicten tussen de functies?

Strategie 1/Tool 3: de handel

Revitalisatie van de bestaande handelskernen
P49

De Commissie vraagt om aan dit hoofdstuk de kwestie van de revitalisatie van de handelskernen toe te voegen: vooral de centrale wijken hebben dringend nood aan structurele renovatie.

De Commissie merkt in het bijzonder op dat het ontwerp van GPDO zijn beleid concentreert op de verhoging van het handelsaanbod, maar niets zegt over de

renovatie van de 5 bestaande supraregionale handelskernen. Ze wijst erop dat zonder renovatiebeleid van de bestaande handelskernen, er banen zullen verloren gaan of niet zullen worden gecreëerd. Het toekomstige dynamisme van deze handelskernen moet worden geanalyseerd in een grootstedelijk perspectief.

Ze meent dat een dynamisch beleid niet alleen moet mikken op de kwaliteit en de kwantiteit van het handelsaanbod, maar ook op een gepaste handelsomgeving en op de fysieke en financiële aantrekkingskracht van deze omgeving.

Ze vraagt om in het GPDO een grootstedelijke bezinning te ontwikkelen naast een gewestelijke bezinning.

Strategie 2: Investeren in de banenscheppende sectoren van de gewestelijke economie

De Commissie vraagt om een punt uit te werken over de toegang van de Brusselaars tot banen bij het Bestuur. Het Bestuur zou immers het voorbeeld moeten geven wat de aanwerving van de Brusselaars betreft.

Ze vraagt om een derde competentiepool toe te voegen, namelijk de beroepen in de bouw en renovatie (p50). Deze sectoren creëren veel banen en bieden een belangrijk potentieel van verbanden met de beroepsopleidingen. Bovendien beantwoorden deze beroepen aan het profiel van de Brusselse werkzoekenden.

Prioriteit 4: de mobiliteit als stedelijke ontwikkelingsfactor

Strategie 2/Tool 2 : naar een redelijk gebruik van de personenwagen

Alle strategieën zijn gericht op de rationalisering van het autogebruik. De Commissie vraagt om ook acties te ontwikkelen voor de kwantitatieve en kwalitatieve verbetering van het openbaar vervoer.

Ze pleit voor de uitbreiding van het openbaar vervoersaanbod, zodat het een waardig alternatief kan vormen voor gemotoriseerde verplaatsingen.

Ze meent dat de structuur van de tekst zou moeten worden herzien om de kwestie van het openbaar vervoer meer stroomopwaarts te benaderen. Strategie 1 van prioriteit 4 "*Hiërarchisering van de openbaar-vervoersknooppunten*" somt een aantal maatregelen op, terwijl echte oplossingen vermeld staan in strategie 1 van beleidshefboom 4 "*Een netwerk van performante openbaar-vervoersknooppunten ter ondersteuning van de ontwikkeling*", pagina 95. De prioritaire doelstellingen zouden bondiger kunnen worden geformuleerd.

Nieuwe parkings

De Commissie merkt op dat het ontwerp van GPDO geen voorstellen doet voor het creëren en verhogen van de capaciteit van ontradingsparkings aan de zuidelijke invalswegen van Brussel.

Ze merkt op dat voor het reconditioneringsproject van de E411 naar Delta eerst ontradingsparkings moeten worden ingericht om de kortere invalsweg van de stad te compenseren. De ontradingsparkings die zijn voorzien in IRIS 1 zijn nog steeds niet gerealiseerd, terwijl de maatregelen die ermee verband houden werden getroffen (met name titel VII van het GewOP).

P61: handel en mobiliteit

De Commissie merkt op dat het nut van de auto bij grote aankopen (volumineuze, maar ook gegroepeerde aankopen, aankopen door bejaarden) moet worden erkend. Ze verdedigt de idee dat daarvoor voldoende parkings moeten worden voorzien in de buurt van de handelskernen.

B: BIJZONDERE OPMERKINGEN OVER HET STADSPROJECT: territoriale beleidshefbomen

Beleidshefboom 1: een meerpolige mozaïekstructuur ontwerpen

Strategie 1/tool 1: De prioritaire ontwikkelingspolen

P64

De Commissie vraagt om in beleidshefboom 1 de Vijfhoek op te nemen.

De Commissie stelt voor om de term "centrum" te gebruiken in plaats van de term "pool". In tegenstelling tot "pool", impliceert "centrum" de sociologische uitdaging van gemengdheid.

Strategie 2 : Versterking van de grootstedelijke centraliteit

P75

De Commissie vraagt om in de tabel op pagina 75, "Werkgelegenheid gegenereerd in het grootstedelijke centrum" te preciseren of de banen vermeld voor de Europese Wijk potentiële of bestaande banen zijn. Voor alle tabellen over werkgelegenheid, vraagt de Commissie om een meer expliciete berekeningsmethode te gebruiken (gaat het om "voltijds-equivalenten" (VTE) op jaarbasis, ...)? In de tabel op pagina 75 zou de potentiële impact op de werkgelegenheid beter moeten worden toegelicht.

Tunnel van de Bovenstad

De Commissie is van mening dat de "grootstedelijke weg" langs de Vijfhoek, die momenteel tunnels omvat in het centrale deel van de Kleine Ring, een groot potentieel biedt op het vlak van verbetering van de kwaliteit van het leefkader. Dit potentieel kan enkel worden geherwaardeerd door op termijn de dominantie van auto's en tunnels op te heffen en terug te keren naar een stedelijke schaal gebaseerd op het behoud van een hoogwaardige (herin te richten) openbare ruimte, het oversteken van de laan te vergemakkelijken en opnieuw de elementen te creëren van een verloren urbaniteit.

Een tussenstap zou erin kunnen bestaan om sommige stukken van de bestaande tunnels gedeeltelijk te overdekken.

Bovendien moet erop worden toegezien dat deze overdekking gericht is op een kwantitatieve en kwalitatieve verbetering van het handelsaanbod in dit gebied.

De Commissie stelt voor om van deze werkzaamheden gebruik te maken om de grote parkings waar mogelijk rechtstreeks te enten op de bestaande kunstwerken.

De Commissie acht het van essentieel belang om de centraliteiten beter te definiëren: het zou verstandig zijn om te bepalen welke elementen erin moeten voorkomen, zoals de handelszaken, een openbaar plein, specifieke typomorfologische elementen, ...

Hoofdstuk 1: Woningen van goede kwaliteit voor iedereen

A. ALGEMENE OPMERKINGEN

Semantiek

De Commissie benadrukt het belang om eerder te spreken van "woning" dan van "huisvesting". Huisvesting kan immers niet alleen worden opgevat. De woning geeft betekenis aan huisvesting: die kan enkel worden beschouwd in haar ruimere functie en in haar interactie met andere elementen.

Evaluatie

De Commissie drukt op de noodzaak om de plannen te evalueren. Ze betreurt dat een dergelijke evaluatie niet werd doorgevoerd voor de vorige GewOP's.

Demografische boom

De Commissie merkt op dat het Planbureau de cijfers van de bevolkingsgroei heeft bijgesteld. Ze vraagt om na te gaan wat de huidige tendensen zijn en of en hoe de vooruitzichten zijn geëvalueerd.

Verband tussen tewerkstellings- en woningbeleid

Het GPDO stelt dat *een echt Brussels huisvestingsbeleid echter niet kan worden uitgevoerd zonder voldoende inkomsten om voluntaristisch beleid te voeren. Een groot deel hiervan is nog steeds gebaseerd op de personenbelasting (PB) die geheven wordt naar de woonplaats. Het Gewest moet daarom werken aan de aantrekkelijkheid van het wonen om belastingbetalende huishoudens (met name gezinnen met kinderen) aan te trekken en te behouden en dit met sociale stabiliteit en gemengdheid als achterliggende doelstelling.* p.121

De Commissie verdedigt deze idee, maar benadrukt bovendien dat een ambitieus tewerkstellingsbeleid parallel met een sterk woningbeleid moet worden uitgevoerd. Ze meent dat het met name en ook via tewerkstelling is dat het Gewest een bevolking kan aantrekken die door het betalen van belastingen bijdraagt tot de middelen van het beleid.

B. OPMERKINGEN PER THEMA

1. Woningen produceren en met name openbare woningen

pp.123-124

Productie van woningen en nieuwe woonvormen

Het GPDO drukt op het belang om nieuwe woningen te produceren: heel wat acties van het eerste hoofdstuk zijn gericht op het *plannen van nieuwbouw van openbare woningen* of het *vergroten van de begeleide productie van openbare woningen, de contractualisering tussen het Gewest en de gemeenten om de acties te bepalen en te programmeren, enz.* Behalve acties voor de bouw van nieuwe woningen, zou het

GPDO meer aandacht moeten besteden aan de nieuwe woonvormen: collectief wonen, woningcorporaties, Land Trust corporatie, enz. Deze elementen worden slechts summier aangehaald, maar mogen niet als een bijkomstigheid worden beschouwd. De ontwikkeling van een beleid om alle woonvormen te promoten, ook het collectief wonen, zou het vertrekpunt moeten zijn in deze doelstelling van woningproductie.

De Commissie meent dat alle woonvormen moeten worden toegestaan, ook bijvoorbeeld collectief huren. De Brusselse gebouwen bieden een groot verbouwingspotentieel waardoor alternatieve woonvormen kunnen worden ontwikkeld.

Het cruciale tekort aan openbare woningen, wijst op een verpaupering van Brussel. De Commissie wil de bevolkingsgegevens van het hinterland kennen: trekt het hinterland gezinnen aan die belastingen betalen?

Prioritaire acties

Nieuwbouw van openbare woningen plannen

p.127

Openbare woningen

Volgens het GPDO is de productie van openbare woningen sinds de oprichting van het Gewest sterk toegenomen. Deze productie werd bovendien gediversifieerd met behulp van nieuwe instrumenten. De Commissie is verheugd over deze groei, maar benadrukt dat de productie nog ver onder de vraag blijft sinds het Brusselse woonbeleid werd ingevoerd.

Volgens de Commissie moeten er dus meer inspanningen worden geleverd om de productie zodanig op te voeren dat aan de huidige en toekomstige vraag kan worden voldaan.

Het Overzicht van de Huisvestingsvergunningen nr. 3 wijst op een vertraging van de vergunde woningen uit overheidsinitiatief, *ondanks het voortzetten van de gewestelijke huisvestingshulpmiddelen (wijkcontracten, Citydev Brussels, enz.) en van de gemeentelijke initiatieven voor woningproductie (plan "1000 woningen" van Brussel-Stad). Het negatieve saldo in 2012 voor de categorie van de Brusselse Gewestelijke Huisvestingsmaatschappij en de Openbare Vastgoedmaatschappijen (BGHM-OVM) is te wijten aan de verdere renovatie van de sociale woningcomplexen zodat ze conform de huidige veiligheidsnormen en comfortvereisten zijn. De herinrichtingen brengen soms een vermindering van het aantal wooneenheden met zich mee terwijl de totale bewoonbare oppervlakte behouden blijft.* Het GPDO stelt bovendien (p. 124) dat *ondanks een versnelling in de afgelopen jaren de productie van publieke woningen nauwelijks zal voldoen om tot aan 2020 het huidige percentage van openbare woningen in stand te houden ten opzichte van het totale aantal woningen.*

pp.123-124

Voorrang aan sociale woningen

De Commissie meent dat bij de productie van openbare woningen voorrang moet worden gegeven aan sociale woningen. Deze prioriteit zou beter moeten worden benadrukt.

<i>15% sociale woningen</i>	De Commissie merkt op dat het GPDO nergens spreekt van de doelstelling om tegen 2020 in elke gemeente (of in elke wijk, zoals is bepaald door het BISA) 15% openbare woningen te voorzien. Ze vraagt om deze doelstelling op te nemen in het plan. Vlaanderen beschikt over een becijferde sociale doelstelling die elke gemeente moet respecteren. Een dergelijke maatregel zou ook moeten worden opgenomen in het GPDO.	
<i>Andere sociale woonvormen</i>	De Commissie merkt op dat voor de ontwikkeling van sociale woningen in de vorige eeuw verschillende formules bestonden, waaronder de oprichting van huurderscoöperatieven. Er zou een bezinning moeten worden gevoerd over de verschillende instrumenten en formules die kunnen helpen om de doelstelling inzake sociale woningbouw te bereiken. Het is belangrijk dat hierbij alle verschillende vormen van sociale woningbouw, ook de alternatieve, in aanmerking worden genomen en worden verdedigd. Dat zou een bijkomende garantie bieden voor de werkelijke realisatie van dit plan. De Commissie is echter van mening dat de stedenbouwkundige lasten niet het juiste instrument zijn om een quotum van 15% sociale woningen vast te stellen. Ze meent dat het BBP of de ZGSV daarvoor beter geschikt zijn.	<i>p.124</i>
<i>Openbare woningen voor de middenklasse</i>	In de doelstellingen die zijn opgesomd op p. 126, koestert het GPDO de ambitie om het openbare en het particuliere woningpark verder uit te bouwen. Van de woningen die door de overheid worden geproduceerd moet 60% bereikbaar zijn voor de sociale inkomenscategorieën en 40% voor de middelhoge inkomens.	<i>p.126</i>
<i>Woningen produceren voor iedereen</i>	De Commissie steunt de idee dat de productie van sociale woningen een absolute noodzaak is. Er moet evenwel een evenwicht worden behouden in de globale woningproductie. Ze drukt op de noodzaak om woningen te produceren voor alle lagen van de bevolking, en erop toe te zien dat in Brussel ook een middenklasse blijft behouden die belastingen betaalt. De Commissie stelt immers vast dat de middenklasse nog steeds wegtrekt uit Brussel. Ze meent dat we offensief moeten optreden om deze bevolkingsgroep in het Brussels Gewest te houden. Door de zesde staatshervorming wordt het nog belangrijker dat in het Gewest een bevolkingsgroep aanwezig is die de belastinggrondslag van het Gewest kan verhogen. Ook pleit de Commissie voor de bouw van openbare woningen voor de middenklasse (40%). Ze stelt voor om offensiever op te treden en de bouw van woningen voor middelhoge inkomens door de privésector te bevorderen door faciliteiten toe te kennen. Bovendien meent de Commissie dat er een evenwicht moet worden behouden in de verschillende bevolkingsgroepen die het Gewest moet aantrekken en behouden. Ook met de	

geografische verdeling van moet rekening worden gehouden.

De middelen voor het grondbeheer in het kader van het Gewestelijk Platform rationaliseren

p. 128

De Commissie steunt de doelstelling van het GPDO om middelen te vinden om openbare gronden bij de overheid te houden en zo te streven naar een grotere grondbeheersing.

Ze stelt zich echter vragen bij de actie die het GPDO voorstelt, namelijk *de mogelijkheid en het belang analyseren voor het creëren van een gewestelijk reservefonds voor de aankoop van strategische percelen*. Wordt er over de oprichting van een dergelijk fonds nog onderhandeld? De Commissie gaat ermee akkoord dat zo'n fonds nuttig kan zijn en stelt voor om er een sterke actie van te maken. Ze vraagt zich echter af hoe en door welke instelling dit fonds zal worden beheerd.

p.128

Noodzaak van een aankoopbeleid

Omdat te realiseren, moeten maatregelen worden genomen om private woningaankopen aan te moedigen en te bevorderen, vooral gezien de onzekerheid over de fiscale aftrekbaarheid van de hypothecaire lening (bijkomende kosten als gevolg van de bevoegdhedenoverdracht).

Sociale gemengdheid

Bij het creëren van sociale gemengdheid moet worden gestreefd naar een *evenwicht in het sociale woningaanbod in het hele Gewest*. Het GPDO verdedigt in dit opzicht de idee om sociale gemengdheid in te voeren in de grote complexen.

Er zou een duidelijker link moeten worden gelegd tussen de inhoud van dit hoofdstuk en het stadsproject. Sociale gemengdheid is immers enkel mogelijk als ook wordt gedacht aan de toegang van de verschillende bevolkingsgroepen tot de diensten en voorzieningen van de stad, vooral van de kwetsbare bevolkingsgroepen.

Het GPDO zou coherenter zijn als het zou benadrukken dat deze sociale gemengdheid moet worden gecreëerd in de buurt van de bestaande diensten. Bij nieuwe verstedelijkeringen moeten er voldoende buurtdiensten worden voorzien, zodat de bevolking makkelijk toegang krijgt tot een bepaald niveau van steun en dienstverlening.

p.128

Verdichting

De verdichting van de stad is onvermijdelijk. Daar moeten we rekening mee houden als we de toekomstige bevolking willen kunnen huisvesten. Deze verdichting mag echter niet ten koste gaan van de levenskwaliteit. Het stadsproject benadrukt dit aspect, dat zou kunnen worden herhaald in hoofdstuk 1.

Bestaand potentieel in het BHG

De Commissie verwijst naar het grote verdichtingspotentieel in Brussel, zoals blijkt uit de tabel van de verdichting van het bestaande stadsweefsel van het stadsproject, p. 32.

Ze meent dat het Gewest zonder al te veel problemen de extra bevolking zou moeten kunnen opvangen.

Probleem onderzoeken op grootstedelijk niveau

De Commissie neemt met tevredenheid akte van het feit dat bij de kwestie huisvesting, net zoals bij de kwesties economie, werkgelegenheid en andere thema's, rekening moet worden gehouden met Brussel en haar grootstad. Een ontwikkelingsbeleid mag immers niet worden beperkt tot alleen het Brussels Gewest. De toekomst van het Gewest is intrinsiek verbonden met de toekomst van de omliggende gebieden. Het GPDO merkt dat terecht op.

Echter uitkijken dat de sociaaleconomisch zwakkeren niet worden verjaagd

Met de toename van de Brusselse bevolking, meent de Commissie dat het hinterland aanvullende oplossingen moet kunnen bieden; een deel van de belasting van woningproductie moet worden gedragen door de gemeenten in het GEN-gebied, en meer bepaald door de twee aangrenzende gewesten. Toch moet een evenwicht worden gevonden tussen het Brussels Gewest en zijn grootstedelijk gebied, kwestie van op een evenwichtige en harmonieuze manier de bevolkingstoename te kunnen opvangen. Ook moeten oplossingen worden gevonden om alle gezinnen (gegoede en minder goeide) de mogelijkheid te bieden een woning te vinden in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest of in het grootstedelijk gebied.

PPS: Publiek-private samenwerking

De Commissie is van mening dat de procedure van de publiek-private samenwerking (PPS) moet worden gebruikt in de mate dat zij het mogelijk maakt om méér projecten te realiseren dan mogelijk is met de overheidsfinanciën. Ze merkt op dat deze procedure te complex kan zijn voor kleinschalige projecten, aangezien die voor de overheid vaak zeer duur uitvallen. We moeten er dus verstandig mee omspringen.

2. De financiële bereikbaarheid van de particuliere woning waarborgen

p.129

Omkadering van de huurprijzen

Wat de omkadering van de huurprijzen betreft, is de Commissie van mening dat de uitvoering van een dergelijk beleid moet worden genuanceerd. Er moet een stimulerend fiscaal beleid worden gevoerd om de eigenaars aan te moedigen die redelijke huurprijzen toepassen, dwz betaalbaar voor bepaalde bevolkingsgroepen.

De Commissie pleit voor minder beperkingen maar tegelijk ook voor een betere controle, anders zal de regelgeving niet worden gerespecteerd.

Ze vraagt om een studie uit te voeren over de effecten van verschillende beleidsstrategieën voor de omkadering en blokkering van de huurprijzen. Ook acht ze het interessant om de omgekeerde effecten te analyseren, namelijk het risico dat privé-eigenaars niet meer in woningen zullen willen investeren in Brussel.

Leegstand van

Het GPDO raamt het aantal leegstaande privéwoningen tussen

p.129

particuliere woningen de 15.000 en de 30.000. Deze cijfers, die werden ontleend aan het jaarverslag van het BIM en de stand van zaken van het GewOP, dateren al van 2002 en 2003. Ze zouden dus moeten worden bijgewerkt.

De Commissie meent dat deze problematiek het voorwerp zou moeten uitmaken van versterkte beleidsmaatregelen. Het GPDO somt de vele middelen op waarover de gemeenten beschikken om verwaarloosde woningen van nalatige eigenaars te beheren. Ze stelt vast dat de gemeenten aarzelen om deze wettelijke middelen te gebruiken omdat ze niet populair zijn. De Commissie pleit voor een gewestelijke operator die de kwestie leegstand zou beheren.

Ze stelt voor om de actie *de leegstand van particulieren en publieke woningen bestrijden* op te nemen als tweede prioriteit. p.130

De huurders financieel helpen om een behoorlijke woning te vinden

Eenmalige huurtoelage Het GPDO noemt heel wat financiële instrumenten op die de huurders helpen om een behoorlijke woning te vinden.

Om de efficiëntie van deze instrumenten te verhogen, pleit de Commissie voor een eenmaking van deze systemen binnen een eenmalige huurtoelage. De vele instrumenten waarover het Gewest beschikt zouden immers moeten worden gerationaliseerd om efficiënter het beoogde doel te bereiken.

De Commissie meent echter dat de huurtoelage een dringende en tijdelijke maatregel is en dat ook moet blijven. Ze is bedoeld om te verhelpen aan het tekort aan openbare woningen, maar laat tegelijk ook toe om de gemengdheid beter te verdelen over het grondgebied. Op termijn zou dit instrument moeten verdwijnen; het geld kan dan worden geïnvesteerd in woningproductie om te voldoen aan de vraag. Dit zou ook een positief effect hebben op de huurprijzen. p.130

Een eerlijker gewestelijk stelsel voor belasting op vastgoed invoeren

Het GPDO wil nieuwe woningbouwformules versterken, bijvoorbeeld de *Community Land Trust*. Hierbij wil het financiële steun bieden voor de bouw, op privé- en/of openbare gronden, van betaalbare woningen voor gezinnen met lage inkomens. De Commissie pleit ervoor dat deze spelers worden beschouwd als sociale spelers en dus een lager btw-tarief genieten.

Ze is voorstander van een verbreding van het begrip van sociaal huisvestingsbeleid, zodat de privésector wordt beschouwd als een actieve speler in de productie van sociale of middelgrote woningen. Ze vraagt om een btw-tarief toe te passen van 6% voor privé-eigenaars die woningen bouwen van het type CityDev, evenals een follow-up aan dezelfde voorwaarden als voor City Dev (zie ordonnantie van 17 juli 2011 – BVS). Dit zal mogelijk zijn na de overdracht van bevoegdheden aan het Gewest.

De Commissie stelt voor om alle acties en instrumenten die het GPDO voorstelt te onderzoeken om de bestaande middelen te rationaliseren: wat niet of te weinig wordt gebruikt, zou moeten

p.127 et 130

worden afgeschaft.

3. De kwaliteit van de huisvesting verbeteren

p.131

De kwaliteit van de privé- en openbare woningen verbeteren

pp.131-132

Uit de constatering over de kwaliteit, blijkt dat veel gezinnen wonen in een woning die niet past bij hun gezinssamenstelling. Ook wordt verwezen naar het probleem van de overmatige opsplitsing van de woningen, en naar de lage energieprestaties van het oude woningbestand.

Deze constatering zou moeten worden aangevuld met een aantal elementen die het belang van het Brusselse gebouwen erfgoed benadrukken: dat erfgoed is van hoogwaardige kwaliteit en leent zich voor een potentieel zeer polyvalent gebruik. De opvangcapaciteit van zeer verschillend samengestelde gezinnen is meervoudig. Dit punt zou moeten worden benadrukt.

De energienota van huurders en eigenaars-bewoners verlagen

p.132

Op het vlak van ondersteuning van energiebesparende investeringen, vraagt de Commissie om na te denken over een systeem waarbij het financiële voordeel van de energieverbetering van de woningen wordt verdeeld tussen de eigenaar-investeerder en de huurder. Een betere energierentabiliteit van de woning heeft immers een weerslag op de huurlasten (daling van de lasten).

De energie-efficiëntie in woningen verbeteren

p.132

Om de energieprestatie van het bestaande Brusselse erfgoed te verbeteren, moeten met name de daken worden behandeld. Daken zijn een van de belangrijkste elementen van energieverlies, terwijl met mandeligheid een goede energieprestatie kan worden bereikt. De kwestie dakisolatie van de bestaande Brusselse bebouwing wordt in het GPDO niet aangehaald, terwijl stimulerende maatregelen het energieverbruik van dit erfgoed aanzienlijk zouden kunnen verbeteren.

Subsidies voor de investeerders

Bovendien pleit de Commissie ervoor om de overheidssubsidies toe te kennen aan investeerders die "het spel eerlijk spelen", en niet aan investeerders die zich schuldig maken aan oneerlijke concurrentie. Ze wil met name de lokale en wettelijke tewerkstelling bevorderen.

4. Het woningaanbod voor de middenklasse verbeteren

p.133

Inkomens van de middenklasse

De Commissie vraagt om in het ontwerp van GPDO te preciseren voor welke inkomensschijf de middelgrote woningen bestemd zijn. Uit de opgegeven cijfers blijkt immers dat de sociale en de middelhoge inkomens elkaar overlappen.

Middenklasse en middelgrote woningen

De Commissie vindt het positief dat aandacht wordt besteed aan de verbetering van het aanbod voor de middenklasse. Er

moet inderdaad een evenwicht worden gezocht tussen de verschillende woningtypes in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest. Ze is ervan overtuigd dat de bouw van meer woningen voor middelhoge en hoge inkomens een heilzaam effect kan hebben omdat er dan sociale woningen zouden vrijkomen. Heel wat sociale woningen worden immers bewoond door gezinnen die ook op de privémarkt een betaalbare woning zouden kunnen vinden.

De Commissie vraagt echter om nog verder te gaan, en stelt voor om zich te laten inspireren door het Vlaamse voorbeeld. In Vlaanderen bestaat immers het systeem van de meeneembaarheid van de registratierechten. (wie zijn woning verkoopt om een grotere woning te kopen, betaalt slechts registratierechten op het prijsverschil). Dat instrument is bijzonder interessant om een bepaalde bevolkingsgroep in het Gewest te houden.

De Commissie merkt overigens op dat het Woningfonds bij sociaal rechthebbenden voor (80%) tussenkomt. Het is dus niet echt een instrument dat bestemd is voor de middenklasse. p.134

5. Het woningaanbod diversifiëren

De Commissie stelt voor om dit hoofdstuk beter te structureren door aan elk woningtype een paragraaf te wijden. Ze vraagt om de verschillende vormen van steun en stimulansen meer gedetailleerd te beschrijven. p.134

Kwantificering

De Commissie stelt voor om in het GPDO gegevens op te nemen over de huidige verdeling van de woningproductie, per operator en per type. Deze gegevens worden bij voorkeur gelokaliseerd.

Woningen voor studenten/PVM

De Commissie waardeert dat het ontwerp van GPDO aandacht besteedt aan woningen voor studenten. Deze laatste wonen immers vaak in woningen waar andere bevolkingsgroepen zouden kunnen wonen. p.136

Met de universiteiten zou kunnen worden overlegd opdat ze studentenwoningen zouden bouwen buiten hun campussen. De Commissie is immers van mening dat studentenwoningen zouden moeten worden gebouwd in de buurt van het openbaar vervoer, om de toegang en verbindingen tussen de campussen te vergemakkelijken en zachte mobiliteit aan te moedigen. Bovendien kan dit woningtype, dat minder plaats inneemt, makkelijker worden verdeeld binnen het Gewest.

Onderzoek doen naar de verbetering van de vastgoedfiscaliteit

De Commissie vraagt om in het ontwerp van GPDO te preciseren wat wordt verstaan onder de verbetering van de vastgoedfiscaliteit: wat zijn de beoogde instrumenten en acties? p.136

Hoofdstuk 2: De economische rol van Brussel uitbouwen

A. ALGEMENE OPMERKINGEN

De Commissie vraagt om in de bezinning over het GPDO het belang van onderwijs en vorming in het economische dynamisme niet te onderschatten.

Ze betreurt dat het endogene luik van de economische ontwikkeling (p. 44) en de sterke/zwakke punten van de Brusselse werkgelegenheid (tabel p. 107) niet gelinkt zijn aan de hoofdstukken over de economie. De Commissie stelt voor om een duidelijker link te leggen tussen het economische luik van het stadsproject en het sectorale hoofdstuk over de economie. pp.44 en 107

B. OPMERKINGEN PER THEMA

Inleiding

De Commissie staat achter het principe van een sterke economie, gebaseerd op kmo's die lokaal actief zijn en zichzelf financieren. Ze vraagt om het Europese URBACT-programma toe te lichten (in een nota) via een hyperlink. p.137

De Commissie merkt op dat Brussel, een geweststad met een groot aantal laaggekwalificeerde arbeidskrachten, moet trachten om banen te creëren die passen bij het profiel van zijn werkzoekenden. Zo pleit ze voor het behoud van een gediversifieerde economische activiteit.

Brussel, duurzame stad

Wat de 2de prioritaire opdracht betreft, namelijk ondersteuning van het concurrentievermogen, wijst de Commissie op het feit dat vooral bedrijven moeten worden ondersteund die het spel eerlijk spelen, dwz: die vergunningen aanvragen, de wetten respecteren en lokale arbeidskrachten aanwerven. p.140

Ze pleit voor een administratieve vereenvoudiging voor bedrijven die zich aan de regels houden.

Volgens de Commissie zou administratieve vereenvoudiging de eerste prioriteit moeten zijn voor de Regering. Dat is de enige manier om ondernemers te behouden die kunnen creëren en die de economische activiteit in het Gewest kunnen opvoeren. Administratieve vereenvoudiging zou ook de aanwerving van lokale arbeidskrachten bevorderen.

1.1. Concurrentievermogen van de ondernemingen

Hoewel een van de doelstellingen die zijn aangegeven op p145 erin bestaat om gepaste ondersteuning te bieden door te investeren in de opleiding van de werknemers, vertaalt deze doelstelling zich niet duidelijk in een prioritaire actie, behalve dan in het domein van de sociale economie (laatste pijltje van p145). p.145

De Commissie vraagt om een actie toe te voegen voor de ondersteuning en begeleiding van de werknemers door te investeren in hun opleiding.

De verwijzing naar het concurrentievermogen van de ondernemingen, pp. 144 en 145

ten aanzien van het Voorstel voor een Verordening van het Europees Parlement en de Raad (nota onderaan pagina 21), is een te algemene denkpiste die moet worden herzien in het licht van de Brusselse context.

Een financieringsoproep (*crowdfunding*) zou relevant zijn om de lijst van de prioritaire acties op pagina 145 te vervolledigen.

De Commissie stelt voor om ook het Participatiefonds te vermelden, een federale financiële instelling die ondersteuning biedt aan zelfstandigen, beoefenaars van vrije beroepen, kleine ondernemingen en starters, maar ook aan werkzoekenden die een eigen bedrijf willen oprichten.

De Commissie vraagt om van administratieve vereenvoudiging (3de actie p.146) de eerste prioritaire actie van dit hoofdstuk te maken. p.146

Overigens pleit de Commissie voor de invoer van een nieuwe economische activiteitenzone in het GBP, of voor een aanpassing van de bestaande zones (bijvoorbeeld GSI) zodat er veel minder verordenende beperkingen worden opgelegd en minder administratieve procedures worden toegepast (bijvoorbeeld: beperkingen op het vlak van bescherming van de omgeving). p.146

Onderzoek,
ontwikkeling,
innovatie en
creatie

p 147: 5de prioritaire actie: "*innovatie bevorderen met behulp van clusters*": De Commissie vraagt om de sectorale onderzoekscentra te noemen die een fundamentele rol spelen op het vlak van onderzoek en innovatie (opgericht door de wet-De Groot, zoals het WTCB, het Centre de Recherche Côtière (CRC), het CIRIS voor onderzoek in het domein van de nieuwe technologieën, enz). Deze onderzoekscentra stellen zich tot doel fundamenteel onderzoek te verrichten en de kennis door te geven aan de partnerondernemingen. Ze vervullen een niet te verwaarlozen rol in tal van domeinen, bijvoorbeeld duurzaam bouwen, en het GPDO zou daar naar moeten verwijzen. p.147

Daarnaast zouden de sectorale onderzoekscentra ook moeten worden genoemd in de 2de prioriteit op p 148, namelijk de "*de volledige onderzoeks- en innovatiecyclus ondersteunen, met nadruk op de economische benutting van het onderzoek*". Deze centra spelen immers een fundamentele rol in het domein van onderzoek en innovatie in dit soort bezinning/actie. p.148

2.2. De ICT-sector

De Commissie vindt de indeling van de prioritaire acties dubbelzinnig. Ze vraagt om deze te herzien. p. 149

2.3. De "groene" sectoren

Het GPDO spreekt veelvuldig van de Alliantie Werkgelegenheid-Leefmilieu, met name bovenaan pagina 150, maar maakt er geen melding van in de prioritaire acties. p.150

De Commissie vraagt om een prioritaire actie toe te voegen voor het voortzetten van de bottom-up dynamiek die recent werd gestart (Alliantie Werkgelegenheid-Leefmilieu). Dit experiment begint immers interessante en zeer concrete vruchten af te werpen op het terrein. Het komt er op aan om de inspanningen en financiële middelen te laten renderen die zowel de private als de openbare partners al

hebben geïnvesteerd.

2.5. De sector van handel en horeca

De Commissie betreurt dat er geen melding wordt gemaakt van het Participatiefonds, en vooral niet van de recente regionalisering van de wet op de handelszaken en de wet op de handelshuren. De analyse van deze wetten zou het GPDO nochtans de gelegenheid bieden om beter aan te sluiten op de Brusselse economische realiteit. *pp. 145 en 151*

2.7. De non-profitsector

De Commissie meent dat de mogelijkheden van de non-profitsector en van de sociale economie niet voldoende worden aangegeven in het ontwerp van GPDO, hoewel het luik over de Wijkcontracten daartoe alle gelegenheid biedt. *p. 153*

2.8. De sector van de sociale economie

De Commissie betreurt dat er geen prioriteit wordt gegeven aan de ondersteuning van de sociale economie. *pp. 153-154*

Ze vraagt om in het GPDO een definitie van sociale economie op te nemen.

Ze wijst op het feit dat men erop moet toezien dat de non-profitsector geen oneerlijke concurrentie veroorzaakt met de andere ondernemingen. In dit opzicht vraagt ze om de voorwaarden voor dit soort ondernemingen te bepalen: ofwel positioneert de onderneming/organisatie van sociale economie zich op een andere markt dan de klassieke economie, ofwel respecteert ze dezelfde regels als de ondernemingen die in de klassieke sectoren actief zijn, bijvoorbeeld door hetzelfde paritair comité te respecteren. *p.153*

3.1. Versterken van de economische activiteitspolen van het stadsgewest: de ondernemingen in stedelijke omgeving

De Commissie schaart zich achter de idee dat de kantoren zich moeten concentreren op de vervoerspolen. *pp. 155 tot 157*

Het feit dat een toename van kantoren wordt toegelaten op bepaalde plaatsen, zoals in de polen Brussel-Zuid, Brussel-Noord of in de Europese wijk, zal waarschijnlijk een aantal kantoren ertoe aanzetten om te verhuizen zodat de kantoorleegstand wordt opgelost. Toch meent de Commissie dat de kantoorleegstand er niet mag toe leiden dat er geen kantoren meer worden gebouwd.

De delokalisatie van sommige kantoren kan immers een heilzaam effect hebben en leiden tot een betere lokalisatie van bepaalde activiteiten ten aanzien van de stedelijke context.

Bovendien dient opgemerkt dat er vandaag geen nieuwe kantoren meer worden gebouwd zonder dat daar afnemers voor zijn, en dat de levensduur van een kantoorgebouw korter is dan die van andere gebouwen. De bouw van kantoren leidt dus niet specifiek tot een toename van het aantal m².

De Commissie pleit echter wel voor een beheer van de leegstand via aanmoedigingen tot de renovatie en herbestemming van de gebouwen. Ze verdedigt de idee om regels in te voeren waardoor de gebouwen mettertijd kunnen worden aangepast.

De Commissie stelt vast dat, van de geografisch welbepaalde polen, het historisch centrum van het stadsgewest enkel wordt genoemd in hoofdstuk 2, terwijl ook andere hoofdstukken van het GPDO ernaar zouden moeten verwijzen. Ook de mogelijkheden van de site van het Weststation worden niet benadrukt, terwijl dit station toch een zeer belangrijke vervoerspool is. pp. 155 tot 157

Hoewel de verstedelijking van de site Schaarbeek-Vorming niet vóór 2025 zal worden aangevat, meent de Commissie dat het leerrijk zou zijn om het type verstedelijking dat voor de site is voorzien te beschrijven en te verwijzen naar het richtschema dat is goedgekeurd door de Regering. p. 157

Langs het kanaal (ten zuiden van de Van Praetbrug) liggen verschillende grote ondernemingsgebieden in een stedelijke omgeving (OGSO). De manier waarop die zullen worden verstedelijkt blijft bijzonder vaag. De Commissie meent dat van deze gebieden een richtplan zou moeten worden opgesteld voordat ze worden verstedelijkt, met het oog op hun herstructurering en om een wanordelijke inplanting van gebouwen (gebouw per gebouw) te vermijden. p. 157

In dit opzicht wijst de Commissie op het advies dat ze gaf over het demografisch GBP van 29-10-2012. Ze vroeg daarin om *een globaal beheersinstrument van de OGSO te voorzien om de goede evenwichten te kunnen bepalen en rekening te houden met de bijzonderheden van elk gebied. Dit globale beheersinstrument zou de vorm kunnen aannemen van een richtschema of een masterplan, en vervolgens kunnen worden vertaald in een verordenend instrument.*

Het zou nuttig zijn om in de definitie van de havenpolen een gedetailleerde verwijzing op te nemen naar het Masterplan 2030 dat werd uitgewerkt door de Haven van Brussel. De conclusies van het richtschema over Schaarbeek-Vorming, over de installatie van niet-havenactiviteiten in de onmiddellijke omgeving van de Van Praetbrug, zouden moeten worden herhaald en zelfs worden gepreciseerd. p.158

De Commissie verdedigt de idee dat de Brusselse universiteitssites moeten worden verbonden met deze van de buursteden (Louvain-la-Neuve, Leuven, Gembloux,...), om zo een netwerk tussen universiteiten te creëren. Het is immers belangrijk dat de synergieën tussen universiteiten worden aangemoedigd, vooral voor de onderzoekspolen. (verwijzing naar kaart 6) p. 158

De Commissie betreurt dat het nieuwe internationale stadion dat op het Heizelplateau is voorzien niet rechtstreeks verbonden is met de zware openbaar-vervoersinfrastructuren (trein, metro). Er is immers geen enkel GEN- of spoorwegstation. In de omgeving is alleen een tramlijn van De Lijn voorzien. De Commissie vraagt om hier aandacht aan te besteden in het GPDO. p. 158

De Commissie vraagt om in de actie "*de economische activiteitspolen beter toegankelijk maken*" te verduidelijken dat ook de handelszaken beter toegankelijk zullen zijn. p.159

3.2. De samenwerkingsverbanden op grootstedelijke schaal versterken

De bezinningen over de grootstedelijke ruimte zijn over het hele document verspreid. In het definitieve document zou dit concept beter pp. 159-160

moeten worden gepresenteerd en gedefinieerd.

3.3. De buurteconomie en de residentiële economie

De Commissie vraagt om aan de acties voor ondersteuning van de ondernemingen de steun bij de aanwerving en begeleiding van jonge stagiairs toe te voegen. p.161

Het voorlaatste punt van de lijst, *"omkadering van lokale arbeidsplaatsen (arbeidsvoorwaarden)"* lijkt moeilijk te begrijpen. De Commissie vraagt om dit punt te verduidelijken. p. 161

4.1. De stadsvlucht van werkgevers uit de privésector tegengaan

De Commissie begrijpt niet wat wordt bedoeld met de derde prioritaire actie: *"de impact van het verkeerbeleid afstemmen in overleg met de bedrijven"*. Ze vraagt zich af of het niet eerder gaat om het organiseren van het parkeerbeleid in overleg met de bedrijven en de andere spelers. Ze vraagt om dit punt te verduidelijken. p. 162

4.2. De informele economie en zwartwerk bestrijden

De Commissie schaaft zich volledig achter de bestrijding van zwartwerk en informele economie en waardeert in het bijzonder het laatste punt van de lijst van prioritaire acties: *"erop toezien dat bij de gunning van overheidsopdrachten rekening wordt gehouden met offertes die verenigbaar zijn met de aangegeven arbeidskosten volgens de collectieve overeenkomsten"*. p. 162

5.1. De internationale functie van Brussel

De Commissie betreurt dat het ontwerp van GPDO te weinig nadruk legt op de mogelijkheden om op dit niveau de werkaanbiedingen voor laaggeschoolden te promoten, en zo de armoede te bestrijden. pp. 163-164

Bij de tweede prioritaire actie: *"het sectoraal gebied van de instellingen in Brussel uitbreiden"*, zou de administratieve infrastructuur moeten worden voorzien die zal voortvloeien uit het specifieke beheer van de landen van de eurozone. p. 164

Alle internationale betrekkingen zijn immers gebaseerd op de eurozone en de NAVO. Er wordt gesproken over een specifiek parlement voor de eurozone. Dit parlement zou kunnen worden gevestigd in dezelfde lokalen als die van het huidige Europees parlement. De Commissie pleit voor een proactief optreden van Brussel in die zin.

5.2. De "MICE"-sector en het recreatief toerisme

De Commissie acht de bezinning over de toeristische industrie zeer onvoldoende. Ze meent dat moet worden geïnvesteerd in het toeristisch aanbod. De stock van 15.000 bestaande hotelkamers zou kunnen worden verdubbeld, ondanks het mogelijk toegankelijke aanbod in het netwerk van nabij gelegen steden. pp. 164-165

Het toeristisch aanbod zou kunnen worden ontwikkeld, rekening houdend met de beschikbaarheid van de andere steden van de grootstedelijke gemeenschap.

De Commissie wijst op het feit dat op pagina 44 vier belangrijke sectoren worden genoemd die de motor zijn voor de ontwikkeling van

de stedelijke economie (financiële en commerciële diensten, bestuurs- en controlefuncties, de culturele en creatieve sector en het toerisme), terwijl het toerisme in hoofdstuk 2 amper aan bod komt. Er wordt geen enkele melding gemaakt van Visit Brussels (noch van Mini Europa), noch grondig ingegaan op de hotelactiviteit, hoewel die van kapitaal belang is voor de Brusselse economie. De Commissie stelt voor om het toerisme in dit hoofdstuk over de economie te behandelen als een volwaardige factor. De toeristische sector is immers een van de grootste leveranciers van werkgelegenheid voor de Brusselaars.

5.3. De federale, gewestelijke, communautaire en lokale overheidssectoren **De sociale en milieuclausules in de overheidsopdrachten versterken**

De Commissie acht de versterking van de milieuclausules positief. Ze is van mening dat dit de tewerkstelling beter kan beschermen, rekening houdend met onder meer de CO²-emissies. De overheid kan met sterke milieuclausules een voorbeeld stellen. p.165

De huidige sociale clausules daarentegen moeten aan een grondige bezinning worden onderworpen. Ze kunnen immers omgekeerde effecten sorteren. De Commissie vraagt om zich te bezinnen over deze aspecten. De sociale clausules worden becijferd door de opdrachtnemers. Ze veroorzaken dus een meerkost, zonder dat het door de Regering beoogde effect wordt bereikt.

De Commissie meent bovendien dat de twee soorten clausules, sociale en milieuclausules, het voorwerp moeten uitmaken van verschillende acties.

De Commissie vraagt om de laatste actie van punt 5.3 (*"de opportuniteit van het externaliseren van diensten door middel van openbare aanbestedingen rechtvaardigen, in plaats van te kiezen voor een interne uitvoering"*) te verduidelijken in de Nederlandse versie. p. 166
Ze vraagt om de intentie te preciseren; externalisering rechtvaardigen als men wil externaliseren. Ze stelt voor om de actie meer voluntaristisch te formuleren, in de optiek dat men de diensten intern wil houden.

6. Verbeteren van de governance en de efficiëntie van de openbare hefbomen

De Commissie stelt voor om dit deel te verplaatsen naar hoofdstuk 13 (Governance en stedelijk burgerschap). p. 169

Voor de 4de prioritaire actie - *"De inspanningen verder zetten op het vlak van de administratieve vereenvoudiging"* -, stelt de Commissie voor om te spreken van het concretiseren van de inspanningen voor vereenvoudiging en om er de eerste prioriteit van dit hoofdstuk van te maken.

Bij de laatste prioritaire actie moeten in de zin "de beleidslijnen met betrekking tot de ondernemingen en de sterke sectoren coördineren" de werkzaamheden van de Alliantie Werkgelegenheid-Leefmilieu (AWL) worden benadrukt. p.170

Het experiment van deze AWL is immers erg vernieuwend in die zin dat ze een nieuwe governancedynamiek voorstelt: ze tracht de

overheid, de privésector en de verenigingen te mobiliseren en te coördineren rond overlegde acties. Het gaat hierbij niet alleen om de klassieke consultatie en participatie, maar ook om het verenigen van de stakeholders om te komen tot een heus collectief en individueel engagement om door samenwerking gezamenlijke doelstellingen te bereiken, namelijk de ontwikkeling van economische pistes in verband met leefmilieu en de creatie van duurzame tewerkstelling.

Hoofdstuk 3: De tewerkstelling verhogen voor de Brusselaars

A. ALGEMENE OPMERKINGEN

De Commissie stelt voor om de opbouw van dit hoofdstuk te herzien aangezien het moeilijk leesbaar is. Ook zou een hoofdstuk moeten worden gewijd aan de aangelegenheden die in het kader van de 6de staats hervorming werden geregionaliseerd.

De Commissie vraagt om in dit hoofdstuk het belang te benadrukken van het behoud van de levenskwaliteit in de stad, zodat de mensen die in Brussel werken ook in Brussel kunnen blijven.

Ze meent dat de operationele aanpak van Actiris en Bruxelles-Formation bij het plaatsen van werkzoekenden moet worden verbeterd. De kmo's mogen niet worden verwaarloosd.

De Commissie vraagt om in dit hoofdstuk rekening te houden met de "werkloosheidsval". Als interventiemiddel stelt ze onder meer een verhoogde ontwikkeling van kinderopvangplaatsen voor.

B. OPMERKINGEN PER THEMA

Inleiding

p.171

De Commissie wijst op een vertaalfout (Nederlandse versie) in het voorlaatste punt op pagina 171. "*Mobilité Bruxelles-périphérie* " staat er vertaald als "*mobiliteit op de Brusselse ring*").

De Commissie is van mening dat de punten vermeld achter het 2de en 3de vierkantje onderaan pagina 171 moeten worden opgenomen als eerste prioriteit.

Ze meent dat een nauwere link moet worden gelegd tussen de bedrijven en de scholen, door studenten vroeger de kans te bieden om zich onder te dompelen in het bedrijfsleven.

Ze vraagt om deze intentie te vermelden in de inleiding van hoofdstuk 3.

Ze verwijst in dit opzicht naar het experiment met het DUAL-systeem in sommige landen, zoals bijvoorbeeld Duitsland of Zwitserland, waar studenten een opleiding volgen aan een onderwijsinstelling en in een onthaalbedrijf waar ze een bijzonder statuut krijgen. In Zwitserland, waar deze onderdompeling in het bedrijfsleven wordt georganiseerd vanaf het 5de jaar beroepsopleiding (tot 4 dagen in de week), worden er in bedrijven contracten gesloten met studenten van 15 jaar. Dat leidt tot een tewerkstellingsgraad van 98%. In België is deze alternantie pas toegelaten vanaf het 7de jaar beroepsopleiding. De Commissie meent dat de vroegere confrontatie met de realiteit op het terrein een positief effect heeft op de studenten.

1.1. Verdere ontwikkeling van de sleutelsectoren die veel werkgelegenheid bieden

De Commissie wenst een evaluatie van de bestaande maatregelen ter ondersteuning van de werkgelegenheid. In het ontwerp van GPDO staat er nergens een verwijzing naar de PWA's of de dienstencheques.

De Commissie vraagt om te verwijzen naar de spelers op het terrein, om de activiteiten die voorrang moeten krijgen te bestendigen. p. 174

De Commissie verwijst naar een foutje in de lay-out, waardoor de lijst van de prioritaire sectoren minder goed begrijpelijk wordt. pp.174-175

Bovendien merkt ze op dat op p175, in de 3de prioritaire actie, wordt gesproken van p. 175

vijf prioritaire sectoren in plaats van zes.

De Commissie meent dat de voorziene ondersteuning van de zes prioritaire sectoren te vaag is en de intentie niet erg duidelijk. Ze vraagt om rekening te houden met een "bottom-up" benadering en met de effecten van de 6de staatshervorming in deze sectoren. p. 174

De Commissie vindt dat de voorziene toename van het aantal opleidingen concreter moet worden voorgesteld. Ze waardeert dat er meer opleidingen zullen worden voorzien tot de restauratie/renovatie van het bouwkundig erfgoed. p. 175

In de eerste paragraaf van pagina 175, geeft het GPDO als doelstelling de ontwikkeling van een dynamisch beleid inzake de aanwerving van werkzoekenden en de sensibilisering en samenwerking met de ondernemingen. De Commissie merkt op dat dit samenwerkingsbeleid wordt ontwikkeld in het kader van de Alliantie Werkgelegenheid-Leefmilieu. Ze vraagt om in het GPDO uitdrukkelijk te verwijzen naar dit experiment. p. 175

In de tweede paragraaf van pagina 175 noemt het GPDO de sector van de sociale economie als alternatief dat actief heeft bijgedragen tot de creatie van arbeidsplaatsen bestemd voor Brusselaars. De Commissie vraagt of daar cijfers van bestaan en of die kunnen worden vermeld.

Ze meent dat de verlaging van de administratieve kosten de 1ste prioriteit moet zijn om ze te bevorderen in de infrastructuuropdrachten van de overheid.

Ze benadrukt dat het GPDO niet mag vergeten om, als het gaat om opleidingen voor werknemers, bruggen te slaan met de sectoren.

1.2. Werkgelegenheid stimuleren en beantwoorden aan de noden van de ondernemingen

De Commissie vraagt om de taalcheques te evalueren. p. 176

1.4. De tewerkstelling van de Brusselaars bevorderen door de hefboom van overheidsopdrachten

De Commissie meent dat er een speciaal plan zou moeten worden uitgewerkt om de Brusselaars beter voor te bereiden op de SELOR-examens. Ook zouden er meer Brusselaars moeten worden tewerkgesteld in de federale overheidsdiensten. p. 178

Wat de 2de prioritaire actie betreft – "*sociale en milieuclausules bijvoegen die bevorderlijk zijn voor de economie en de lokale tewerkstelling in overheidsopdrachten*" –, schaaft de Commissie zich achter de idee om die bruikbaar te maken voor de bedrijven. 179

Ze meent echter dat de twee soorten clausules (sociale en milieuclausules) het voorwerp moeten uitmaken van verschillende acties.

De Commissie vraagt om de 4de prioritaire actie – "*de oprichting van een informatiedienst voor de referentieprijzen van de dienstensectoren en van de bouwsector*" – prioritair te maken. p. 179

1.5. De mobiliteit van de Brusselse werknemers versterken

Bij de 3de actie ("*een lokalisatiestrategie uitwerken in het kader van het hoofdstedelijk gebied, voor de economische activiteiten in het Brussels hoofdstedelijk gebied*"), vraagt de Commissie zich af over welke actiemiddelen het Brussels Gewest beschikt om de andere gewesten ertoe aan te zetten bij te dragen tot het welzijn van

de Brusselaars. Ze stelt voor om enkel het eerste deel van de vetgedrukte zin te behouden. Ze is van mening dat het Brussels Hoofdstedelijk Gewest in deze grootstedelijke gemeenschap een doorslaggevende plaats moet bekleden.

De Commissie vraagt om de 4de prioritaire actie ("*een aanbod aan openbaar vervoer ontwikkelen dat gaat van Brussel ...*") uit te breiden tot de NMBS (via het GEN-netwerk). p. 180

Ze meent dat de 5de actie ("*de mogelijkheid analyseren om de regionalisatie van de mobiliteitspremies in te voeren*") zou moeten worden herschreven.

Ze waardeert de 6de maatregel ("*onderhandelingen voeren over een fiscaal "pakket" dat overeenkomstig is met de bedrijfswagen*") en vindt dat men zich daarbij kan inspireren op de in Vlaanderen bestaande alternatieven.

2.1. Investeren in het opleidingsaanbod

De Commissie merkt op dat er geen analyse is gemaakt van de middelen die de professionele inschakeling kunnen aanmoedigen. p. 181

De noodzaak om een opleidingsaanbod te ontwikkelen dat perfect is afgestemd op de activiteitstypes in het Brussels Gewest, zou moeten worden benadrukt in het voorwoord. p. 182

De Commissie vraagt om de Alliantie Werkgelegenheid-Leefmilieu te vernoemen in de 3de actie - "*een aanhoudende dialoog aangaan tussen de openbare overheden, de sectorale federaties en de sociale partners*". Die maakt immers het voorwerp uit van de opdracht van het BEW.

Bij de 9de actie ("*de mogelijkheid onderzoeken om andere interventiemodellen te ontwikkelen...* ") verwijst de Commissie naar de huidige experimenten die worden gevoerd om het onderwijs beter te linken aan de bedrijven en deeltijds onderwijs te bevorderen.

3. De tewerkstelling van de jongeren bevorderen en meer maatregelen nemen voor hun sociaalprofessionele inschakeling

De Commissie meent dat moet worden benadrukt dat jonge werkzoekenden al vroeg persoonlijk begeleid moeten worden. p. 185

Bij de eerste prioritaire actie – "*de persoonlijke begeleiding van jonge werkzoekenden versterken*" wil de Commissie benadrukken dat voorrang moet worden gegeven aan begeleiding bij het zoeken naar werk, en dat dit niet mag worden verward met controle van de beschikbaarheid.

De Commissie meent dat het overleg tussen de spelers de eerste prioriteit moet zijn. 187

4.1. De overeenstemming tussen vraag en aanbod verbeteren

De Commissie vraagt zich af of de laatste prioritaire actie ("*binnen Actiris een grondig onderzoek voeren rond de werkaanbiedingen in het licht van de notie "passende dienstbetrekking" ...*") realistisch is. Ze denkt dat eerder de nodige middelen moeten worden geboden om dit grondig onderzoek behoorlijk uit te voeren. p. 188

De Commissie is van mening dat het duidelijker zou zijn om bij deze laatste actie te spreken van "de vereisten van de bedrijven in de werkaanbiedingen controleren om buitensporige eisen te vermijden".

De Commissie vraagt om nog een actie toe te voegen: de werkzoekenden screenen om na te gaan in hoeverre ze gemotiveerd en gekwalificeerd zijn om te werken in een van de betrekkingen in de databank van Actiris.

Ze meent dat in de databank van Actiris de werkzoekenden beter moeten worden geklasseerd.

5.2. De tewerkstelling van vrouwen stimuleren en bevorderen

De Commissie waardeert dit deel van het GPDO. Ze stelt voor om bij de 1ste prioritaire actie ("*zorgen voor een voldoende aanbod van kinderopvangstructuren...*") het woord "infrastructuren" te schrappen. p. 192

5.3. De kwaliteit van de tewerkstelling verbeteren en zwartwerk bestrijden

p. 193

De Commissie schaaft zich achter de wil om "*sectorale plannen op te stellen om niet-aangegeven arbeid te regulariseren*" (2de prioritaire actie op pagina 193).

Ze stelt voor om de twee laatste acties, betreffende de controles, vooraan in de lijst te plaatsen. Ze vindt dat aan deze acties voorrang moet worden gegeven.

6. Een gebied voor de bevordering van tewerkstelling (job incentive perimeter) instellen

De Commissie stelt voor om te preciseren dat deze titel verwijst naar de ZEUS ("*Zones van Economische Uitbouw in de Stad*"). p. 194

De Commissie stelt ook voor om, teneinde de tewerkstelling te ondersteunen, een actie toe te voegen die verzekert dat de lasten op de startbanen in een onderneming nog verder zullen worden verlaagd. p. 195

Hoofdstuk 4: Voor een ecologische ontwikkeling van het Brussels Gewest

A. ALGEMENE OPMERKINGEN

De Commissie stelt voor om in de Franstalige versie de titel van dit hoofdstuk te herzien om ook het begrip ecologie te integreren, zoals het geval is in de Nederlandse versie. Dit zou volgens haar mening beter stroken met de inhoud en de doelstellingen van dit hoofdstuk. Ze stelt voor om ook in het Frans te spreken van ecologische ontwikkeling, zoals in de Nederlandse versie. p. 197

De Commissie vindt dat het accent ook zou moeten liggen op de steden als belangrijke bron van hulpmiddelen. Deze bezinning moet verder reiken dan alleen het Brusselse grondgebied. Er moet rekening worden gehouden met het hele stedelijke metabolisme, dat tal van uitwisselingen impliceert met de omliggende gebieden (onder meer verbruik van goederen van buiten het Gewest), met name de gebieden van de toekomstige grootstedelijke gemeenschap.

B. OPMERKINGEN PER THEMA

1. De levenskwaliteit verbeteren

1.1 De natuur en de groene ruimten ontwikkelen, de biodiversiteit bevorderen

Met behulp van een gecentraliseerd kadaster de sites identificeren...

p. 199-200.

Het Gewest zal de mogelijkheid onderzoeken om de verschillende beschermingen te rationaliseren

De Commissie keurt deze maatregel goed, maar stelt voor om incisiever te zijn: "*het Gewest zal rationaliseren*" in plaats van "*de mogelijkheid onderzoeken*"... Deze formulering zou een sterkere intentie weergeven.

Bovendien zou ze ook de conflicten of tegenstrijdigheden vermijden tussen de verschillende beschermingsvormen en hun inhoud. De Commissie meent dat het accent ook moet worden gelegd op de gebruikswaarde van de te behouden groene ruimten.

De goede werking van het ecologische netwerk binnen het groene netwerk verzekeren, in het bijzonder door de aanwezigheid van ecologische corridors te garanderen die in het GBP geïntegreerd zouden moeten worden

De Commissie vraagt om op kaart 2 de Kanaalzone aan te geven als ecologische corridor.

1.3. Geluidshinder bestrijden

Maatregelen in verband met geluidshinder door luchtverkeer: bescherming van woningen op de vliegroutes

Dit hoofdstuk handelt vooral over de bestrijding van geluidshinder vanuit de ruimtelijke ordening. De geluidsisolatie van de gebouwen wordt enkel aangehaald in het kader van de p.203

maatregelen in verband met de geluidshinder door luchtverkeer. Dit aspect is echter belangrijk voor alle gemengde huizenblokken - zeer talrijk in het Brussels Gewest - waar woningen zijn ingeplant naast economische activiteiten. De aanleg van nieuwe ondernemingsgebieden in een stedelijke omgeving (OGSO's), in de buurt van gebieden voor stedelijke industrie, zal dit standpunt versterken.

De Commissie vraagt om in dit hoofdstuk nog een prioritair punt toe te voegen, namelijk maatregelen in verband met de geluidsisolatie van gebouwen, en in het bijzonder van woningen die naast economische activiteiten zijn geplaatst of in de buurt liggen van grote verkeersaders die geluidshinder veroorzaken. Dit punt zou kunnen worden toegevoegd bij de EPB-maatregelen.

De Commissie is ook van mening dat het GPDO ook de kaart van de geluidsproblematiek, opgemaakt door het BIM, zou moeten opnemen.

Bovendien stelt de Commissie voor om in het ontwerp van GPDO de kwestie van de verdeling van het luchtverkeer tussen de luchthaven van Zaventem en de luchthaven van Charleroi aan te halen, een maatregel die de geluidshinder op het Brusselse grondgebied zal verminderen.

De meest schadelijke geluids- en trillingsbronnen verminderen

De Commissie benadrukt dat de geluidshinder afkomstig van bouwwerken een slecht voorbeeld is. Deze geluidsbron is immers onvermijdelijk, tijdelijk en kan meestal niet worden verminderd. Het is dus beter om dit voorbeeld niet te vermelden.

1.4. De energie-efficiëntie van het Gewest verbeteren dankzij een duurzaamheidsbeleid voor gebouwen en wijken *p.204*

Een "voorbeeldbeleid" ondersteunen ten aanzien van alle overheden

p.206

De Commissie wijst ook op het belang van kleine renovatiewerken die niet mogen worden verwaarloosd. Ze kunnen tegelijk een goede prijs-kwaliteitverhouding bieden en een goede return.

De Commissie pleit voor een complementair beleid, namelijk doelgerichte werken (bijvoorbeeld isolatie van de achtergevels van de gebouwen) aan een groot aantal gebouwen, met als resultaat een hogere algemene energieprestatie van een groter deel van het gebouwenpark van de overheid.

Financieringsmechanismen creëren die de renovatie van de Brusselse gebouwen op het vlak van energieprestaties kunnen versnellen *p.206*

De Commissie keurt deze actie goed. Ze stelt voor om in dit

kader mechanismen te voorzien voor de overdracht tijdens een huurovereenkomst, zodat de eigenaar kan investeren met een return on investment. Dit zou als bijkomend effect hebben dat de eigenaars worden gestimuleerd om de werken uit te voeren. De Commissie vraagt ook om voor dit punt de link te leggen met het hoofdstuk huisvesting.

De geleidelijke installatie bevorderen van "intelligente" meters van het energieverbruik (rechtstreekse informatie aan de verdeler)

p.207

Volgens de Commissie is de plaatsing van "intelligente" meters niet in tegenspraak met het recht op energie.

De GSV herzien om de isolatie van de gebouwen langs buiten en de integratie van milieuconcepten mogelijk te maken

p.207

Buitenisolatie van de gebouwen

De Commissie keurt de maatregel goed, evenals de doelstelling betreffende het versnellen van de energierenovatiegraad van de bestaande gebouwen om te streven naar 3% per jaar. Het plaatsen van buitenisolatie op het bebouwde erfgoed kan echter gevolgen hebben: deze isolatie mag de originele elementen en het klein erfgoed, dat meestal niet beschermd is, niet doen verdwijnen.

Ze vraagt om bijzondere aandacht te besteden aan het erfgoed en dit op te nemen in het ontwerp van GPDO.

Bovendien beveelt ze aan om de daken en achtergevels te isoleren. Die hebben daar meestal het meest nood aan omdat hun oppervlakte groter is vanwege de verschillende uitkragingen en bijgebouwen.

Ze verwijst in dit verband naar een studie van de KCML.

Energie en verstedelijking: toevoeging

De Commissie is van mening dat de energiekwestie ook moet worden bekeken vanuit het standpunt van de verstedelijking: er moet een stedelijke morfologie worden aangemoedigd die een betere energie-efficiëntie van de gebouwen mogelijk maakt (minimumbezonning, ...). Sommige systemen, zoals bijvoorbeeld stadsverwarming, zijn beter in de wijken. Ze kunnen bijdragen tot aanzienlijke schaaieconomieën.

De schaal van de wijk kan ook interessant zijn voor het milieubeheer, waaronder de EPB-eisen. De Commissie stelt dus voor om voor deze kwestie in het GPDO te bekijken op schaal van de wijk.

Anderzijds vraagt ze ook om te denken aan de inrichting van de openbare ruimte, de aanwezigheid van water, ...

Hernieuwbare energie

De Commissie is van mening dat het gebruik van hernieuwbare energie moet worden aangemoedigd. Ze vraagt om in het ontwerp van GPDO ook in te gaan op de kwestie kleine windmolens en andere vormen van hernieuwbare energie waarvan het gebruik moet worden gepromoot.

1.5. De hinder veroorzaakt door de elektromagnetische golven bestrijden

De Commissie verwijst naar de nota van de Hoge

Gezondheidsraad over de nadelige gevolgen van hoogspanningslijnen. Daarin wordt een minimumafstand van de woningen voorgesteld. Ze stelt voor om aan dit aspect een punt te wijden en ook in te gaan op de kwestie van de ingraving van deze lijnen.

De Commissie merkt overigens op dat de paragraaf over 4G, op p.207, niet meer relevant is.

1.6. De hinder ecologisch beheren

p.208

De lijst van de ingedeelde inrichtingen herzien en de reglementering in verband met uitbatingscondities vervolledigen

Wat de milieuvergunningsklasse betreft, is de Commissie van mening dat ook rekening moet worden gehouden met het type gebied waarin de ingedeelde activiteit wordt ingeplant. Er moeten volgens de Commissie twee verschillende indelingen worden voorzien, naargelang de activiteit in een gemengd gebied ligt of in een gebied voor stedelijke industrie. Deze maatregel zou ervoor zorgen dat de activiteiten zoveel mogelijk worden gelokaliseerd in gebieden die daarvoor geschikt zijn.

De Commissie merkt bovendien op dat het ontwerp van GPDO niet ingaat op de kwestie van het sociaal beheer van de functionele cohabitatie: er zouden acties moeten worden voorzien om onder meer Nimby-reacties te vermijden.

Bedrijfsinformatieplatform AUTONET

De Commissie keurt deze actie goed. Gezien het grote aantal verordeningen, zou zo'n platform helpen om de bedrijven beter te informeren over hun rechten en plichten inzake milieuvergunningen.

Een Brussels Wetboek van de inspectie, preventie, bestrafing van misdrijven en de milieuaansprakelijkheid opstellen

p. 209

De Commissie juicht de wil om de administratieve lasten te vereenvoudigen toe.

Ze acht het zeer positief om een uniek wetboek op te stellen dat alle regels samenvoegt. Dat zal de leesbaarheid en coherentie alleen maar bevorderen.

Een van de grootste problemen ligt in het feit dat er onvoldoende en slecht gecontroleerd wordt. Het zou verstandiger zijn om de controle toe te spitsen op de bedrijven die systematisch nalaten om de regelgeving en procedures na te leven.

1.7. Milieugovernance

p. 209

Een ordonnantie goedkeuren die milieu-, sociale en ethische clausules voorschrijft bij overheidsopdrachten

p. 210

De Commissie merkt op dat milieu- en sociale clausules in overheidsopdrachten niet dezelfde doelstellingen nastreven. De milieuclausules hebben een impact op het leefmilieu en de bebouwing, terwijl de sociale clausules de lokale werkgelegenheid trachten te bevorderen maar geen impact

hebben op de bebouwing. Ze acht het delicaat om deze verschillende soorten clausules met elkaar te vermengen en is niet overtuigd van de manier waarop de aanwerving van lokale arbeidskrachten werkelijk kan worden gecontroleerd.

Ze gaat er wel mee akkoord dat in de overheidsopdrachten milieuclausules moeten worden opgenomen. Ze pleit ervoor dat de overheid het goede voorbeeld geeft.

(zie ook eerder: hoofdstuk 2 en 3 economie/werkgelegenheid).

Ondersteuningsinstrumenten invoeren voor openbare aankopers

De Commissie keurt deze maatregel goed en is van mening dat een observatorium van de overheidsopdrachten een aparte actie moet worden.

2. Naar een ecologisch beheer van de hulpbronnen

p. 211

2.1. Een duurzaam waterbeheer promoten

2.1.1. De waterbronnen beschermen en een duurzaam waterbeheer promoten

De Commissie stelt voor om een punt toe te voegen over de integratie van maatregelen betreffende de bescherming van het water in de GSV.

De acties voor de promotie van herstellings-, vervangings- of installatiewerken van regenwatertanks versterken

p. 212

De Commissie wijst op het belang van een beleid ter bevordering van de installatie van regenwatertanks. Deze infrastructuur moet worden veralgemeend bij alle nieuwbouwen en zware renovatieprojecten. Het komt erop aan om een heuse strategie te ontwikkelen voor de opvang en het gebruik van regenwater. Dit punt zou in het ontwerp van GPDO moeten worden ondersteund.

2.1.3. Overstromingen bestrijden

Waterbehandeling
per perceel:
toevoegen

De Commissie stelt voor om een actie te voorzien voor het beheer van het water per perceel of huizenblok.

p. 214

Op percelen en in de stedelijke ruimte kunnen heel wat oplossingen worden gepromoot, zoals kilgoten, stormbekkens, ... Deze aspecten zouden uitvoeriger moeten worden toegelicht. Ze stelt voor om zich te inspireren op de nieuwe stadsrivieren (NSR)) (Staten-Generaal van het Water in Brussel).

Landschappelijke richtschema's voorzien per vallei, die aandacht besteden aan de kwestie van de grote bouwwerken voor de bestrijding van overstromingen

De Commissie vindt dat de rol van de valleien moet worden benadrukt: de valleibodem maakt het voorwerp uit van verschillende strategieën van het milieubeleid: overstromingen, biodiversiteit, bereikbaarheid voor fietsers en voetgangers, enz. Dit aspect zou in het ontwerp van GPDO beter moeten worden uitgewerkt. Men kan zich inspireren op het experiment van Stuttgart, waar valleibodems worden gebruikt als windcorridor (om oververhitting in de zomer te vermijden).

De open ruimten langs de Zenne en het kanaal moeten worden

behouden om de atmosfeer te verfrissen tijdens een hittegolf.

2.1.4. Het beheer van de watersector verbeteren

De progressieve en solidaire tarifiering van het water behouden

p. 215

De Commissie keurt deze maatregel goed, maar merkt op dat ze problemen kan veroorzaken wanneer het gebouw door verschillende functies wordt bezet. Vaak is slechts één meter voorzien voor het hele gebouw.

2.2. De vervuilde bodems behandelen

p. 216

De financieringsmechanismen voor de reiniging van de bodems versterken

De oprichting van een gewestelijk saneringsfonds bestuderen

p. 216

De Commissie steunt deze maatregel. Heel wat vastgoedtransacties worden door de huidige ordonnantie betreffende het beheer van verontreinigde bodems immers vertraagd.

Vóór elke verkoop van een verontreinigd terrein, moet immers een bewijs worden geleverd dat de bodem gereinigd werd. Omdat de verkoper verantwoordelijk is voor de sanering van het terrein, moet hij een hele procedure doorlopen: bodemstudies om de staat van het terrein te kennen, saneren indien nodig. Pas daarna kan de verkoop worden gesloten.

Heel vaak echter is de koper bereid om deze sanering op zich te nemen.

De Commissie beveelt aan om de ordonnantie te herzien, zodat onder meer vastgoedtransacties volstrekt wettelijk kunnen worden geregeld.

Ze vindt de huidige bodemordonnantie in het algemeen te complex. Wie de reinigingsplicht op zich neemt, de koper of de verkoper, zou door henzelf moeten worden bepaald om bepaalde situaties sneller te kunnen deblokken. De Commissie benadrukt wel het belang om over deze kwestie duidelijk te communiceren.

Ook voor braakliggende terreinen, waarmee niets gebeurt vanwege hun verontreiniging, zou de ordonnantie moeten worden herzien zodat ze sneller kunnen worden gesaneerd.

in geval van weesvervuiling (dwz wanneer de eigenaar van het terrein niet verantwoordelijk is voor de verontreiniging), mag men zich volgens de Commissie niet beperken tot het beheer van het risico.

Onder meer daarom ondersteunt ze de oprichting van een fonds dat kan tussenkomen wanneer maatregelen voor het risicobeheer moeten worden genomen. Die zijn immers even duur als de bodemsanering zelf. De Commissie erkent wel dat het hier gaat om een lapmiddel, aangezien het terrein in een ongunstige categorie blijft.

Toch pleit ze ervoor dat het fonds voldoende groot is, zodat het niet al meteen wordt opgebruikt door enkele gevallen. Zoveel mogelijk eigenaars moeten er gebruik van kunnen maken.

De Commissie stelt voor om in het GPDO dieper in te gaan op

de kwestie van de historische en de weesvervuiling. Deze vervuilingstypes worden immers meestal overgeërfd door mensen die niet de middelen hebben om de bodem te saneren. De Commissie benadrukt dat de problemen verbonden aan weesvervuiling ook voortvloeien uit het feit dat de normen geëvolueerd zijn (het begrip verontreiniging bestaat pas sinds 1992). In de tijd dat de bodem vervuild werd, was de vervuiler zich daar niet van bewust. De materie was toen immers nog niet zo goed ontwikkeld en gereguleerd. Verontreiniging die plaatsvond na een bepaalde datum, zou ten laste moeten zijn van de eigenaar. Voor een verontreiniging van vóór die datum zou een beroep kunnen worden gedaan op het fonds.

Fytoremediatie

De Commissie stelt voor om andere saneringspistes aan te moedigen, bijvoorbeeld fyto-remediatie. Het braakliggende terrein wordt daarbij voorbereid door tijdelijk reinigende planten aan te planten. Deze techniek biedt heel wat voordelen: het publiek maakt zich de ruimte eigen, de reinigingskosten dalen en een braakland in de stad wordt gebruikt en gehersaamd. De techniek kan ook het debat openen over het hergebruik van deze terreinen (bijvoorbeeld oude spoorwegroutes). Die moeten verenigbaar zijn met het toekomstige gebruik door de eigenaar.

2.3. Een beleid voeren voor de preventie en het duurzaam beheer van afval

p. 217

Afval als grondstof

De Commissie stelt voor om de inleidende tekst van dit hoofdstuk aan te vullen met een paragraaf over afval als grondstof. Het is belangrijk om afval ook vanuit die hoek te bekijken en ook rekening te houden met de cyclus van de producten. Grondstoffen worden immers steeds duurder en het hergebruik ervan is een belangrijke uitdaging.

Daarom zou het ook verstandig zijn om experimenten te steunen zoals de ecopolen, zoals bijvoorbeeld in Birmingham.

In dezelfde gedachtegang zou ook aandacht moeten worden besteed aan industriële ecologie: bedrijven zouden moeten worden aangemoedigd om samen te werken, zodat het afval van het ene bedrijf een grondstof wordt voor het andere bedrijf. De lokalisatie van de bedrijven kan daardoor worden geconditioneerd of beïnvloed.

In de wijken infrastructuur voor afvalophaling voorzien die voor iedereen bereikbaar zijn

P.219

De Commissie pleit ervoor dat deze infrastructuur voor iedereen toegankelijk zijn, ook voor bedrijven. Ze is van mening dat kmo's en zeer kleine ondernemingen makkelijker toegang moeten krijgen, ook op financieel vlak, tot de containerparken. Sommige bedrijven beheren hun afval immers op een heel amateuristische manier.

Ook zou een onderscheid moeten worden gemaakt tussen Brusselse en niet-Brusselse ondernemingen.

- Bouwafval: toevoeging* De Commissie vraagt om maatregelen te voorzien voor bouwafval. Dit punt komt in het ontwerp van GPOD nauwelijks aan bod maar vormt een belangrijke uitdaging, onder meer op het vlak van afvalverwijdering en recyclage. Er zou een specifiek hoofdstuk aan moeten worden gewijd.
- Slib: toevoeging* De Commissie stelt voor om een punt toe te voegen over baggerslib: de behandeling van het slib, door verbranding of compactering, vergt transregionale samenwerking. Er zouden in die zin acties kunnen worden toegevoegd.
- Internationalisering van de kosten* De Commissie pleit voor een uitvoerige bezinning over de levenscyclus van de materialen en hun energie-impact, om te komen tot koolstofneutraliteit.
- Afvalvermindering* Het zou nuttig zijn om een bezinning toe te voegen over afvalpreventie (acties in bijvoorbeeld de verpakkingsector) en in het GPDO het begrip grijze energie te introduceren. De Commissie stelt voor om acties te bepalen voor de ontwikkeling van een "functionaliteitseconomie" die erop gericht is de verkoop van een goed te vervangen door de verkoop van een dienst of een geïntegreerde oplossing die dezelfde of meer functies vervult als het goed, maar minder hulpbronnen en energie verbruikt en een positieve milieu- en sociale impact heeft. (Wikipedia). De afvalberg kan daardoor aanzienlijk worden verminderd.

Een tarificatiesysteem voor afvalophaling invoeren

De Commissie vraagt om deze intentie te verduidelijken: zijn er concrete oplossingen voorhanden? Hoe zullen die worden toegepast?

2.4. Een "duurzame voeding" promoten

p. 220

Tuinieren

De Commissie stelt voor om een punt toe te voegen over de ontwikkeling van het tuinieren in de stad: moestuintjes, boomgaarden, stedelijke landbouw. Er kunnen heel wat oplossingen worden ontwikkeld, bijvoorbeeld het aanleggen van daktuintjes. Een bijkomend voordeel van deze oplossingen is dat ze de sociale banden aanhalen. Ze zouden kunnen worden ontwikkeld in de nieuwe wijken, maar ook in de oude. Bij de bezinning over het tuinieren zou ook rekening moeten worden gehouden met de grootstedelijke dimensie en de uitwisselingen met de aangrenzende gewesten. Het BIM voert al experimenten in die zin (zie website van het BIM).

Hoofdstuk 5: Duurzame mobiliteit ten dienste van de Brusselaars

A. ALGEMENE OPMERKINGEN

- Leemten/vergeten thema's
- De Commissie wijst op enkele thema's die weinig of niet worden besproken, en op enkele aandachtspunten die verband houden met de duurzame mobiliteit van de stad. Het betreft met name:
- Het taxibeleid: taxi's worden vermeld in tal van subhoofdstukken, maar zouden het voorwerp moeten uitmaken van een duidelijk geïdentificeerd punt dat de doelstellingen vermeldt.
 - Carpooling: dit thema ontbreekt volledig in het GPDO. Carpooling is duurzamer dan het huidige beleid en maakt het voorwerp uit van een bezinning (CEPESS...). Hieraan zou een duidelijk geïdentificeerd hoofdstuk moeten worden gewijd in het GPDO.
 - Gemotoriseerde tweewielers komen in het document niet aan bod. Er wordt niets gezegd over hun aandeel in het verkeer, noch over de tenuitvoerlegging van een geschikt beleid met duidelijke doelstellingen en acties.
 - In dezelfde gedachtegang verwijst de Commissie naar het ontbreken van de problematiek van het school- en leerlingenvervoer. Ook dit is duurzamer dan het huidige beleid.
 - Verder maakt het GPDO nergens melding van een financiële planning van de infrastructurele maatregelen, noch van het rollend materieel dat nodig is om de doelstellingen te bereiken.
 - Ook de luchthaven moet worden aangehaald: het Gewest heeft zelf geen luchthaven, maar er liggen er wel twee in de buurt: Brussels Airport (Zaventem) en Brussels South Airport (Charleroi). Diabolo verbetert het spoorwegvervoer naar Brussels Airport, maar tussen Brussel en de luchthaven van Charleroi is geen enkele treinverbinding voorzien? De invoer van Diabolo zou moeten worden onderzocht. Hij verlengt immers de GEN-lijnen met eindhalte in Villers-la-Ville en Nijvel en kruist deze lijnen met de luchthaven van Charleroi.

B. OPMERKINGEN PER THEMA

Inleiding

- De Commissie steunt het doel om te evolueren naar een gecontroleerde multimodaliteit. Ze vraagt om deze doelstelling, in de voorlaatste paragraaf van pagina 223, vet te drukken p. 223
- De Commissie vraagt om in het GPDO referencienummers te geven voor de genoemde doelstellingen. Bijvoorbeeld voor de verlaging van de CO₂-emissie met 30%, hoe ver staat men daarmee? p. 223
- Ze vraagt om in het GPDO referenties en resultaten te geven voor alle doelstellingen (de afgelegde afstanden tegen 2018 met 20% verminderen, enz.).
- De Commissie is bijzonder geïnteresseerd in de tabellen van p.224 over de aandelen van de vervoerswijzen (en de doelstellingen 2020 en 2040 in dit domein) en de evolutie van de verplaatsingen binnen Brussel. Ze vraagt om enkele punten te verbeteren of aan te vullen: p. 224
- verdeling van de vervoerswijzen volgens de afstand tot het stadscentrum (Vijfhoek, 1ste kroon, 2de kroon)

- de onderzochte uurroosters uitbreiden en zich niet enkel concentreren op de ochtendspits
- de onderzochte vervoerwijzen aanvullen: waar zijn de gemotoriseerde tweewielers, de carpooling, het autodelen, de taxi's, ...?

Ten slotte is de Commissie verbaasd over het aandeel van de pendelaars-voetgangers (6,5%) en vindt ze de aandelen die voor de actieve vervoerswijzen worden verwacht tegen 2040 onrealistisch. p. 224

Volgens de *"Katernen van het Kenniscentrum Mobiliteit van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest – De verplaatsingsgewoonten in Brussel"*, die steunen op de gegevens van de "gezinsenquête" MOBEL (1999) en BELDAM (2010) over de mobiliteit van de Belgen, nemen voetgangers (p48) 1,9% van de in- en uitgaande verplaatsingen in het Brussels Gewest voor hun rekening.

Het verwondert de Commissie dat het GPDO, op p224 heel andere cijfers vermeldt: de voetgangers zouden in 2010 goed zijn voor 32% van de verplaatsingen binnen Brussel en voor 6.5% van de verplaatsingen van pendelaars naar Brussel.

Ze vraagt om de cijfers van deze tabel te controleren.

1. Een coherente planning van de mobiliteit op grootstedelijk niveau, afgestemd op de ruimtelijke ordening

1.1. De ruimtelijke ordening herzien om de mobiliteit van alle actoren te beperken

De Commissie zou bij de doelstellingen de grote handelspolen willen toevoegen aan de lijst van de grote sociaaleconomische polen van de stad. p. 226

Bij actie 3 wordt opnieuw het Plan IRIS 3 vermeld. Het zou wenselijk zijn om deze actie te herformuleren, met de belangrijkste richtlijnen en de belangrijkste doelstellingen die dit plan IRIS 3 zou moeten bereiken. p. 227

Het GPDO is gebaseerd op het plan IRIS 2. De Commissie merkt op dat dit plan geen rekening houdt met de wijziging van het GBP. Een update is nodig om de genomen inrichtingsbeslissingen te integreren, onder meer de toekomstige ontwikkelingen in de OGSO's.

De Commissie stelt voor om een actie toe te voegen betreffende de bijwerking van het plan IRIS 2.

Wat de grootstedelijke samenwerking en de nood aan overleg betreft die is vermeld in actie 4, geeft de Commissie de volgende opmerkingen, voorstellen en vaststellingen: p. 227

- het GPDO zou het debat over de oprichting van de grootstedelijke gemeenschap van Brussel moeten verduidelijken, door onder meer precies de rol te omschrijven die deze gemeenschap volgens Brussel zou moeten vervullen in het domein van de mobiliteit;
- De drukingsmiddelen waarover Brussel beschikt bij het grootstedelijke overleg over mobiliteit, zouden eveneens moeten worden vermeld;
- waarom geen diablo "Caraolo" voor Brussel-South (Gosselies) die de GEN-lijnen van Nijvel en Villers-la-Ville kruist en verlengt tot aan het station Charleroi Zuid?

De Commissie verwijst naar de beslissing van de Vlaamse regering om

drie tramlijnen naar Brussel aan te leggen. Die zouden de dienstverlening in het noorden van het Gewest en de relaties van het Gewest met Vlaanderen versterken. Volgens haar mening zou het GPDO deze ontwikkelingen moeten vermelden, evenals de kwestie van de cohabitatie met het MIVB-net (breedte van de rijtuigen) en de kwestie van de tramverlengingen die moeten worden voorgesteld in Vlaanderen.

De kaart op p. 231 zou deze gegevens moeten integreren.

De handelszaken zouden uitdrukkelijk moeten worden vermeld in de lijst van de functies in actie 5. p. 227

1.2.Mobiliteit ten dienste van de stad in een kwaliteitsvolle openbare ruimte

De voorlaatste paragraaf van de doelstellingen is moeilijk te begrijpen. p. 228

De Commissie vraagt om deze paragraaf te herformuleren.

De grote zonings van Citydev en de grote handelswijken van het stadscentrum zouden moeten worden vermeld in de prioritaire actie 2 met betrekking tot de bereikbaarheid van de polen. p. 228

Specialisatie van het wegnnet

Wat de specialisatie van het wegnnet betreft, prioritaire actie 1 met betrekking tot het wijknet, is de Commissie verdeeld, vooral over de problematiek van de rationalisering van de wegencapaciteiten. Meer concreet pp. 228/246

- Er wordt een moratorium over de rationalisering van het wegnnet voorgesteld. Het komt er vooral op aan om te onderzoeken welke effecten een dergelijke maatregel heeft op de delokalisatie van de ondernemingen en werknemers. Voordat de capaciteit van het wegnnet kan worden verminderd, moeten er eerst alternatieven worden gelanceerd voor de auto; p. 228

- In dezelfde gedachtegang zou men zich moeten bezinnen over de verhoging van de autocapaciteit van sommige wegen: het kan nuttig zijn om gespecialiseerde wegen voor doorgaand verkeer te voorzien om de mobiliteit in de woonwijken te beperken (doorgaand verkeer op de lokale wegen vermijden). Eenvoudige maatregelen zouden volstaan om de capaciteit van de primaire wegen bij constant volume te optimaliseren (voorstel van andere leden. pp. 228/243

- integendeel de vermindering van de wegencapaciteit voortzetten en aanmoedigen ten voordele van het openbaar vervoer, en zo komen tot een globale vermindering van de mobiliteit met 20%;

- Ten slotte is de Commissie verdeeld over de doelstelling om zone 30 in te voeren in het hele wijknet. Ze benadrukt dat dit geen enkele zin heeft zonder fysieke middelen om de mobiliteit te beperken. De gemeenten zullen deze doelstelling wellicht enkel kunnen bereiken met de financiële steun van het Gewest

- De Commissie vraagt hoe ver het staat met de bezinning over de aansluiting van de zuidelijke ring.

De Commissie waardeert en steunt de wil van het GPDO om de inplanting van gedeelde ruimten in de stad te ontwikkelen p. 228

De Commissie steunt de wil om ervoor te zorgen dat de voetgangers de stad beter kunnen doorkruisen. Ze wenst echter ook de fietsers en p. 229

de personen met verminderde mobiliteit toe te voegen als begunstigden van deze maatregel.

1.3. De coördinatie tussen de beleidsterreinen verbeteren en de banden tussen Brussel en het grootstedelijk gebied versterken

<i>Grootstedelijk</i>	De Commissie vindt in het algemeen dat het Brussels Hoofdstedelijk Gewest veel ambitieuzer, voluntaristischer en proactiever moet zijn dan momenteel is aangegeven in de tekst. Het Gewest moet durven initiatief te nemen en een drijvende kracht zijn.	<i>p. 229</i>
	De Commissie vraagt om in de tweede doelstelling, "coördinatie met de gemeenten", de behoefte toe te voegen om meer leveringszones te creëren, om dubbel parkeren te bestrijden.	<i>p. 229</i>
	Actie 1 "het interregionaal overleg consolideren": de Commissie meent, naast de reeds geformuleerde opmerkingen over het grootstedelijk overleg over mobiliteit, dat mobiliteit en ruimtelijke ordening elkaar moeten aanvullen en coherent moeten zijn. De waarde van de functies die moeten worden ingeplant op plaatsen waar er vraag naar is, moet worden geëvalueerd. Bijvoorbeeld: het zou nuttig zijn om na te gaan of een logistiek centrum eerder moet worden ingeplant buiten Brussel dan in Brussel. De waarde van deze functie evalueren.	<i>p. 229</i>

2. Voorrang geven aan de minst vervuilende verplaatsingsmiddelen voor het personenvervoer

2.1. Een duurzaam Brussels openbaarvervoersaanbod van hoge kwaliteit garanderen

<i>Openbaar vervoer</i>	De Commissie ondersteunt het feit dat het bestaande aanbod pas echt kan worden geoptimaliseerd als zowel de kwantiteit als de kwaliteit worden verhoogd.	<i>p. 234</i>
	De Commissie vindt het jammer dat in de vergelijking metro/tram de investeringskosten niet worden vergeleken met de uitbatingskosten. Er wordt enkel aandacht besteed aan de capaciteit.	<i>p. 234</i>
	De Commissie vraagt om in het voertuigenpark minder vervuilende modellen te voorzien.	<i>p. 234</i>
	De meeste leden van de Commissie scharen zich achter de uitbreiding van het metronet Noord en Zuid die is aangegeven in het GPDO.	<i>p. 235</i>
	De Commissie betreurt dat het GPDO geen standpunt inneemt over de breedte van de trams die van 2,30 op 2,65m zal worden gebracht, noch over de impact van deze maatregel op de openbare ruimte en het erfgoed. Idem voor de impact van de ingebruikname van trams die nog langer zijn dan de T4000	<i>pp. 236/237</i>
	De Commissie is verdeeld over de problematiek van de eigen banen voor het openbaar vervoer. Verschillende leden wijzen op de opstoppen die kunnen ontstaan als een baan wordt voorbehouden voor het openbaar vervoer. De Commissie pleit ervoor om de eigen banen open te stellen voor carpooling, autodelen, taxi's, bedrijfswagens, leveringswagens (behoorlijk identificeerbare en toegestane voertuigen), zonder echter de opgelegde commerciële snelheid van het openbaar vervoer uit het oog te verliezen.	<i>p. 236</i>
	De Commissie is verdeeld over de kwestie van de tijdstippen waarop de eigen banen worden opengesteld voor het autoverkeer. Sommige leden pleiten ervoor om autoverkeer enkel op deze banen toe te laten	

	tussen 1 en 6 uur 's morgens, als er geen bussen en trams rijden	
	De Commissie waardeert het feit dat het GPDO rekening houdt met het openbaar vervoer en de kwaliteit ervan wil verbeteren, ook bij inrichtingen die betrekking hebben op de infrastructuur van het openbaar vervoer.	p. 237
	De Commissie gaat niet akkoord met de idee van actie 6 "tegen 2018 een ambitieus programma realiseren ter verbetering van het prestatievermogen van het bovengrondse net". Ze begrijpt niet hoe men het aantal haltes op een lijn kan optimaliseren door twee andere haltes in de buurt te schrappen.	p. 237
	De Commissie merkt op dat in de opsomming bij de laatste actie, aangaande het stedelijk openbaar vervoer en de tariefvoordelen op het MIVB-net, de "senioren" zijn vergeten	p. 238
	Volgens de Commissie moet niet alleen worden nagedacht over de bereikbaarheid voor PVM van de MIVB-rijtuigen, maar ook van de halte ten aanzien van de openbare ruimte en de weg.	p. 238
<i>Spoorverbinding</i>	De Commissie wenst dat het GPDO duidelijker aangeeft dat het bij de uitbreiding van de Noord-Zuidverbinding geen nieuwe tunnels wil op dezelfde plaats.	p. 239
	De Commissie vraagt ook om het GEN-net zo vlug mogelijk te openen, ook als het nog niet volledig is.	p. 239
	De Commissie wil dat de MIVB niet alleen eengemaakte tarieven hanteert in Brussel, maar voor haar vervoerbewijzen ook het MOBIB-systeem invoert.	p. 240
	Waarom niet overwegen om in de Vijfhoek een netwerk van elektrische minibussen in het verkeer te brengen?	
	Volgens de Commissie moet het openbaar vervoer worden versterkt in sommige handelswijken die vandaag slecht bediend worden, zoals bijvoorbeeld in Fort Jaco,	Dépl
2.2. Actieve vervoerswijzen stimuleren		
	De Commissie betreurt dat in dit thema doorgaans maatregelen of acties ontbreken om de kwaliteit van de voetpaden te verbeteren. Waarom geen voetpadenplan uitwerken, in het verlengde van het voetgangersplan?	p. 240
	Actie 9, betreffende de technische en economische haalbaarheid van het verkeersvrij maken van bepaalde openbare ruimten: de Commissie vraagt om in het kader van de studies hiervoor ook een voorstudie te realiseren over de economische impact van het verkeersvrij maken. Ook moet er financiële steun worden voorzien voor de delokalisatie van de handelaars.	p. 243
<i>Ontwikkeling van het fietsverkeer</i>	De Commissie vraagt wat precies wordt bedoeld met 100% befietsbare wegen tegen 2018. Wat zijn befietsbare wegen?	p. 243
	De Commissie waardeert de prioritaire actie voor de oprichting van een fietsGEN. Het biedt de gelegenheid om de prioritaire trajecten in het GPDO te bepalen: Brussel-Mechelen, kanaalroute,	p. 244
	Eerste prioritaire actie van pagina 244 –"zorgen voor bewaakte intermodale fietsstallingen": de Commissie vraagt om hieraan toe te voegen: "bij voorkeur in het centrum van de wijken" (bewaakte fietsstallingen voorzien op minder dan 1 km van de wijkcentra".	p. 243

3. Het autogebruik rationaliseren

Sommige leden betreuren dat het GPDO geen bezinning voert over de verhoging van de wegcapaciteit van sommige grote verkeersaders. Dezelfde leden betreuren ook het gebrek aan een hoofdstuk of paragraaf over de problematiek van de aansluiting van de zuidelijke ring van Brussel. p. 245

3.1. De nodige fiscale maatregelen nemen voor een rationeel gebruik van de auto

Slimme kilometerheffing De Commissie steunt de invoering van een slimme kilometerheffing voor verplaatsingen met de auto (tijdstippen, locaties, types voertuigen). Ze vraagt om een globale fiscale neutraliteit (schrappen van de taks voor het in het verkeer brengen van voertuigen). p. 245

Bedoeling is immers om niet meer het autobezit te belasten, maar het autogebruik.

Sommige leden betreuren dat niet wordt verwezen naar de stadstol. Die biedt andere voordelen dan de slimme kilometerheffing.

Andere vinden dat de invoer van zo'n stadstol in geen enkel geval mogelijk is op grootstedelijke schaal.

Ten slotte meent de Commissie dat de opbrengst van elke vorm van extra belasting van de bestuurders (tol, kilometerheffing, ...) hoofdzakelijk moeten worden geïnvesteerd in mobiliteit, zonder het onderhoud van het wegennet te vergeten.

Andere fiscale maatregelen De Commissie vraagt om een prioritaire actie toe te voegen betreffende de fiscale ontwikkeling van de duurzame vervoerswijzen, met name de elektrische fiets, en om fiscale maatregelen te voorzien voor schone voertuigen. p. 245

De Commissie steunt de idee om een mobiliteitspakket aan te bieden ter vervanging van een bedrijfswagen. Ze vindt dat dit eerder een doelstelling moet zijn dan een actie (fiscale aftrekbaarheid ongeacht het vervoermiddel). p. 245

3.2. De wegcapaciteiten organiseren en het parkeren organiseren

p. 246

Rationalisering van de openbare ruimte en de overstapparkings De Commissie vindt dat de 5de actie "het aantal ontradringsparkings uitbreiden" de 1ste actie moet worden aangezien zij de meest prioritaire is in de lijst. p. 247

De Commissie steunt de idee om lage-emissiezones in te voeren in overleg met de gemeenten, zoals is voorzien in actie 2. Ze vraagt wel om dit te doen op basis van een gewestelijke verordening die nog niet bestaat en waarnaar niet wordt verwezen in het GPDO. p. 247

Parkeerbeleid voor personenwagens De Commissie meent dat de acties 3 en 4, "het aantal parkeerplaatsen op de openbare weg met minstens 16% verminderen en "het parkeren op de openbare weg terugdringen" één actie zouden moeten worden. Ook moet duidelijk worden aangegeven dat elke opheffing van een parkeerplaats op de openbare weg moet worden gecompenseerd met een oplossing buiten de openbare weg. p. 247

Anderzijds moet een nieuwe telling worden gerealiseerd die moet worden vergeleken met de tellingen van 2003-2004, om na te gaan wat er al werd gerealiseerd ten opzichte van het werkelijke doel.

Actie 5 zou moeten worden geherformuleerd. Een belasting is immers nooit een stimulerende maatregel. p. 247

De Commissie betreurt de afwezigheid van enige actie betreffende

telegeleiding naar de parkings. Deze geleiding is immers een fundamenteel onderdeel van een parkeerbeleid.

p. 248

Parkeerbeleid van andere voertuigen De Commissie vraagt om aan de lijst van prioritaire actie 7 het volgende toe te voegen: "de vaklieden voor wie hun voertuig een werkinstrument is"

4. De logistiek en de goederendistributie optimaliseren met forse steun voor de ontwikkeling van het kanaal

4.1. Het goederenvervoer en de goederendistributie reorganiseren

De Commissie vraagt om het GPDO aan te vullen met een punt over de bijzonderheid van in bulk vervoerde materialen. p. 251

Het project big bags/transpaletten van de Haven van Brussel lijkt te zijn vergeten in de lijst van de andere acties voor de reorganisatie van het goederenvervoer en de goederendistributie. p. 252

4.2. De havenfunctie versterken

Volgens de Commissie moet het BHG op het vlak van logistiek het initiatief nemen en de twee andere Gewesten een concrete samenwerking voorstellen. pp. 253/254

Ze wijst er ook op dat de haventerreinen niet onbepaald zijn en vooral moeten worden gebruikt ten behoeve van de Brusselaars. pp. 253/254

De Commissie vraagt om de nadruk te leggen op de grootstedelijke dimensie van het havengebied, na te denken over de oprichting van stedelijke distributiecentra en opslagplaatsen voor kleine pakketten, paletten enz. Ook de kwestie van de vrije hoogte onder de bruggen moet worden aangehaald. Het containervervoer zal op termijn een vrije hoogte vereisen van 7 meter.

Ten slotte vraagt de Commissie zich af of het wel realistisch is om alles te willen doen langs het kanaal. De verschillende programma's en projecten die er moeten worden doorgevoerd zijn te groot. Er moeten keuzes worden gemaakt, maar het GPDO doet dat niet! pp. 253/254

Hoofdstuk 6: Een stadsvernieuwingsbeleid gericht op de creatie van duurzame wijken met een sociaaleconomische en ecologische dimensie

A. ALGEMENE OPMERKINGEN

Titel De Commissie pleit voor een kortere titel, bijvoorbeeld: *Een duurzaam stadsvernieuwingsbeleid*

B. OPMERKINGEN PER THEMA

1. Reorganisatie van de instrumenten voor stadsvernieuwing: het "Gidsplan voor Stadsvernieuwing" p. 258

Doelstellingen

De studie van het Gidsplan voor Stadsvernieuwing verwijst naar de kwestie van oude industriële gebouwen op de binnenterreinen van te herstructureren huizenblokken.

De Commissie pleit voor het behoud van economische activiteiten op deze binnenterreinen, op voorwaarde dat ze verenigbaar zijn met huisvesting. Ze vraagt om wanneer mogelijk te vermijden dat werkplaatsen worden omgebouwd om er andere functies te herbergen, bijvoorbeeld huisvesting of parkeerterreinen, Dat geldt vooral voor werkplaatsen met specifieke toegangen vanaf de straat.

Kritische analyse van de wijkcontracten De Commissie stelt voor om de paragraaf *Vaststellingen en problematiek* aan te vullen met een kritische analyse van de wijkcontracten waaruit blijkt wat er onder meer minder goed heeft gefunctioneerd op het vlak van volksraadpleging. p. 258

De acties coördineren van de studie "Gidsplan voor Stadsvernieuwing" p. 259

3. Nieuwe instrumenten ontwikkelen

Wat de nieuwe instrumenten betreft zou het ontwerp van GPDO kunnen worden aangevuld met een tabel van de spelers die bij deze instrumenten betrokken zijn.

De Commissie stelt bovendien voor om de volgorde van de punten te veranderen: eerst de nieuwe instrumenten en dan de uit te voeren acties.

De Commissie merkt op dat het document het doel van de voorziene operaties niet toelicht: ze vraagt om dit punt beter uit te werken, door bijvoorbeeld te preciseren welke bevolkingsgroep wordt beoogd, over welk soort economie het gaat, ...

Economisch luik van de wijkcontracten De Commissie merkt op dat de economische problematiek slechts weinig aan bod komt in de wijkcontracten. Het zou goed zijn om aan te geven welk deel van het budget eraan gewijd moet worden. Het is immers belangrijk om het creëren van banen in deze wijken te ondersteunen,

onder meer door bedrijven op te richten.

Versterken en vergemakkelijken van de participatieve processen

p.
259

De Commissie acht het belangrijk om de lokale sociaaleconomische spelers te betrekken in het participatieve proces. Het economische luik van de wijkcontracten zou worden ondersteund en versterkt door er de vertegenwoordigers bij te betrekken die actief zijn in dit domein. Ze stelt voor dat het GPDO deze kwestie behandelt.

2. De transversaliteit van de stadsvernieuwingsingrepen versterken

p.
260

Openbaar vervoer De Commissie is van mening dat onder deze titel ook de link moet worden gelegd met mobiliteit als prioritaire actie, en in het bijzonder de inspanningen die moeten worden geleverd op het vlak van openbaar vervoer.

p.
261

Wijkfacilitator Ook meent de Commissie dat dit hoofdstuk het werk moet toelichten van de duurzame wijkfacilitator, een belangrijke speler bij stadsvernieuwing.

Op het vlak van huisvesting

De inspanningen voor stadsvernieuwing voortzetten op het vlak van productie van sociale en middelgrote woningen

p.
261

De criteria voor ecologisch bouwen naleven: passiefnorm voor nieuwbouw en lage energienorm voor renovaties

De Commissie deelt de doelstelling op het vlak van productie van sociale en middelgrote woningen. Ze gaat echter niet akkoord met de veralgemeende toepassing van de passiefnorm tegen 2015. Volgens haar mening zou het verstandiger zijn om voor het energieverbruik van gebouwen globale doelstellingen te bepalen en de middelen voor de tenuitvoerlegging vrij te laten kiezen. Ze merkt op dat de technologieën in dit domein snel evolueren. Bijgevolg is het niet zeker dat de passiefnorm op middellange termijn nog steeds als de beste oplossing zal worden beschouwd.

Bovendien benadrukt ze dat er in het Brussels Gewest nog geen lage energienorm bestaat. Ze stelt voor om dit punt als volgt te formuleren: "*De criteria voor duurzaam bouwen naleven, zoals deze voor de energieprestatie van de gebouwen: Brusselse passiefnorm en lage energienorm voor renovaties*". Criteria voor duurzaam bouwen mogen immers niet worden verward met de lage energie- of de passiefnorm (die overigens ook verschilt van de klassieke passiefnorm).

Anderzijds beveelt de Commissie aan om in dit hoofdstuk ook een apart punt te wijden aan ecologisch bouwen (dus niet bij het punt energieprestatie).

Op het vlak van openbare ruimten

p.
261

De Commissie zou het interessant vinden als een actie zou worden toegevoegd aangaande de gemeenschappelijke ruimten die niet echt privé zijn maar ook niet echt openbaar (bijvoorbeeld de ruimten voorbehouden

voor buurtbewoners, ...).

Op het vlak van sociaaleconomische ontwikkeling

Werkgelegenheid stimuleren door het ontwerpen van beroeps- en studierichtingen gericht op duurzame ontwikkeling p. 262

De Commissie vraagt om te verwijzen naar de Alliantie Werkgelegenheid-Leefmilieu. Ze meent dat de inspanningen die worden geleverd in het kader van deze alliantie moeten worden behouden, door met name een link te leggen met de duurzame wijkcontracten.

*Lokale
werkgelegenheid*

De Commissie stelt voor om de ontwikkeling van lokale werkgelegenheid op te nemen als doelstelling (op voorwaarde dat het woord "lokaal" ruimer wordt opgevat dan enkel de wijk). Ze is van mening dat deze doelstelling moet worden vermeld als een van de prioriteiten van de wijkcontracten. Ze stelt voor om innoverende oplossingen te ondersteunen, zoals bijvoorbeeld werkstages.

Hoofdstuk 7: Brussel, internationale grootstad en hoofdstad van Europa

A. ALGEMENE OPMERKINGEN

De term "internationale grootstad" is verwarrend en zou in de titel niet mogen worden gebruikt. "Grootstad" heeft overigens een andere definitie (zie onder meer de 5de staatshervorming).

Men zou beter spreken van "Brussel, hoofdstad van de Europese Unie en internationale stad".

De Commissie meent dat aan dit hoofdstuk meer aandacht had moeten worden besteed. Het had ook uitgebreider mogen zijn. De titel van Europese en internationale hoofdstad is voor Brussel immers een enorme troef.

Ook andere aspecten zouden meer moeten worden uitgediept;

De Commissie stelt voor om zich te inspireren op de voorstellen van Umberto Eco (in *Europolis* p 76: 5.6) die het debat als volgt inleidt: *"Met het vooruitzicht van een meertalig, multi-etnisch Brussel waar verschillende godsdiensten samenleven, moet Brussel het centrum worden waar diversiteit niet meer wordt weggewerkt, maar eerder geëerd en geharmoniseerd. (...) Brussel zou dus een centrum moeten worden waar alle grote kwesties in verband met de aanvaarding van de diversiteit worden besproken. (...) Ik zou Brussel zien als het toekomstige forum waar alle problemen van meertaligheid worden besproken (...). Brussel zou een hoofdstad moeten worden van de Europese cultuur. (...) De hoofdstad van de Europese Unie zou een cultureel centrum moeten worden waar alle verschillen samenkomen. (...) Brussel zou de stad moeten worden waar de Europeanen leren wat het betekent om burger van Europa te zijn"*.

De Commissie vraagt om de titel te veranderen.

Ze benadrukt dat een menselijke dimensie moet worden toegevoegd: als het gaat om diversiteit, mag niet worden voorbijgegaan aan de grondslag van de gezamenlijke waarden.

De Commissie meent dat de stad ook moet openstaan voor Europese landen die niet tot de EU behoren. Ze stelt dat er in Europa drie "kringen" zijn die moeten worden aangehaald in de prioritaire acties:

- o het Euroland waarvan het bestuur zich organiseert
- o de EU
- o de Raad van Europa waartoe ook Oekraïne, Rusland, Turkije behoren.

Hoofdstad van Europa

De Commissie merkt op dat Brussel zich dankzij de aanwezigheid van de Europese instellingen kan positioneren als internationale stad. Ze dankt deze dimensie niet aan haar economische ontwikkeling. Los van haar rol als Europese hoofdstad, zou ze een eigen economische activiteit moeten ontwikkelen. Dat zou haar rol versterken. Deze kwestie zou in dit hoofdstuk aan bod moeten komen.

p. 264

Inleiding

Het verbaast de Commissie dat de uitdrukking "tweede hoofdstad van alle Europeanen" wordt gebruikt (tweede regel). Ze vraagt zich af wat dan wel de eerste hoofdstad is. De nationale hoofdstad misschien? Deze zin zou anders moeten worden gesteld of moeten worden geschrapt. p. 264

De Commissie geeft de voorkeur aan de term "interculturalisme". Die lijkt haar meer gepast dan "multiculturalisme". p. 264

Voor de laatste paragraaf van p. 264, stelt de Commissie voor om te spreken van "kennis van een van de twee landstalen" in plaats van "kennis van de 2de landstaal". Zoals de tekst nu is geformuleerd, zou men kunnen denken dat er een eerste en een tweede taal bestaat. p. 264

Bovendien is de Commissie verdeeld over de kwestie van het taalgebruik in de besturen: ofwel zorgt men voor de middelen om buitenlanders in hun taal te ontvangen, zonder het Engels te prefereren boven de andere talen, ofwel houdt men het bij de officiële landstalen. p. 264

Sommige leden wijzen op het feit dat de twee officiële talen van het Brussels gewest het Frans en het Nederlands zijn, andere zijn voorstander van het gebruik van het Engels in de besturen.

B. OPMERKINGEN PER THEMA

1.1. Van de Europese wijk een levendige, gemengde en kwaliteitsvolle wijk maken

Kantoorleegstand Het verbaast de Commissie dat de kantoorleegstand in de Europese wijk niet aan bod komt, terwijl ze toch een belangrijk verschijnsel is (zie Overzicht van het kantorenpark nr. 31). Ze vraagt om in het GPDO aan te geven dat heel wat kantoren in de Europese wijk met leegstand bedreigd zijn omdat de Europese Unie haar kantoren wil concentreren in de Wetstraat. p. 265

Twee verschijnselen dreigen de kantoorleegstand in Brussel nog te verhogen:

- de 6de staatshervorming zal waarschijnlijk tot gevolg hebben dat besturen die nu federaal zijn verhuizen naar de gewesten en gemeenschappen.
- de normen die steeds minder oppervlakte toekennen aan de werknemers in de besturen.

De Commissie vraagt om in het GPDO aandacht te besteden aan deze kwestie.

Doelstellingen 2de § De Commissie meent dat men niet akkoord mag gaan met de decentralisering van de Europese wijk. Die zou immers ernstige gevolgen hebben voor de wijken die niet zijn voorzien om Europa te ontvangen. De al bestaande decentralisering had een aanzienlijke impact op de mobiliteit en de wijken, zoals bijvoorbeeld Beaulieu (modal shift in het voordeel van de auto). Willen we deze trend voortzetten of een centrale Europese wijk behouden? Deze wijk bestaat en moet worden verbeterd. Ze is aanwezig in het Brusselse gedachtegoed: de Wetstraat wordt het symbool van de aanwezigheid van Europa en moet een voorbeeld worden op het vlak van verstedelijking en architectuur. p. 265

Prioritaire acties

De Commissie stelt voor om de prioritaire acties als volgt aan te vullen: p. 266

- verwijzen naar het Richtschema Europese Wijk.
- een actie toevoegen voor het behoud van het bebouwde, maar ook morfologische erfgoed: de schaal van de openbare ruimten moet worden behouden (kleine pleintjes, verkeersaders, squares naast indrukwekkende gebouwen).
- een actie toevoegen voor de mobiliteit. Die staat de behoorlijke ontwikkeling van deze wijk in de weg.

1.2. Zorgen voor een positieve perceptie van de aanwezigheid van de Europese instellingen bij alle Brusselaars p. 266

Vaststelling

De Commissie meent dat de uitwisselingen tussen Brusselaars en Europeanen in de twee richtingen moeten worden beschouwd: de integratie van de Europeanen moet worden bevorderd en zij moeten Brussel leren kennen, maar de Brusselaars moeten ook worden gesensibiliseerd tot de dimensie van Brussel als Europese hoofdstad. Dit zou aan bod moeten komen in het GPDO.

De Commissie meent dat de openstelling van de Europese scholen en kinderopvangplaatsen voor de Brusselaars zou bijdragen tot een betere integratie van de Europeanen in Brussel. Vandaag wordt deze openstelling niet aanvaard. Dit creëert een dualisering tussen de gezinnen van Europese functionarissen en de Brusselse gezinnen. De Commissie meent evenwel dat de mentaliteiten veranderen en verwijst naar het lopende experiment waarbij aanbestedingen worden gelanceerd voor het reserveren van plaatsen in Brusselse crèches, waar kinderen van Europese functionarissen en Brusselaars samenzitten.

Ze vraagt om dit punt te bespreken in het document.

p. 267

Toevoeging van prioritaire acties

De Commissie vraagt om aan de eerste prioritaire actie de versterking toe te voegen van het beleid voor de herwaardering van het architecturale, groene en stedelijke erfgoed van de Europese wijk. Het Huis van de Europese Geschiedenis is een mooie gelegenheid om een landmarkproject (renovatie of nieuwbouw) te realiseren in Brussel.

De Commissie merkt op dat de wil om het Verbindingsbureau Brussel Europa (VBBE) te laten fusioneren met Visit Brussels, in tegenspraak is met het voorstel om de werking van het VBBE te ontwikkelen. De fusie zou een omgekeerd effect hebben. Het VBBE zou dreigen te verdwijnen terwijl zijn opdrachten zouden worden uitgebreid.

p.267

Het verbindingsbureau heeft niet dezelfde opdrachten als Visit Brussels: het werkt aan het onthaal van de eurocraten.

De Commissie stelt voor om de laatste prioritaire actie, betreffende de *participatie van de EU in de verschillende stedelijke lasten*, meer naar voor te brengen. Deze resolutie van het Europees parlement is volgens de Commissie een prioriteit.

2. De internationale aantrekkingskracht van Brussel als toeristisch en recreatief centrum p. 268

ontwikkelen en versterken

De Commissie stelt voor om in het GPDO de kwestie van de Bed and Breakfasts aan te halen. Ze benadrukt dat een verhoging van de taksen de initiatieven om nieuwe gastenkamers te creëren ontmoedigt. Gastenkamers bieden echter een alternatief voor hotelkamers en zouden juist moeten worden aangemoedigd. p. 268

Anderzijds merkt ze op dat een nieuwe wetgeving van de Franse gemeenschapscommissie (*ordonnantie betreffende de gastenhuizen*) zal leiden tot de oprichting van gastenhuizen-B&B's van 7 tot 8 kamers, zonder dat ze worden onderworpen aan de hotelwetgeving. De term B&B wordt in deze ordonnantie niet gebruikt. De B&B's ontsnappen daardoor aan deze wetgeving en kunnen tot 6 of 8 kamers aanbieden, terwijl de gastenhuizen beperkt zijn tot 3 kamers. Het onderscheid tussen B&B, gastenhuis en hotel moet worden verduidelijkt om oneerlijke economische concurrentie te vermijden en na te gaan of de wetgeving in Brussel niet veranderd is. Dit zal ook rechtstreekse concurrentie veroorzaken voor de bestaande hotels.

Bovendien verwijst ze naar nog een ander verschijnsel: de terbeschikkingstelling van kamers voor enkele dagen op het internet. Dergelijke kamers betekenen concurrentie voor de hotels. De Commissie stelt voor om deze problematiek te behandelen in het GPDO.

Wat de voetbalstadions betreft vraagt de Commissie om toe te zien op een correcte toegankelijkheid... p. 269

Laatste prioritaire actie: De Commissie is van mening dat gemengdheid moet worden bevorderd in alle wijken, en niet alleen in de wijken waar bezoekers verblijven. p. 270

De Commissie schaaft zich echter achter de idee dat gemengdheid in de toeristische wijken vandaag ontbreekt. Bijzondere aandacht moet worden besteed aan het creëren van functionele gemengdheid, zowel in de tijd als op bepaalde tijdstippen. Brussel moet een gezellige en gastvrije stad blijven voor haar inwoners. Ze mag niet alleen een decor zijn voor Europese evenementen en toeristen.

In de paragraaf "opleiden van jongeren in toerisme- en horecaberoepen", moet de bouwsector worden toegevoegd. p. 270
(tweede pijltje)

2.2. Het aanbod inzake toerisme en ontspanning versterken

De Commissie stelt voor dat de musea die zich daarvoor lenen de inhoud van de Europese dimensie ontwikkelen en herwaarderen.

Recreatief en toeristisch centrum

De Commissie vestigt de aandacht op het doel van Visit Brussels, namelijk de culturele en toeristische ontwikkeling van het hele Gewest, zonder te focussen op één gemeente in het bijzonder of op enkel het stadscentrum. Het zou verstandig zijn om van Visit Brussels een semi-overheidsinstelling te maken.

Prioritaire acties

De Commissie merkt op dat in de Heizelpool Mini Europa niet wordt genoemd. Ze vraagt om ernaar te verwijzen. p. 271

De Commissie stelt voor om de gemeenten meer te betrekken bij de toeristische en internationale ontwikkeling van Brussel.

Ze stelt voor om een prioritaire actie toe te voegen betreffende het SPW. De Wetstraat moet een uitstalraam worden van de verschillende Europese landen en structuren. p. 271

De culturele intendant betrekken bij de herwaardering van de culturele en sociale troeven van het internationale karakter van Brussel. p. 272

Hoofdstuk 8: Een veilige stad voor iedereen

A. OPMERKINGEN PER THEMA

1. Het onveiligheidsgevoel en de dagelijkse overlast globaal aanpakken

De leefomgeving en de openbare ruimten verbeteren: stedelijke omgeving - openbare netheid - openbare ruimten in goede staat p.276

Telepolitie

Het verbaast de Commissie dat bij de uit te voeren acties van het GPDO geen melding wordt gemaakt van de dienst Telepolitie. Dit systeem zorgt nochtans voor een gevoel van veiligheid (bijvoorbeeld voor de handelaars). Het zou moeten worden geëvalueerd en als het efficiënt blijkt te zijn, zou het moeten worden uitgebreid tot alle gemeenten.

*Luik vergeten:
Situationele preventie en
stedenbouwkundige vorm*

Het verwondert de Commissie dat het aspect "situationele preventie" (zie Engeland) niet aan bod komt in het GPDO. Ze meent dat de stedenbouwkundige organisatie een aanzienlijke impact heeft op het veiligheidsgevoel, niet alleen door de vorm van de stad en de openbare ruimten, maar ook en vooral door de aanwezigheid van anderen, de "ogen op straat", ... Ze stelt immers vast dat de druk om de veiligheid te verhogen steeds groter wordt, met de privatisering van sommige ruimten tot gevolg.

De gemeentelijke technopreventie-adviseurs hebben een belangrijke rol te vervullen tegenover de inwoners. Ze zouden de inwoners kunnen informeren en wijzen op de gevaren. De operatoren moeten zelf maatregelen nemen en proactiever optreden.

De Commissie meent dat bewakingscamera's op oordeelkundig gekozen plaatsen het veiligheidsgevoel kunnen verhogen, maar er zijn toch altijd mensen nodig die controle uitoefenen. Camera's hebben de neiging om de mensen te deresponsabiliseren. Volgens de Commissie kunnen bewakingscamera's worden beschouwd als een alternatieve actie, maar ze vreest dat ze enkel de misdrijf risico's zullen verplaatsen.

De Commissie raadt aan om aanvullende alternatieve acties te ontwikkelen, bijvoorbeeld: zorgen voor sociale controle door de aanwezigheid van stadswachten en wijkagenten en door ruimtelijke ordening. De levendigheid en continuïteit van de stad kan worden verzekerd door bijvoorbeeld de gelijkvloerse verdiepingen te organiseren. Dit versterkt daadwerkelijk de structurele kant van de stad en dus de veiligheid. België heeft in dit domein een achterstand op zijn buurlanden.

De Commissie stelt voor om dit aspect verder uit te werken.

Het stedelijk beleid inzake verkeersveiligheid versterken

De Commissie is van mening dat de inrichting van de openbare ruimten de kans op ongevallen kan verkleinen (gedeelde ruimten). Ze stelt voor om niet alleen het accent te leggen op controle. We moeten vermijden dat we een repressieve stad creëren door eerder de veiligheidsvoorwaarden aan te pakken.

De Commissie stelt voor om ook uitdrukkelijk te verwijzen naar de mobiiteitstypes die men wil promoten, in het bijzonder voetgangers en fietsers. Ze meent dat die vaak zichzelf in gevaar brengen door hun gedrag, door zich niet aan de regels te houden. Daarom beveelt ze aan om erop toe te zien dat fietsers en voetgangers voldoende geïnformeerd worden over risicogedragingen. Ze moeten worden aangemoedigd om zich, net als de automobilisten, te houden aan de geldende regels.

De actoren van justitie bewust maken

p. 277

Kleine misdrijven

De Commissie steunt de doelstelling van het GPDO om misdrijven snel te behandelen, vooral voor de recidivisten. Ze stelt echter voor om de doelstelling ambitieuzer en concreter te maken, via onderhandelingen met de federale overheid die daarvoor de nodige middelen moet voorzien.

***Daklozen,
woonwagenbewoners -
naar een ander hoofdstuk***

De Commissie vindt dat de kwestie woonwagenbewoners, daklozen, ... meer thuis hoort in het sociale hoofdstuk. Ze acht het stigmatiserend om deze kwesties aan te halen in het hoofdstuk veiligheid.

2. Een transversale en gecoördineerde benadering van het veiligheids- en preventiebeleid ontwikkelen

Beleid van de grote steden

De Commissie vraagt om het overleg en de ervaringsuitwisselingen tussen de vijf grootste Belgische steden te ontwikkelen.

Harmonisatie van de GAS-wet 2004

Anderzijds stelt de Commissie vast dat de toepassing van de recente wet op de harmonisatie van de gemeentelijke en administratieve sancties (GAS-wet), volgens welke eenzelfde misdrijf binnen een gemeente steeds op dezelfde manier wordt bestraft, niet goed georganiseerd is. Elke gemeente moet haar gemeentereglement aanpassen naargelang de bijzonderheden van haar grondgebied, maar de visies in dit opzicht verschillen van de ene gemeente tot de andere. De Commissie vraagt zich af hoe een echte harmonisatie kan worden gerealiseerd. Het gaat immers om een gemeentelijke bevoegdheid, en niet om een bevoegdheid van het Gewest. Ze meent dat het overleg tussen de verschillende gemeentediensten binnen en tussen de verschillende politiezones moet worden aangemoedigd, om de politiereglementen op het hele gewestelijke grondgebied te harmoniseren. De GAS-wet moet immers op eenzelfde gemeenschappelijke basis gestoeld zijn en in alle gemeenten op dezelfde manier worden toegepast. .
Om dat te bereiken moet het GPDO acties voorzien voor de harmonisatie binnen elke zone, voordat er sprake kan zijn van een globale uitbreiding.

p. 279

3. De operationele capaciteit van de lokale politie verhogen

***Andere vormen van
veiligheidscontrole - verder
uitwerken***

De Commissie schaaft zich niet achter de idee dat de veiligheid moet worden opgevoerd door een sterke aanwezigheid van de politie. Ze meent dat er nog andere oplossingen mogelijk zijn: eenvoudige elementen, zoals ontmoetingen en organisaties binnen de gemeentes (wijkcompostpark, repair café ...) dragen eveneens

p. 281

bij tot de veiligheid.

De Commissie meent dat het GPDO daar meer aandacht aan zou moeten besteden. Het opvoeren van dergelijke projecten, waarbij mensen samenkomen, komt zowel de veiligheid als de kwaliteit van het wijkleven ten goede.

*Veiligheid
bestaansmiddelen:
ontbreekt*

en Anderzijds meent de Commissie dat de belangrijkste veiligheid voor de inwoners betrekking heeft op hun inkomen. Ze meent dat ook het feit dat de inwoners over voldoende bestaansmiddelen beschikken bijdraagt tot hun veiligheid. Op de eerste plaats moet dus worden gezorgd voor een voldoende levensstandaard. Dit aspect komt niet aan bod in het GPDO en zou erin moeten worden uitgewerkt.

5. De veiligheid opvoeren in het openbaar vervoer en in de stations

De Commissie is blij dat de kwestie van de veiligheid in het openbaar vervoer uitvoerig aan bod komt in het GPDO. Ze meent dat meer veiligheid in het openbaar vervoer het gebruik ervan kan bevorderen, tenminste op bepaalde tijdstippen. p. 285

Ze stelt voor om op de trams opnieuw een "wattman" in te zetten. Die is op zichzelf al een vorm van controle.

De Commissie vraagt dat de verschillende operatoren concreet beelden uitwisselen met elkaar: MIVB-politie, politie van Mobiel Brussel,

Hoofdstuk 9: Een gewest dat een maatschappelijke band creëert

A. ALGEMENE OPMERKINGEN

<i>Semantiek</i>	De Commissie wijst op het belang om in de titels de juiste termen te kiezen - ze vindt dat vooral werkwoorden moeten worden gebruikt, om de acties die zullen worden ondernomen te dynamiseren. In de Franse titel staat de term "créatrice", die zou moeten worden veranderd in "qui crée".
<i>Algemeen - transversale elementen</i>	Omdat dit een transversaal hoofdstuk is waarvan heel wat elementen ook in andere hoofdstukken voorkomen, beveelt de Commissie aan om deze verschillende elementen en thema's aan elkaar te linken. Naar haar mening zou dit de leesbaarheid van het document bevorderen. Ze vraagt bijvoorbeeld om na te gaan of de kost van mobiliteit (die later zal worden aangegeven) ook wordt gegeven in het hoofdstuk mobiliteit, of om in het hoofdstuk mobiliteit te herhalen dat het sociale hoofdstuk ook melding maakt van buurtdiensten, langer thuis wonen, ... Voor de duidelijkheid zou het nummer van het mobiliteitshoofdstuk moeten worden gegeven. Om de tekst minder zwaar te maken, kan dit worden vermeld in de algemene opmerkingen.
<i>Bijwerking van de tekst</i>	De Commissie stelt vast dat in de voorlaatste paragraaf van p. 287 van de Franse versie nog wordt gesproken van "territoires" - ze vraagt om de tekst bij te werken aangezien die term niet meer actueel is. p. 287
<i>Rekening houden met het Advies van de GOC over het Actieplan Armoede, oktober 2010 en maart 2012). Op te nemen in het GPDO</i>	De Commissie heeft twee adviezen verstrekt over het Actieplan Armoedebestrijding (14/10/2010 en maart 2012), die als bijlage zijn bijgevoegd. Ze verwijst erin naar het Wereldwijde Charter op het Recht op de Stad (2004), waarop het GPDO zich zou kunnen baseren om de dimensies van de armoede op wereldschaal toe te lichten.
<i>Maatschappelijke band en openbare ruimte</i>	De Commissie benadrukt dat de openbare ruimte een belangrijke rol vervult voor de maatschappelijke banden. Ze vindt dat het GPDO meer aandacht zou moeten besteden aan deze kwestie. Het creëren van meer gedeelde ruimten, zou immers de rol van de openbare ruimte versterken als uitwisselings- en ontmoetingsplaats, waar de eenvoudigste sociabiliteit tot uitdrukking kan komen ... en die bovendien ieders waakzaamheid en wederzijdse aandacht kan verhogen.

Inleiding 2de § – vraag om toevoeging: Structureel positieve ligging van Brussel De Commissie benadrukt dat de structuur van de stad geschikt is om te vermijden dat de sociaaleconomisch zwakkeren buiten het stadscentrum worden verbannen. De bevolking wordt tal van kansen geboden dankzij de aanwezigheid van de verschillende diensten. p.287

Inleiding 6de en 7de § De Commissie benadrukt de sociaaleconomische actie in dit hoofdstuk. Ze vindt dat het niet volstaat om te spreken van zelfbeschikking (mythe van de moderne mens). De participatieve dimensie is voor haar erg belangrijk. De keuzes die worden gemaakt zouden de zelfredzaamheid van de mensen moeten bevorderen. De Commissie is van mening dat het vermogen tot sociale interactie dialoog, inschakeling, ... moet worden benadrukt. Ze meent dat de uitdagingen voor het stedelijk beleid ook liggen in de ontwikkeling van uitwisselingskansen.

5^e § de kwaliteit van het onderwijs opvoeren Het verbaast de Commissie om dit te lezen. Het onderwijs in het Brussels Gewest is immers van uitstekende kwaliteit. Ze meent dat deze bewering moet worden genuanceerd en dat de rol van de leerkrachten niet mag worden ondergewaardeerd. p. 288

Toevoeging sociale cohesie p. 288 voorlaatste alinea De Commissie vindt dat kansarmoede vaak het gevolg is van een samenloop van factoren. Het verwondert haar dat de tekst niet verwijst naar het belang van de sociale hulp- en solidariteitsnetwerken van de stad. De Commissie is van oordeel dat zonder deze cohesie, de mensen in een nog groter isolement terechtkomen en nog kwetsbaarder worden. Ze vraagt bijgevolg om de tekst in die zin aan te vullen. p. 288

B. OPMERKINGEN PER THEMA

1. De samenwerking versterken tussen de verschillende overheden die op gewestelijk grondgebied actief zijn op het vlak van maatschappelijke dienstverlening en armoedebestrijding p. 290

6de staatshervorming De Commissie vraagt zich af of de 6de staatshervorming een invloed zal hebben op deze kwestie. Deze kwestie zou in het GPDO moeten worden verduidelijkt. De Commissie beseft dat deze hervorming slechts geleidelijk aan zal worden doorgevoerd en verheugt zich over de wil om de samenwerking tussen de verschillende interveniënten, op alle machtsniveaus, te versterken. Ze denkt bijvoorbeeld aan de gezondheidsindicatoren per wijk (zoals is bepaald in de wijkmonitoring), de vraag- en aanbodindicatoren, ... Bedoeling is

om een beter beeld te krijgen van de sociale en gezondheidstoestand en van de behoeften in de wijken, en te streven naar een betere gelijkheid van diensten aan de Brusselaars.

Samenwerkingsdynamiek De Commissie gaat akkoord met de prioritaire actie om de samenwerking tussen het Gewest en de 3 Brusselse gemeenschapscommissies voort te zetten, maar benadrukt dat deze samenwerkingsdynamiek niet op het conceptuele niveau mag blijven steken. Ze pleit voor een reële samenwerkingsdynamiek waarbij allianties worden gesloten, zoals de Alliantie Werkgelegenheid-Leefmilieu. p. 291

2. Het Brussels actieplan voor armoedebestrijding uitvoeren

p.292

Democratische crèches Hoewel de crèches die zijn gehomologeerd door het ONE progressieve tarieven toepassen, vraagt de Commissie om erop toe te zien dat er voldoende gesubsidieerde crèches zijn, ten opzichte van het aantal erkende crèches, om aan de vraag te voldoen. Het verbaast haar dat de doelstelling om crèches aan te bieden aan democratische prijzen niet is opgenomen in punt 2 van hoofdstuk 9 (het Brussels actieplan voor armoedebestrijding uitvoeren), hoewel dat voor heel wat gezinnen toch een nijpend probleem is. De Commissie begrijpt dat het gaat om de uitvoering van het actieplan voor armoedebestrijding, en dat bijgevolg niet alles in detail kan worden overgenomen in het GPDO, maar zou pro memorie toch een kleine verwijzing willen naar de studie van het ATO over de nood aan voorzieningen.

De Commissie drukt op de noodzaak om aan deze nood aan crèches te beantwoorden. Ze is van mening dat het gebrek aan voorzieningen (plaatsen in crèches of kleuterscholen) problemen veroorzaakt (risico van terugplooiing op zichzelf, van communautarisering). Ook beveelt ze aan om meer crèches te voorzien op de werkplaatsen, in de woonbuurten maar ook op de knooppunten van het openbaar vervoer.

Het recht op werk realiseren Met het oog op de enorme jongerenwerkloosheid, meent de Commissie dat moet worden verwezen naar het Actiris-plan: p.293

Vraag om toevoeging

- o Dit "jongerengarantieplan" voor na het middelbaar (het Gewest verbindt zich ertoe om alle jongeren die van de middelbare school komen een baan, een stage of een bijkomende opleiding te bieden, aangevuld en versterkt door het EFS-programma (Europees sociaal fonds)) beantwoordt aan de vraag van Europa om iets te ondernemen voor jonge afgestudeerden.
- o Het programma "Ondernemers en maatschappij" richt zich tot afgestudeerden van het hoger onderwijs uit een culturele minderheidsgroep. Deze jongeren doen er immers langer over om

een baan te vinden.

De Commissie is van mening dat deze programma's moeten worden aangevuld en gepromoot omdat ze bijdragen tot het wegwerken van de jongerenwerkloosheid.

Dit moet worden aangehaald in het hoofdstuk werkgelegenheid.

De mobiliteit van de Brusselaars versterken- kilometertaks en kwetsbare personen

3. Een inclusief sociaal gewest

3.1. Personen met een handicap

De Commissie vraagt om een voldoende hoog percentage appartementen te voorzien die kunnen worden aangepast aan PVM. In plaats van te spreken van aanpassing van de woningen, zoals in de GSV, zou beter de term 'aanpasbaarheid' worden gebruikt.

pp. 294
en 296

*Aanvullen – Zwaar
zorgbehoevende
personen*

Het verbaast de Commissie dat niet wordt gesproken van infrastructuur die zijn aangepast aan zwaar zorgbehoevende personen of kinderen en prematuren. Ook zij verdienen aandacht in het GPDO. Vaak zijn het immers de ouders zelf die alternatieve privéstructuren moeten oprichten. Het GPDO zou aan deze kwestie een punt moeten wijden.

De Commissie verwijst naar de ordonnantie die bepaalt dat er grondreserves moeten worden voorzien voor infrastructuur voor zwaar zorgbehoevende personen. Deze ordonnantie moet worden toegepast.

3.2. Bejaarden

De Commissie is blij met de voorstellen betreffende de bejaarden. Ze pleit ervoor dat alles in het werk wordt gesteld om bejaarden zo lang mogelijk thuis te laten wonen. Deze oplossing is altijd beter voor het welzijn van de personen en creëert banen doordat het netwerk van thuishulp en thuisverpleging moet worden uitgebreid.

p. 296

Omdat thuis blijven wonen niet altijd mogelijk is, moeten er meer instellingen worden voorzien voor bejaarden. De programma's moeten eerder worden aangepast naargelang de behoeften, dan naargelang het opvangaanbod. Deze instellingen moeten anders worden benaderd. Mensen die dit willen moeten kunnen kiezen voor alternatieve huisvestingsformules waarbij ze de nodige medische zorgen krijgen, weer een sociaal leven kunnen uitbouwen en zelfredzamer worden (zie het Amerikaanse CRC-concept: Continuing Care Time Communities). Ook dagcentra kunnen een gedeeltelijke oplossing bieden voor het probleem. (terugkeren in een gemeenschap voor dit echt nodig is)

3.3 Justitiabelen

De Commissie benadrukt het belang om gevangenen te bezoeken, en bijgevolg de noodzaak om de nieuwe gevangenis van Haren bereikbaar te maken met het openbaar vervoer. p.297

3.5 Jongeren

Vraag om punt 3.5 aan te vullen

De Commissie meent dat het GPDO uitvoeriger zou moeten ingaan op de problematiek van de werkloosheid. Dit punt zou vaststellingen en problematiek, evenals duidelijke doelstellingen en acties moeten aangeven.

De Commissie vraagt zich overigens af wat wordt bedoeld met "kader". Deze actie zou moeten worden toegelicht. Ze stelt ook voor om het accent te leggen op de begeleiding en tewerkstelling van de jongeren.

Hoofdstuk 10: Bevestiging van de rol van de school als basis van de stadsontwikkeling

A. ALGEMENE OPMERKINGEN

p.303

Regionalisering Het verheugt de Commissie dat het ontwerp van GPDO ook aandacht besteedt aan onderwijs. Dat is geen gewestelijke bevoegdheid, maar wel van fundamenteel belang voor de ontwikkeling van het BHG.

De Commissie meent dat een globale visie op onderwijs belangrijk is en pleit voor acties die beter aansluiten bij de stedelijke realiteit. De gemeenten, gemeenschappen en socioprofessionele middens moeten daarvoor nauw met elkaar samenwerken. Ook moet rekening worden gehouden met de bijzonderheid van de meertaligheid in Brussel.

De Commissie is overigens van mening dat de schoolgebouwen polyvalent moeten worden benaderd, zodat ze indien mogelijk kunnen evolueren.

De school kan zich openstellen voor de wijk en dienst doen als wijkcentrum of wijkruimte (NIL)

Het hoofdstuk verwijst niet naar de noodzaak om het aantal onderwijsinstellingen te verhogen. De Commissie zou het volgende willen toevoegen aan de prioritaire acties: "banden creëren tussen de onderwijssector, de bedrijven en het terrein, zodat jongeren de competenties verwerven die ze nodig hebben om werk te vinden".

B. OPMERKINGEN PER THEMA

2. Het leerkrachtentekort wegwerken

Een "technische werkgroep" oprichten

Vraag om de privéspelers toe te voegen De Commissie vraagt zich af waarom de privéspelers ontbreken in deze technische werkgroep. Ze meent dat er een link zou moeten worden gelegd tussen de spelers op het terrein en de spelers van het onderwijs. Ze vraagt om dit punt in die zin aan te vullen. Privéspelers zoals technische werknemers, of werknemers die zeer zware fysieke arbeid verrichten, kunnen na hun loopbaan bijvoorbeeld hun kennis doorgeven door les te geven.

p. 307

3. Bijdragen tot een betere overeenstemming tussen vraag en aanbod van het onderwijs op wijkniveau

Ontbrekende kaart: herkomst van de leerlingen De Commissie benadrukt dat in sommige gemeenten (zoals bijvoorbeeld Sint-Joost-Ten-Node) de lagere scholen vol zitten, terwijl de meeste ingeschreven leerlingen niet in de gemeente wonen. Ze vindt dat dit soort informatie ontbreekt op de kaart, en dat het interessant zou zijn om de kaart in die zin aan te vullen. Er moet worden gestreefd naar een beter evenwicht tussen de verschillende scholen op het gewestelijke grondgebied, door bijvoorbeeld scholen op te richten waar er een tekort is, om te vermijden dat leerlingen school moeten lopen in andere gemeenten.

p. 309

De Commissie verwijst ook naar een punt dat al ontbrak in het vorige

GewOP, namelijk het tekort aan plaatsen in het basisonderwijs. Ze vreest dat dit gevolgen kan hebben in het middelbaar onderwijs.

De terreinen en gebouwen mobiliseren

Bezinning - financiering

De Commissie stelt vast dat het GPDO geen melding maakt van de verhoging van het aanbod van schoolgebouwen. Met de huidige en toekomstige bevolkingsgroei, zal de nood aan dergelijke gebouwen echter steeds groter worden.

p. 310

De Commissie vraagt zich af hoe terreinen en gebouwen kunnen worden gemobiliseerd voor de bouw van nieuwe scholen.

Ze benadrukt dat de toestand sinds de tijd van de stadsvlucht, toen heel wat scholen werden omgebouwd tot woningen (niet-omkeerbare bestemming), aanzienlijk veranderd is.

De Commissie vraagt om erop toe te zien dat terreinen en/of scholen niet meer worden herbestemd tot andere voorzieningen dan scholen.

Voor de bouw van scholen moet overigens voldoende financiering worden voorzien. Er moet rekening worden gehouden met de inrichting en de materiële omkadering van het gebouw.

De Commissie benadrukt ook dat het systeem van containerklassen een tijdelijke oplossing moet zijn en dat de bouw van scholen een prioriteit moet blijven van het Gewest.

De Commissie vraagt om bij stadsprojecten rekening te houden met de nood aan prioritaire voorzieningen (bv. scholen).

4. Ervoor zorgen dat alle Brusselaars het schoolsysteem verlaten met een diploma dat hun socioprofessionele inschakeling vergemakkelijkt

Titel

De Commissie benadrukt dat een diploma niet altijd de deur opent naar socioprofessionele herinschakeling, vooral de capaciteit om te werken en de motivatie spelen een rol. Ze vermeldt het voorbeeld van de kwalificatierichtingen.

p. 311

De Commissie meent dus dat in plaats van "diploma" eerder de term kwalificatie moet worden gebruikt.

4.1. Het taalprobleem aanpakken

p. 311

De Commissie kan deze idee alleen maar steunen en is tevreden dat dit hoofdstuk in het GPDO staat. Ze verwijst ook naar de regionalisering van deze materie. Toch betreurt ze dat het accent niet ligt op scholen die taalbadan organiseren voor zeer jonge kinderen - Naar haar mening moet deze actie prioritair worden. Met Vlaanderen kunnen samenwerkingsakkoorden worden gesloten zodat hun leerkrachten, met behoud van hun statuut, in de scholen van de Franse gemeenschap kunnen komen werken en omgekeerd.

Volgens de Commissie moeten deze acties worden uitgebreid tot ook het leren van de Engelse taal.

Het spreken van de taal van herkomst is een bijkomende troef om werk te vinden

In het BHG zien we een Brusselse bijzonderheid: als we spreken van taalbadan, mogen we niet vergeten dat heel wat kinderen noch Franstalig,

noch Nederlandstalig zijn en geen enkele van de landstalen beheersen

4.2. Het schoolverzuim bestrijden en het aantal te laag geschoolde jongeren verminderen

De Commissie steunt deze prioritaire acties ten volle, maar zou ze in hun context willen plaatsen. p. 312

Een goede schooloriëntatie is van fundamenteel belang. Handenarbeid wordt onvoldoende geherwaardeerd. Leerlingen die voor handenarbeid kiezen doen dat vaak nadat ze meermaals gefaald hebben in andere richtingen.

De Commissie vraagt om een schooloriëntatiesysteem in te voeren (zoals bijvoorbeeld in Zwitserland) dat de beroepsoriëntaties herwaardeert. Alle leerlingen moeten de juiste keuze kunnen maken. De Commissie vindt dit een prioriteit.

Ze wil bovendien dat de leerlingen vanaf de basis worden begeleid. Vooral alternerend leren kan positief zijn: studeren, werken, ... In dergelijke opleidingen krijgen de leerlingen meer voeling met hun toekomstige beroep.

De Commissie meent dat in de bouwsector een speciale school zou moeten worden opgericht die gebaseerd is op begeleiding. Er is immers vraag naar bouwberoepen, onder meer voor de renovatie van het bestaande erfgoed. Een beroepsafdeling die gespecialiseerd is in deze materie, en rechtstreeks in verbinding staat met de economische wereld, zou meer werkgelegenheid kunnen creëren en zo aan de vraag beantwoorden.

4.3. De kwalificatierichtingen beter exploiteren/opwaarderen en de link "onderwijs-werkgelegenheid- opleiding" versterken

De Commissie is van mening dat vooral de link terrein-opleiding moet worden versterkt, a fortiori in het kwalificatieonderwijs. p. 313

Ze verwijst opnieuw naar de Alliantie Werkgelegenheid-Leefmilieu die al uitstekende resultaten heeft opgeleverd. De Commissie vindt dat deze dynamiek dus moet worden voortgezet (link tussen privé- en overheidspartners).

De Commissie steunt ook de actie voor het uitbreiden van de opdrachten van de Milieuraad van het BHG zodat die advies kan uitbrengen inzake het onderwijs (stages van jonge Brusselaars bevorderen).

Ook pleit ze voor de verhoging van het aantal stages in bedrijven, en dit al zo vroeg mogelijk zodat de jongeren snel weten of ze de juiste keuze hebben gemaakt.

De alternerende opleidingen promoten

De Commissie vindt alternerend leren belangrijk om de jongeren te confronteren met de realiteit op het terrein. Ze benadrukt dat vooral moet worden versterkt wat al bestaat, en dat langere en meer frequente stages wenselijk zijn. Die kunnen ervoor zorgen dat de jongeren makkelijker een baan kunnen vinden. p. 314

De Commissie vindt deze acties ook des te meer noodzakelijk omdat ACTIRIS heeft vastgesteld dat slechts weinig profielen van werkzoekenden

echt overeenstemmen met de vraag van de markt.

Uit de screenings die werden gerealiseerd in de bouwsector, blijkt dat deze acties moeten worden opgevoerd, opdat de databanken van ACTIRIS beter het profiel van de werkzoekenden zouden weergeven.

Hoofdstuk 11: Het erfgoed als uitstraling van een stedelijke identiteit

A. ALGEMENE OPMERKINGEN

Beelden - erfgoedkaart - tekort

De Commissie pleit ervoor om hoofdstuk 11 meer vooraan te plaatsen in het document. Erfgoed is immers een van de **stichtende** elementen van de stad.

Het verwondert de Commissie dat betreffende het erfgoed geen enkele grafische illustratie is opgenomen in het document: noch in het hoofdstuk, noch in het stadsproject en de kaarten. Bijvoorbeeld de beschermingszones of de structurerende assen hadden grafisch kunnen worden geïllustreerd. Erfgoed "spreekt" immers in beelden, en dit aspect had beter moeten worden uitgewerkt in het deel stadsproject.

In het eerste GewOP 1995: kaart 4, getiteld: Erfgoed en Stadsverfraaiing.

De Commissie vindt dat een kaart van de bestaande erfgoedtoestand noodzakelijk is om de reikwijdte van de aanbevolen maatregelen te evalueren. Een kaart van de beschermde gebouwen en landschappen die aan een beheersplan zijn onderworpen, de beschermingszones, de grote assen (Leopoldiaanse structuur van de stad en significante bomenrijen), zou een beeld geven van het stedelijke landschap.

Beschermingszones rond erfgoed

De Commissie stelt voor om de idee te hernemen om rond beschermde gebouwen van vóór 1952 een beschermingszone vast te stellen met een straal van 50 à 100 meter, voor zover ze er nog niet van voorzien zijn, in afwachting dat deze beschermingszones nader worden onderzocht en goedgekeurd.

Vijfhoek als erfgoedpool

De Commissie is van mening dat de Vijfhoek moet worden opgenomen als erfgoedpool die de identiteit en cultuur bepaalt. De Vijfhoek is immers een centrum van herinnering en geschiedenis. Deze (bebouwde en onbebouwde) stedelijke ruimte heeft een grote erfgoed- en landschappelijke waarde, naast een economische en toeristische waarde.

Inleiding

De tekst geeft aan dat elk element van de stad getuige is van een tijdperk (cultureel en immaterieel erfgoed, gebouwen en groen). Het verwondert de Commissie dat het industrieel erfgoed (bijvoorbeeld langs het kanaal) niet wordt genoemd

p. 317 §2

(bijvoorbeeld de Hallen van het Slachthuis van Anderlecht). Ze vindt dat ook dit type elementen in de tekst en kaarten aan bod moet komen, het zijn immers belangrijke getuigen van het sociaaleconomische verleden van

het Gewest.

Ambachten - lokale economie

Anderzijds stelt de Commissie vast dat er weinig aandacht wordt besteed aan de ambachten en de oude erfgoedberoepen. Voor de lokale economie zou het nochtans de moeite zijn om bepaalde beroepen te ondersteunen die anders in de vergeethoek zouden belanden. Bovendien is ze van mening dat dit het imago van de stad zou benadrukken en een interessante steun zou zijn voor jongeren die een eerder kunstzinnig ambacht zouden willen beoefenen. De Commissie vindt dat sommige beroepen nieuw leven moet worden ingeblazen, gepromoot moeten worden, bijvoorbeeld door de spelers van die beroepen te herwaarderen.

Reconversie van het erfgoed—coherentie van het bestaande

In het kader van het gebruik van het erfgoed voor economische activiteiten, vraagt de Commissie om erop toe te zien dat de bestaande activiteiten niet worden benadeeld en dat de activiteiten verenigbaar zijn met het erfgoedgebouw (programma compatibel met het gebouw).

Erfgoed van morgen: kantoren jaren 50-70-80 - Studies starten of aanvullen

De Commissie wijst op de noodzaak om ook het recente erfgoed in de verf te zetten, of de typologieën van gebouwen waaraan tot nog toe geen aandacht werd besteed. Ze verwijst bijvoorbeeld naar een aantal kantoorgebouwen uit de jaren 50 tot 80.

pp. 318 et 323

B. OPMERKINGEN PER THEMA

1. De verschillende erfgoedberoepen ondersteunen en aan elkaar linken, van kennis tot uitvoering *p. 319*

Bron van banen - architecten - erfgoed in de basisopleiding

De Commissie vraagt om in deze paragraaf niet de spelers te vergeten die het erfgoed creëren: architecten en ingenieurs die een essentiële rol hebben vervuld voor de totstandkoming van het erfgoed. Ze is van mening dat traditioneel erfgoed (19de eeuw, begin 20ste eeuw, ...) zou moeten worden opgenomen in de basisopleiding van de architecten; kennis van het erfgoed, bijvoorbeeld van de werking van de gebouwen (op technisch niveau, ...) is immers van wezenlijk belang bij elke interventie.

pp. 319 en 320

p. 320

Samenwerking met het KIK – uitbreiden tot buiten het

De Commissie benadrukt dat, behalve de samenwerking met het KIK, ook een transgewestelijke samenwerking moet

Gewest	worden voortgezet, ontwikkeld of indien nodig gestart. Het beheer, de herwaardering of de ontwikkeling van sommige landschappen, zoals bijvoorbeeld het Zoniënwoud, het koninklijk domein dat langs de A12 doorloopt tot aan de kruidentuin van Meise, het Richtschema van het Neerpedegebied dat doorloopt tot in het Vlaamse Gewest, vereisen een reële samenwerking tussen de 2 of zelfs 3 gewesten.
<i>6de punt: erfgoedberoepen en bouwsector</i>	p. 320 De Commissie steunt de idee om in het Beroepsreferentiecentrum "Bouw" (deze term opnemen in het glossarium) een afdeling uit te bouwen die is gewijd aan de erfgoedberoepen (en de ambachten). Volgens haar mening moet ook de link worden gelegd met de "Compagnons du Devoir" en de sectorale federaties van de beroepen (federatie van de schrijnwerkers, glaszetters, specifieke werken ..). Deze Compagnons werken immers volgens het principe dat ze een onthaal- en opleidingsplaats aanbieden aan jongeren en hen vervolgens in een bedrijf plaatsen. Zo beantwoorden ze aan een behoefte in het domein van de ambachtelijke beroepen waar vraag naar is. Omdat de stad al grotendeels bebouwd is, is er vraag naar geschoolde arbeidskrachten om de gebouwen te onderhouden en te restaureren. De Commissie wijst ook op de noodzaak om opleidingen te voorzien voor alle beroepen die bijdragen tot de oprichting van het bebouwde en onbebouwde (landschap) kader inzake erfgoed (zie bovenstaande opmerking op p. 319).

2. De beheersinstrumenten voor het erfgoed aanpassen aan een uitgebreide opvatting van het erfgoed

<i>Noodzaak om wijkcontracten en nieuwe instrumenten aan te passen</i>	p. 322 De Commissie schaaft zich volledig achter de idee om de verordenende instrumenten aan te passen aan een uitgebreide opvatting van het erfgoed, maar meent dat ook de wijkcontracten en de nieuwe instrumenten, type Ascontract of Gidsplan voor Stadsvernieuwing moeten worden aangepast. Ook moet in de BBP's meer rekening worden gehouden met het erfgoed.
--	---

Een beheersmechanisme creëren van het type "ge vrijwaard gebied"

<i>Vraag om toevoeging</i>	p. 322 De Commissie vraagt ook rekening te houden met alle architecturaal homogene wijken, waaronder de neoclassicistische of de Beaux-Arts-wijken. Hoewel misschien niet alle huizen op zich van bijzonder belang zijn, zijn de gehelen dat wel voor de coherentie van het stadsweefsel en de identiteit van volledige wijken. De Commissie is van mening dat het gebruik van gezoneerde verordeningen moet worden uitgebreid tot wijken met een hoge stedenbouwkundige en/of architecturale waarde. Ook kunstwerken of bouwwerken die steunen op een gedreven engineering moeten op dezelfde manier worden
----------------------------	---

benaderd.

De informatie- en technische bijstandsinstrumenten aanvullen:

Technische bijstand en begeleiding bieden aan particulieren

<i>Naleving van de bestaande beperkingen</i>	De Commissie vindt dat moet worden toegezien op de naleving van de al bestaande verordeningen (bijvoorbeeld de administratieve boetes) en dat er middelen moeten worden voorzien om ze toe te passen voordat er nieuwe instrumenten worden ingevoerd.	p. 322
--	---	--------

De aannemers en syndici sensibiliseren en vormen inzake het belang en de restauratietechnieken van het erfgoed

<i>Precisering van de uit te voeren acties</i>	De Commissie vraagt zich af hoe deze actie - de aannemers sensibiliseren en vormen inzake het belang en de restauratietechnieken van het erfgoed - zal worden uitgevoerd en op welke basis bijvoorbeeld de lijsten van de vaklieden kunnen worden verspreid. Ze vraagt om deze actie nader te omschrijven.	p. 322
--	--	--------

De coherentie garanderen tussen de steunmaatregelen bij renovatie, de maatregelen ter verbetering van de EPB en de vereisten inzake het behoud van het erfgoed

De Commissie keurt deze actie goed- de coherentie garanderen tussen de steunmaatregelen bij renovatie, de maatregelen ter verbetering van de EPB en de vereisten inzake het behoud van het erfgoed. Ze benadrukt dat de maatregelen ter verbetering van de EPB in strijd kunnen zijn met de principes van de instandhouding van het erfgoed. Ze vraagt om daarvoor uit te kijken en zich te baseren op studies zoals die van het APUR (Atelier parisien d'urbanisme) over de "analyse van de thermische prestaties van de Parijse woningen", die ook geschikt is voor de Brusselse context. Naast de theoretische berekening, bestaan er pragmatische evaluatie- en meetmethodes (reëel verbruik) om de energieprestatie van de betrokken gebouwen aanzienlijk te verbeteren.	p. 322
---	--------

<i>Onderhoud van het erfgoed: voorstel van maatregel</i>	De Commissie is blij met het onderhouds- en restauratiebeleid van beschermde goederen . Ze geeft toe dat sommige eigenaars, zowel particulieren als overheid, hun eigendommen verwaarlozen (Muziekconservatorium, Jubelpaleis en Justitiepaleis), zonder dat het Gewest over enig drukingsmiddel beschikt om daaraan te verhelpen. Ze stelt voor om bij de beslissing tot bescherming een erfgoedbeheersplan op te maken met financieringen en	p. 322
--	--	--------

sancties gebaseerd op het verlies van de financiering als het plan niet wordt gerespecteerd.

Gevelrenovatieplicht - in te voeren systeem

De Commissie verwijst ook naar Frankrijk, waar het in emblematische wijken verplicht is om om de 10 jaar de gevels te renoveren (toeristische aantrekkelijkheid, gezelligheid, veiligheid). Het verwondert haar dat in het Brussels Gewest niets is voorzien in die zin. Ze vraagt om in het GPDO dit probleem aan te pakken. De wetgeving zou deze verplichting kunnen voorzien voor bijvoorbeeld de structurerende assen en ruimten van het Gewest of voor de wijkcontracten en supraregionale handelswijken.

Herziening van het subsidiebeleid voor werken aan beschermde goederen

De lokale werkgelegenheid in het domein van het erfgoed ondersteunen

De Commissie is van mening dat aannemingen die de regels respecteren moeten worden bevoorrecht. Erfgoed is immers een dragende sector voor de verschillende gespecialiseerde beroepen. Daarom moeten die worden geherwaardeerd en moeten er kwaliteitslabels worden ingevoerd waaruit blijkt dat de aannemers in kwestie toegang hebben tot het beroep, de fiscale en sociale regelgeving respecteren en kwaliteitswerk afleveren. Aannemers met een kwaliteitslabel zullen dan als eerste in aanmerking komen voor erfgoedopdrachten.

p. 323

Ze benadrukt dat het vandaag al volstaat om over een btw-nummer te beschikken om de klanten recht te geven op premies. De Commissie vindt ook dat het overheidsgeld dat wordt geïnvesteerd in subsidies voor werken aan beschermde goederen moet worden gebruikt om de aannemers te steunen die zich aan de regels houden, met name door enkel premies uit te keren als de aannemers houder zijn van een kwaliteitslabel.

De realisatie van ZGSV's aanmoedigen voor de GCHEW's 4de punt

De Commissie is van mening dat in plaats van de term "aanmoedigen" beter de term "voorzien" zou worden gebruikt.

p.323

3. Het Brusselse erfgoed opwaarderen in zijn stedelijke omgeving als katalysator van de identiteit en aantrekkingskracht van het Gewest

p. 324

Precisering in voetnoot

De Commissie vraagt om in een voetnoot de Conventie van Firenze (20-10-200) toe te lichten die de erfgoedwaarde van de landschappen erkent (Raad van Europa Naturopa 98-2002)

Zowel in de vaststelling als in de doelstellingen (3de &) zou het GPDO, op p324, de periode moeten uitbreiden en zich niet mogen beperken tot de Art Nouveau. De Commissie stelt voor om de verwijzing naar de Art Nouveau te schrappen en eerder te spreken van de homogene expressie van artistieke en architecturale bewegingen.

De tekst aanvullen: ""het erfgoed opwaarderen in al zijn vormen" - "Zoniënwoud"

De Commissie vraagt om de tekst van de actie "**Het Zoniënwoud opwaarderen**" aan te vullen met "vooral als beukenkathedraal" en om ook andere sites toe te voegen die al zijn opgenomen in het transregionale kader: koninklijk domein, Bouchout en Neerpedesite. Ze vraagt ook om in de actie "bij de herinrichting van openbare ruimten het behoud van bestaande elementen en materialen aanmoedigen" uitdrukkelijk het behoud te vernoemen van

p. 325

de kasseien in de Havenlaan.

Daarnaast benadrukt ze de tegenstrijdigheid in het beheer van landschappen die in de eerste plaats worden beschermd vanwege hun historische en esthetische waarde, en vervolgens zijn ingeschreven als Natura 2000-gebied.

4. Het respect voor het erfgoed verzoenen met de verdichting van de bestaande bebouwing

Tekst aanvullen

De Commissie gaat akkoord met de titel van dit punt 4, maar meent dat de voorgestelde prioritaire acties niet overeenstemmen met de titel. Als men spreekt van de verdichting van de bestaande wijken, ... wordt onvoldoende aandacht besteed aan de verdichting in de prioritaire ontwikkelingspolen. Anderzijds vraagt de Commissie om in het kader van de verdichtingsproblematiek ook het industrieel erfgoed niet te vergeten. Ze vindt dat hiervoor een prioritaire actie moet worden toegevoegd. De Commissie vraagt om een bijgewerkte bewaarijst van het economisch erfgoed op te maken om na te gaan of daar rekening mee werd gehouden bij de verdichting. Ze vraagt om de tekst in die zin aan te vullen.

pp.327-328

Toevoegen:
Verdichtingskaart

Anderzijds vindt ze dat het type verdichting moet passen bij het type bestaande bebouwing. Door de gebieden te recenseren volgens de typologie van de overwegende bebouwing, zou men kunnen zien waar de verdichting makkelijker zou kunnen worden doorgevoerd. De typologie van de overwegende bebouwing moet de verdichtingsmogelijkheden dicteren of oriënteren. Verdichting moet worden onderscheiden van de opsplitsing van gebouwen. Die kan de bevolkingsdichtheid opvoeren zonder dat het gebouw daarom groter wordt.

Behoud van evenwicht op de terreinen/binnenterreinen van

De Commissie vraagt om zich niet te beperken tot de beplante binnenterreinen van huizenblokken, maar deze actie ook uit te breiden tot de "doorlaatbare zones". Ze verwijst naar de doelstelling van het Gewest om

p. 328

huizenblokken/doorlaatbare oppervlakken doorlaatbare oppervlakken te behouden. De Commissie vraagt om de tekst in die zin te preciseren.
1ste >

Anderzijds benadrukt de Commissie ook de grote uitdaging die wordt gevormd door de binnenterreinen van huizenblokken. Ze wijst in het algemeen op het gebrek aan argumenten van de gemeenten om bouwprojecten op binnenterreinen van huizenblokken met groendaken tegen te gaan.

Aangaande de reconversie van de bestaande bebouwing met verhoging van het bouwvolume: de Commissie gaat met dit punt enkel akkoord als het goed aan de openbare weg is gelegen en de gebouwen op het binnenterrein van huizenblokken discreet moeten zijn. Het is naar haar mening belangrijk dat de kwaliteit van de binnenterreinen van huizenblokken in het

Brussels gewest behouden blijft. Volgens de Commissie impliceert dit ook het behoud van de bestaande bouwvolumes op deze binnenterreinen. Ze vreest dat anders de deur zou worden geopend voor elk project, onder het voorwendsel dat het groendaken voorziet. De Commissie pleit in dit opzicht ook voor de terugkeer naar 60% doorlaatbaarheid op de binnenterreinen van huizenblokken.

Toezen op de ontwikkeling van de technieken en werkwijzen om de energieprestaties van de gebouwen te verbeteren

*Informatie over de
verenigbaarheid renovatie
erfgoed/EPB -
Gedifferentieerde
berekening van de EPB*

Bovendien meent ze dat uitvoerige informatie moet worden verstrekt over de verenigbaarheid tussen de renovatie van het bebouwde erfgoed of traditionele oude gebouwen en EPB. Heel wat eigenaars denken immers nog dat het niet mogelijk is om de EPB in dit soort gebouwen te verbeteren. De Commissie vindt (laatste >p328) dat de renovatiespelers moeten worden geïnformeerd om sommige misvattingen tegen te gaan.

Sommige leden vragen om omgekeerde effecten van een te streng toegepaste EPB-wetgeving te vermijden.

Hoofdstuk 12 – De culturele identiteit van Brussel promoten

A. ALGEMENE OPMERKINGEN

Titel De Commissie is blij om in het GPDO ook een cultureel hoofdstuk aan te treffen. Ze vraagt zich echter af wat de definitie is van “cultuur”. Het onderscheid tussen cultuur en toerisme is volgens haar mening niet altijd duidelijk. P.329

Cultuur is in feite een ruimer, globaal concept dat zowel culturele en artistieke als economische activiteiten inhoudt, in acties die verband houden met cultuur en kunst. De Commissie vraagt om dit duidelijk aan te geven in de tekst. De Commissie merkt op dat het begrip "culturele en creatieve industrieën" (CCI) een aantal verschillende operatoren verenigt: culturele, artistieke, economische en toeristische.

Bovendien meent de Commissie dat ook het actieterrein waarop dit hoofdstuk zich richt moet worden bepaald. Dit zou ook moeten aan bod komen in het stadsproject.

De Commissie heeft een dubbel gevoel bij de titel: het doel van het GPDO bestaat erin om "een" culturele identiteit te promoten. Deze identiteit kan echter een meervoudige mozaïek zijn. Het GPDO wil dus iets uitbouwen wat nog niet bestaat.

Het GPDO zou beter aansluiten bij de realiteit als het zou spreken van een "gemeenschappelijke Brusselse identiteit bestaande uit meervoudige mozaïekculturen", in plaats van een "gemeenschappelijk gevoel van verbondenheid". Volgens haar strookt deze formulering beter met het algemene gevoel van de Brusselse bevolking die wordt gekenmerkt door een veelheid van culturele herkomsten en een verbondenheid met de stedelijke waarden.

De Commissie geeft voor de titel ook de voorkeur aan het gebruik van de meervoudsvorm: "culturele identiteiten" in plaats van "identiteit". Het komt er in de eerste plaats op aan om de diversiteit te promoten. Bovendien stelt ze voor om de titel als volgt aan te vullen: "gediversifieerde interculturele identiteiten van Brussel en de Brusselaars".

De Commissie wil dat de bezinning over de culturele identiteit ook moet worden gevoerd op het niveau van de grootstedelijke gemeenschap.

Het verwondert haar dat niet meer wordt verwezen naar Brussel als "grootstad" of "Europese hoofdstad". Dit hoofdstuk zou ruimer moeten worden opgevat en ook rekening moeten houden met de "Grootstedelijke Gemeenschap". Ook zou het interessant zijn om cultuur te bekijken vanuit haar Europese dimensie en de netwerken die in dit domein kunnen worden gecreëerd. De Commissie vraagt om de elementen van de andere gewesten over te nemen en dit thema ruimer te situeren. Ze verwijst bijvoorbeeld naar het bestaande Art Nouveau-netwerk.

Cartografie In dit opzicht acht de Commissie het interessant om een kaart toe te voegen van de culturele netwerken van de gemeenschappen.

B. OPMERKINGEN PER THEMA

1. De coördinatie tussen de culturele actoren verbeteren om de culturele uitstraling van Brussel te versterken p.332

Vraag om een "barometer" op te richten van de sector De Commissie zou het interessant vinden mocht het BISA statistieken opstellen van deze sector. Ze merkt op dat de codes van de Europese nomenclatuur van de economische activiteiten (**NACE**) moeilijk bruikbaar zijn voor de culturele sector. Op basis van een gezondheidstoestand van de sector - omzetcijfers, aantal tewerkgestelde personen, ... - zou echter beter kunnen worden beantwoord aan de behoeften.

Een taskforce oprichten tussen het Gewest, de gemeenschappen en het federale niveau

De Commissie benadrukt de noodzakelijke samenwerking tussen het Gewest en de gemeenschappen, vooral voor culturele aangelegenheden. Die vallen immers niet onder de bevoegdheden van het Gewest. p. 333

Sommige leden zijn verheugd over het voorstel van het GPDO om een platform van de CCI (culturele en creatieve industrieën) op te richten als efficiënte oplossing. Bedoeling is om de spelers van de sector één openbare gesprekspartner te bieden voor de promotie van en de beslissingen over hun sector. p.334

Ze betreuren echter dat bij de samenwerking voor culturele aangelegenheden die onder de bevoegdheid van de gemeenschappen vallen, niet wordt verwezen naar de grootstedelijke gemeenschap die is voorzien door de 6de staatshervorming.

Meer middelen vrijmaken voor het project "Agenda"

De Commissie erkent het belang van de bestaande culturele Agenda. Toch vindt ze dat een bredere beleidsvisie op deze materie nodig is, kwestie van bijvoorbeeld 3 jaar op voorhand de nodige budgetten te kunnen garanderen voor internationale tentoonstellingen (de promotie in het buitenland moet 1 of 2 jaar op voorhand worden gevoerd). p. 334

Een gewestelijk loket oprichten dat onder leiding staat van de intendant

De Commissie benadrukt dat het gewestelijk loket onder leiding van de intendant er komt op vraag van de sector. p. 334

De oprichting van nieuwe structuren zal echter een zeker budget en personeel (naast de intendant zelf) vragen, terwijl de bestaande instrumenten deze rol zouden kunnen vervullen. Ze vraagt om de rol en de middelen die voor een eventuele intendant moeten worden voorzien te preciseren.

De Commissie is overigens ook van mening dat de intendant, de taskforce en het platform niet los van elkaar mogen worden gezien. Het zijn spelers die een pluridisciplinaire groep vormen. Bovendien vragen deze instrumenten ook om een verantwoordelijke bij de

overheid (de intendant zou slechts een uitvoerende speler zijn).

2. De coördinatie tussen het cultuurbeleid en het gewestelijk beleid (stedelijke ontwikkeling, mobiliteit, toerisme, economie en werkgelegenheid) verbeteren

Titel aanvullen De Commissie vraagt om na het woord "werkgelegenheid" in de titel het woord "erfgoed" toe te voegen. p.335

Cultuur en ruimtelijke ordening

Helpen bij de installatie en opwaardering van de polen die de CCI verenigen P. 336

De Commissie stelt voor om de titel van deze actie te wijzigen: "tenuitvoerlegging van de polen ..." in plaats van "helpen bij de installatie ..."

Het verheugt de Commissie dat het GPDO de sector wil ondersteunen. Het beantwoordt hiermee aan een vraag van de sector. (zie ook hiervoor, p.334) p.336
en 334

Bepaalde vrije ruimten tijdelijk herbestemmen voor artistieke activiteiten en De aanwezigheid van de Europese culturele instellingen ten aanzien van de Brusselaars onder de aandacht brengen p.336

De Commissie steunt deze idee om sommige vrije ruimten tijdelijk ter beschikking te stellen voor artistieke activiteiten. Het Stadsproject Wet (SPW) is een gelegenheid om ruimten te voorzien voor kunstgalerijen, kunstenaars in de Wetstraat in de toekomstige gebouwen van de Commissie. Dit zou toelaten om de Europese instellingen beter te integreren door via dit soort functies de link te leggen met het stadscentrum (zie stadsproject: grote toeristische en culturele assen).

Ook zou de Europese cultuur kunnen worden vulgariseerd. Het publiek zou worden benaderd vanuit 3 niveaus: de Raad van Europa, de Europese Unie en de lidstaten zelf.

Cultuur en toerisme p.336

Volgens de Commissie is cultuur ook een toeristische sector. P.339

Ze stelt voor om een Ambachtshuis op te richten, een centraal punt voor de informatie en ontwikkeling van de ambachtsslieden, in dezelfde geest als het Diversiteitshuis dat elders wordt voorzien. Dit huis zou een uitstalraam zijn voor de ambachtelijke producten (kant, juwelen, ...) , maar ook een plaats waar opleidingen in bepaalde beroepen en tentoonstellingen kunnen worden georganiseerd.

Er moet ook een link worden voorzien in het hoofdstuk dat specifiek is gewijd aan het toerisme.

Cultuur en economie

Het verwondert de Commissie dat in dit punt niet wordt gesproken over de ondersteuning van de filmindustrie door de taxshelters. Het feit dat bedrijven onder bepaalde voorwaarden de bedragen die ze besteden aan filmproductie van hun omzet kunnen aftrekken, is immers een economische troef voor het Gewest. Hoewel het een federale fiscale maatregel betreft, kan dit taxshelterprincipe investeerders in de filmsector naar Brussel halen. Dit zou aanzienlijke effecten hebben op niet alleen cultureel vlak, maar ook op het vlak van werkgelegenheid.

De Commissie vraagt om dit element te benadrukken in het GPDO en na te gaan hoe dit instrument kan worden verbeterd om efficiënter te kunnen werken.

3. Het aanbod van culturele voorzieningen verbeteren op basis van de behoeften van de bevolking en de culturele praktijken

De Commissie moedigt het Gewest aan om publiek-private samenwerkingsverbanden aan te gaan voor de concrete ontwikkeling van evenementen of grote representatieve en emblematische projecten met Europese uitstraling. Ze verwijst naar drie types van projecten: evenementen zonder gebouw, evenementen in een te renoveren gebouw, de creatie van grote projecten die drager zijn van stedelijke ontwikkelingen (type Bilbao, ...).

Ze stelt voor om de wil om in Brussel nieuwe musea op te richten (Museum voor Moderne en Hedendaagse Kunst aan het kanaal, de concertzaal Neo) aan te wenden om een ambitieus project te organiseren dat bijdraagt tot de aantrekkingskracht van het Gewest, in de mate dat het de restauratie van de bestaande museumgebouwen (Jubelpark, Conservatorium, ...) niet in de weg staat.

*Vraag om een punt
Cultuur en
onderwijs toe
te voegen*

De Commissie stelt voor om in het GPDO ook rekening te houden met de dimensies cultuur, kunst en creativiteit in de relatie met het onderwijs. Ze meent dat er zonder onderwijs en vorming geen sprake kan zijn van cultuur.

De sensibilisering van de kinderen tot cultuur moet worden voorzien in de schoolprogramma's en er moeten ook opleidingen worden georganiseerd.

Cultuur kan bovendien ook worden verspreid via antennes in de scholen, ...

De Commissie stelt voor om in die zin een punt 5 toe te voegen aan het hoofdstuk.

De Commissie vraagt ook om aandacht te besteden aan cultuur in de gevangenissen en ziekenhuizen.

Hoofdstuk 13: Governance en stedelijk burgerschap

A. ALGEMENE OPMERKINGEN

p.341

Goedkeuring van het hoofdstuk

De Commissie vindt het goed dat het GPDO ook een hoofdstuk wijdt aan governance. Dit hoofdstuk is van essentieel belang om de toekomstige realisatie te garanderen van de beleidsstrategieën die in dit document beschreven zijn. Bedoeling is om het GPDO operationeel te maken. De Commissie had overigens al op dit gemis in de vorige GewOP's gewezen.

Hoofdstuk moeilijk te begrijpen

De Commissie merkt op dat het hoofdstuk heel uitvoerig en technisch is. Het lijkt haar vrij moeilijk te begrijpen. Ze stelt voor om te kijken hoe de leesbaarheid voor iedereen kan worden verhoogd en het document beter kan worden gestructureerd.

Het hoofdstuk zou volgens haar moeten worden geherstructureerd door duidelijk aan te geven welke maatregelen betrekking hebben op organisatie, regelgeving, investeringen en courant beheer. Ze benadrukt dat bij slechts weinig maatregelen de financiering of eventuele samenwerking met andere spelers vermeld zijn.

Begroting van de acties

De Commissie herhaalt haar vraag om de voorgestelde acties te begroten en zo het GPDO operationeler te maken.

Het verwondert haar dat de link ontbreekt met de dynamische Alliantie Werkgelegenheid-Leefmilieu (AWL), een innoverend instrument waarnaar uitvoerig wordt verwezen in de andere hoofdstukken van het GPDO. Deze Alliantie vormt nochtans de link tussen de verschillende publieke en private spelers, om beter aan te sluiten bij de realiteit van het terrein.

Statuut

De Commissie merkt bovendien op dat, wat de openbare netheid betreft die het voorwerp uitmaakt van contractualisering met de gemeenten, de arbeiders vandaag verschillende statuten bekleden: sommigen hebben een contract met het ANB, andere met de gemeente. Deze situatie kan problemen veroorzaken. De Commissie vraagt om in het GPDO een actie te voorzien om de statuten van de arbeiders die instaan voor de openbare netheid met elkaar in overeenstemming te brengen.

Ze vraagt om bij elke vorm van platform, of fusie van besturen, een bezinning te voeren over het statuut van de arbeiders.

B. BIJZONDERE OPMERKINGEN

1. Transversaliteit van het overheidsbeleid en ontsluiting van de actoren

p.341

1.1.Strategische coördinatie tussen de beleidsdomeinen en tussen de Brusselse overheidsstructuren

Transversaliteit van de platformen

De Commissie merkt op dat dit hoofdstuk handelt over de strategische coördinatie van de verschillende domeinen, door de oprichting van verschillende structuren. Ze vraagt om ook een transversale bezinning te voeren tussen deze verschillende platformen, om de coherentie tussen de beleidsacties te garanderen. Ze vraagt zich bijvoorbeeld af hoe in het kader van grote projecten zoals het Stadsproject Wet (SPW) de links tussen het economische en het territoriale platform zullen worden gecreëerd. De oprichting van een transversale coördinerende structuur zou nuttig kunnen zijn.

Platform mobiliteit en leefmilieu

Het verwondert de Commissie dat er geen platform is voorzien voor de thema's mobiliteit en leefmilieu. Deze platformen zouden moeten worden opgericht.

De twee aspecten van de rationalisering

De Commissie merkt op dat twee aspecten beter moeten worden toegelicht in dit hoofdstuk: rationalisering van de beslissingen en rationalisering van de structuren. Het hoofdstuk verwijst immers naar verschillende platformen die verschillende doelstellingen nastreven. Ze stelt voor om de doelstellingen van elk platform te verduidelijken.

1.1.2. Rationalisering van de publieke operationele entiteiten

Dit hoofdstuk handelt over de kwestie van de oprichting van een aantal platformen en publieke operationele entiteiten om de efficiëntie van wat al bestaat te verbeteren. p. 342

De Commissie is het er mee eens dat deze rationalisering noodzakelijk is. Ze stelt voor om in het GPDO duidelijker aan te geven dat deze rationalisering zal leiden tot een reorganisatie, of een fusie van sommige bestaande structuren.

Dit aspect is onvoldoende duidelijk. Het GPDO zou moeten worden aangevuld met een beschrijving van de doelstellingen en middelen. Daarnaast vraagt de Commissie om het aantal actoren aanzienlijk te verminderen.

A. Economisch platform

De Commissie verwijst naar het zeer pragmatische werk van de Raad voor Economische Coördinatie (REC). Dit terreininstrument functioneert als een verzamelplaats voor besturen en pararegionale instellingen om beter te beantwoorden aan de behoeften van de bedrijven. Het platform toont het belang aan van de oprichting van uitwisselingsplaatsen om dossiers sneller te kunnen afhandelen en akkoorden te bereiken over algemene gedragslijnen.

De Commissie vraagt wat de link zal zijn tussen de REC en het economische platform waarvan het GPDO spreekt? Ze stelt voor dat in het GPDO een lijst wordt opgenomen van de personen en actoren die betrokken zijn bij dit nieuwe orgaan.

Bovendien meent de Commissie dat de oprichting van een CRM niet mag worden beperkt tot het economische platform, maar gemeenschappelijk moet zijn voor alle gewestelijke platformen en zich ook moet uitbreiden tot de gemeenten. Het zou daardoor volstaan om slechts één enkel dossier in te vullen voor alle gewestelijke overheden.

In het kader van de REC, vraagt de Commissie om ook privéspelers te raadplegen (sociale partners).

B. Territoriaal platform

Aangaande de groepering van de verschillende actoren van de twee types van processen in twee afzonderlijke instellingen, stelt de Commissie zich vragen over de deadline van 1 januari 2015: Is die nog altijd actueel?

Transversale banden tussen de territoriale platformen

De Commissie vraagt wat het belang is om het platform *analyse, planning en vastgoedbeleid* te scheiden van het *operationeel platform*. Zij is van mening dat er nauwe banden moeten worden gesmeed tussen deze twee facetten van ruimtelijke ordening. Ze vraagt om na te denken over de transversaliteit tussen de beide structuren. Ook zou hun coördinatie wettelijk moeten worden vastgelegd. Beheer betekent veel meer dan gewoon het traject planning- uitvoering en terug. De ontwikkeling van grote projecten neemt immers makkelijk 20 à 30 jaar in beslag.

C. Het platform analyse, planning en vastgoedbeleid

De Commissie wijst eerst en vooral op een fout in de hiërarchie van de titels. Ze stelt voor om de punten C en D te hernoemen tot B1 en B2, aangezien deze beide platformen onder het territoriale platform vallen.

Het GPDO voorziet in de oprichting van een statistische cel binnen het *Brussels Planbureau*. Volgens de Commissie bepalen de Europese normen dat

informatieverzameling en planning van elkaar moeten worden gescheiden, om te kunnen beschikken over onafhankelijke gegevens ten aanzien van beleidsprojecten.

D. Operationeel territoriaal platform

De Commissie keurt de ambitie van het GPDO goed om in het Gewest het concept gemengde bedrijven in te voeren. De voorwaarden voor het functioneren van dergelijke bedrijven zouden moeten worden gepreciseerd. p. 348

Ze merkt op dat Citydev Brussels (de voormalige GOMB) en de Haven van Brussel tot voor kort min of meer concurrenten waren van elkaar. Vandaag komt er een samenwerking tussen de beide instellingen op gang. De Commissie vraagt zich af of de beide structuren op middellange termijn niet beter geïntegreerd moeten worden.

De voetnoot klopt niet. p.348

E. Platform tewerkstelling-opleiding

De Commissie vraagt om aan dit hoofdstuk het principe toe te voegen om een nauwere samenwerking tot stand te brengen tussen de partners van de sector die de realiteit van het terrein kennen. Dit aspect ontbreekt momenteel in het GPDO. Naast overleg met de SERBHG, mag niet de samenwerking met de spelers op het terrein worden vergeten (waaronder de sectorale actoren). Bedoeling is om de beleidsstrategieën nauwer te doen aansluiten bij de realiteit van het terrein. De uitvoering van de AWL heeft bijvoorbeeld al heel wat resultaten opgeleverd (screeningoperaties in samenwerking met de sectoren, Bruxelles Formation en Actiris).

G Platform erfgoed

De Commissie gaat akkoord met de oprichting van een platform erfgoed. Ze vraagt om dit hoofdstuk verder uit te bouwen. p. 350

Ze stelt voor om zich te inspireren op de REC die werd opgericht voor de besturen en de pararegionale instellingen in het economische domein. Dit platform heeft zichzelf al bewezen. Het zou kunnen dienst doen als basis voor de bezinning.

1.1.3. Het delen van diensten en voorzieningen en sociale, milieugebonden en ethische clausules bij overheidsopdrachten p. 350

Milieu- en sociale clausules in de overheidsopdrachten De Commissie deelt de idee om in de overheidsopdrachten ook milieuclausules op te nemen.

Wat de sociale clausules betreft, acht ze de integratie ervan in overheidsopdrachten niet efficiënt en ongepast. Sociale clausules zijn immers niet het juiste middel om de lokale werkzoekenden aan het werk te zetten. Ze stelt voor om dit punt te onderwerpen aan een expertise en om te overleggen met de bedrijven.

De Commissie is van mening dat men drie verschillende clausules die elk hun eigen doelstellingen en middelen hanteren moeilijk in één punt kan behandelen. De clausules hebben met elkaar gemeen dat ze een betere kwaliteit van de opdrachten beogen. Bij overheidsopdrachten zou inderdaad vooral aandacht moeten worden besteed aan de kwaliteit, in plaats van de opdracht systematisch te gunnen aan de laagste inschrijver. (Europese verplichting - of voor de nationale opdrachten: techniek om de opdracht te gunnen aan de "laagste inschrijver" (dwz de inschrijver die meest correcte prijs hanteert, wat niet noodzakelijk hetzelfde is als de laagste prijs – Er kunnen varianten worden voorgesteld - in dit geval wordt het bestek gerespecteerd).

De Commissie vindt dat de soorten clausules in het algemeen van elkaar moeten worden onderscheiden. Ze streven immers niet dezelfde doelstellingen na en hanteren niet dezelfde middelen.

Sociale clausules bijvoorbeeld hebben slechts zeer weinig concrete gevolgen op het terrein en vertegenwoordigen een meerkost voor de overheid (ACTIRIS-studies).

Een van de grootste problemen ligt in het feit dat de "laagste" inschrijver wordt bevoordeeld, ten koste van de "hoogste" inschrijver.

De Commissie stelt voor om, als deze federale bevoegdheid niet verandert, de overheidsopdracht eerder te oriënteren op kwaliteit, met name door kwaliteitslabels of kwaliteitsreferenties in te voeren voor de bedrijven.

1.2. Samenwerking en partnerships met de extragewestelijke actoren

1.2.1. Grootstedelijke samenwerking

p. 351

*Grootstedelijke
samenwerking en middelen*

De Commissie gaat ermee akkoord dat grootstedelijke samenwerking nuttig kan zijn, maar stelt zich vragen bij de reële drukkmiddelen. Het BHG heeft immers geen enkele hefboom om zijn standpunt op te leggen als de belangen niet met elkaar overeenstemmen. De andere gewesten hanteren immers andere actiemiddelen. De Commissie vindt dat er een manier moet worden gezocht om de pendelaars te laten bijdragen tot de financiering van het Gewest.

Het hoofdstuk verder

De Commissie pleit ervoor om dit hoofdstuk verder uit

uitwerken te werken. Ze stelt voor om op grootstedelijk niveau een overleg te organiseren, hetzij in de vorm van een samenwerking tussen bestaande instellingen, hetzij door een nieuw overlegorgaan op te richten.

1.2.3. Relatie met de plaatselijke besturen

B. Verbetering van de bestaande contractinstrumenten

p. 353

De Commissie schaaft zich achter het principe van contractualisering tussen het Gewest en de gemeenten. Het is een manier om de gemeenschappelijke doelstellingen te verwezenlijken.

Kaderordonnantie mobiliteit De Commissie vraagt wel verduidelijking van de kaderordonnantie Mobiliteit die in het document wordt genoemd: aan welke democratische controle zal de inhoud van de overeenkomsten worden onderworpen?

C. Verbetering van de prestaties van de openbare diensten door een adequate verdeling van de bevoegdheden

Contractualisering voor de groene ruimten Volgens het GPDO zullen alle groene ruimten van supralokaal niveau worden overgedragen aan Leefmilieu Brussel om een globaal en coherent beheer te garanderen. *p. 354*

De Commissie vraagt om te preciseren wat dat inhoudt voor de gemeenten: zullen zij nog dezelfde financiële investeringen moeten doen, wat worden hun verplichtingen?

De Commissie gaat akkoord met de idee van contractualisering met de gemeenten op het vlak van openbare netheid. De drijvende kracht zijn volgens haar de gemeenten aangezien openbare netheid in wezen een gemeentelijke bevoegdheid is. De Commissie vraagt om ook na te denken over het probleem van de cohabitatie van openbare ruimten met verschillende statuten waarvoor verschillende instellingen bevoegd zijn.

D. "Pooling" op gemeentelijk vlak

p. 355

Back-office

De Commissie vraagt om de doelstelling betreffende de "back-office" activiteiten duidelijker te omschrijven. Het is haar niet meteen duidelijk wat men precies wil bereiken.

Gewestelijke steun aan de gemeenten

De Commissie merkt op dat de financiële toestand van de meeste gemeenten kritiek is. Ze ondersteunt het principe van gemeentelijke "pooling". Het lijkt een gunstige oplossing om schaaeconomieën door te voeren of de dienstverlening te verbeteren.

Bovendien meent ze dat de pooling de coherentie en leesbaarheid van de gemeentelijke procedures op het

niveau van de economische partners zal verhogen. Toch pleit de Commissie ervoor om niet af te glijden naar een veelheid van nieuwe gemeentelijke instanties. Het poolingprincipe wordt bij voorkeur uitgevoerd door het Gewest.

E. Controle van de gemeentelijke vzw's

De Commissie is van mening dat de gemeentelijke vzw's moeten bijdragen tot de ontwikkeling van het Gewest door de gewestelijke prioriteiten te integreren. Ze merkt op dat sommige vzw's een niet te verwaarlozen rol vervullen binnen het Gewest. Het Tentoonstellingspaleis bijvoorbeeld is een belangrijk economisch instrument van het Gewest. Ze ondersteunt dus de controle van de gemeentelijke vzw's. p. 355

Bepalen wat een gemeentelijke vzw is De Commissie stelt voor om het begrip 'gemeentelijke vzw' te verduidelijken: is het een vzw die wordt gesubsidieerd door de gemeente, of een structuur waarin de gemeente vertegenwoordigd is (aanwezig in de Raad van Bestuur ...)? Ze vraagt om in het GPDO de definitie te geven van de term "gemeentelijke vzw".

2. De burgers betrekken bij de ontwikkeling van het Gewest

Het onderwerp verbreden De Commissie vindt dit hoofdstuk te weinig ambitieus: het is de bedoeling om dicht bij de burgers te komen te staan, maar dit hoofdstuk handelt vooral over het onthaal van nieuwkomers. Ze vraagt daarom om de titel te wijzigen: "Van de nieuwkomers volwaardige burgers maken". p.356
De Commissie vraagt om, naast burgerparticipatie, niet de participatie te vergeten van de drijvende krachten, waaronder de lokale economische spelers (zie lokale ondernemingen).
Ze meent dat het overlegproces voor iedereen zoveel mogelijk stroomopwaarts moet worden voorzien (zelfs al bij het moment van de diagnose). Volgens de Commissie moet dit punt het voorwerp uitmaken van een bepaling in onder meer de bestekken voor overheidsopdrachten.

2.1. Burgerparticipatie

Proximitéit van de burger

De Commissie merkt op dat het Gewest een harmoniserings- en vervangingsrol vervult ten opzichte van de gemeenten; de rol van de gewestelijke overheid wordt steeds belangrijker, onder meer bij kwesties die te maken hebben met ruimtelijke ordening. Nieuwe regels bijvoorbeeld betreffende het parkeren, moeten door de gemeenten worden gerespecteerd en overgenomen in hun gemeentereglement, de p. 356

gewestelijke gedelegeerd ambtenaar wordt bevoegd voor de afgifte van heel wat stedenbouwkundige vergunningen, enz.

De Commissie waardeert deze evolutie, maar de burger begrijpt ze niet altijd goed. Voor hem blijft de gemeente de eerste gesprekspartner.

De Commissie pleit voor een betere communicatie over dit punt om zo het Gewest meer zichtbaar te maken. Ze meent dat er proximateit moet zijn tussen de bevoegde overheden en de burger, vooral ten aanzien van de gewestelijke autoriteiten. . Op het vlak van governance, lijkt het de Commissie van essentieel belang om gunstige omstandigheden te creëren voor de interpellatie van de gewestelijke overheid door de burgers.

*Betrokkenheid van de economische sector
Expertisepool*

De Commissie vraagt om de rol van de "*Expertisepool inzake burgerparticipatie*" te verduidelijken. De participatie van de spelers, ook de sociaaleconomische (lokale economische activiteiten), moet erin worden toegelicht. p. 356

2.2. Onthaal van nieuwkomers

Taalcursussen

De Commissie stelt voor om in de Franse versie niet te spreken van een "cursus Nederlands" en in de Nederlandse versie niet van een "cursus Frans", maar om eerder de term "taalcursussen" te gebruiken.

Verplicht karakter van het integratie-/onthaaltraject

De Commissie denkt dat het positief zou zijn om het integratietraject verplicht te maken, zoals wordt verdedigd door de Franse Gemeenschapscommissie. Het GPDO erkent immers het succes van deze plicht in Vlaanderen. Het zou zich duidelijker moeten uitspreken over dit aspect. p. 356-357.
Er worden al pilootexperimenten gevoerd om de nieuwkomers te helpen zich te integreren in een structuur. "Duo for a job" bijvoorbeeld is een initiatief dat beantwoordt aan de idee van een integratietraject.

2.3. Ontwikkelen van een samenhangsgevoel

Zoals ze al opmerkte bij hoofdstuk 12 over het promoten van een Brusselse culturele identiteit, acht de Commissie het verstandiger om te spreken van een "*gemeenschappelijke Brusselse identiteit bestaande uit verschillende mozaïekculturen*" (zie hoofdstuk 12) , in plaats van te streven naar een *gemeenschappelijk gevoel van verbondenheid*. Volgens haar strookt deze formulering beter met het algemene gevoel van de Brusselse bevolking die wordt gekenmerkt door een veelheid van culturele herkomsten en een verbondenheid met de stedelijke waarden. p. 358

3. Versterking van de instrumenten voor planning, beslissingsondersteuning en evaluatie op gewestelijk niveau

3.1. Een coherente planning

De Commissie deelt de idee om de evaluatie van het overheidsbeleid te versterken. Evaluatie is nodig om na te gaan welke acties het meest relevant zijn om de doelstellingen van de plannen te bereiken. Ze pleit voor de oprichting van een gemeenschappelijke basis door evaluatiecriteria vast te stellen die de gemeenten kunnen gebruiken. De Commissie is van mening dat een evaluatiesysteem de samenwerking tussen de twee machtsniveaus, de gemeenten en het Gewest, kan bevorderen. p. 359

3.1.2. Het op mekaar afstemmen van de gewestelijke en gemeentelijke plannen

p. 360

Platform Gewest/gemeenten

De Commissie waardeert de optie om het platform Gewest/gemeenten voor de uitwerking van de GemOP's weer op te starten. Ze meent dat de gemeenten moeten worden ondersteund bij de uitwerking van dit plan.

Uitbreiding van de aangehaalde thema's.

De Commissie vraagt om in het ontwerp van GPDO de onderwerpen te bepalen die in dit platform aan bod zullen komen. Het platform mag zich niet beperken tot het GemOP. Het zou zich ook moeten buigen over de uitvoering van alle gewestelijke plannen door de gemeenten, de manier waarop bijvoorbeeld het GewOP wordt overgenomen in de gemeentelijke stedenbouwkundige verordening, de maximumtermijnen voor de uitvoering en goedkeuring van de GemOP's, ...

3.1.4. Instrumenten voor de uitvoering van de strategische plannen inzake ruimtelijke ordening

A. Uitbouw van een projectenstedenbouw

Efficiëntie van de procedures

De Commissie steunt het principe van de ontwikkeling van een projectenstedenbouw. Ze meent dat er processen moeten worden gezocht die de procedures niet verlengen, zoals bijvoorbeeld het Stadsproject Wet (SPW) p. 361
Er moet worden gezocht naar het meest geschikte instrument om een stadsproject goed te omkaderen, maar er moet ook een soepel systeem worden voorzien dat kan evolueren in de tijd.

Richtschema

De Commissie vraagt om de processen van de Richtschema's te evalueren. Ze denkt dat deze schema's efficiënter kunnen en stelt voor om zich te inspireren op het Vlaamse "draaiboek" dat gemeentelijke praktijkmensen verenigt rond complexe projecten. Het Richtschema moet, meer dan vandaag het geval is, een p. 361

OGSO pragmatisch instrument worden voor de organisatie en het beheer van complexe projecten.
De Commissie herhaalt in dit opzicht haar standpunt over de ondernemingsgebieden in een stedelijke omgeving: voor deze gebieden zouden richtschema's moeten worden opgesteld omdat ze een globale en overlegde bezinning vragen die een heuse stedelijke herstructurering mogelijk maakt en de vaststelling van gemengdheidsregels die de voorwaarden creëren voor een ontwikkeling van de economie en de huisvesting.

Vereenvoudiging van de procedures De Commissie pleit bovendien voor een ruime bezinning over de kwestie van de vereenvoudiging van de plannings- en stedenbouwkundige procedures. Er zijn vandaag zo veel regels dat de naleving ervan bemoeilijkt wordt (bijvoorbeeld: veel verschillende vergunningen nodig voor de organisatie van een gewestelijke of gemeentelijke werf). De Commissie pleit voor vereenvoudigde regels en een verscherpte controle. Ze meent dat een CRM (Customer Relationship Management) de informatie en controle van de overheid efficiënter kan maken en de procedures voor de aannemers en aanvragers kan vereenvoudigen.

B. Het GBP

1. Verwezenlijking van de buurtstad en de stad van korte afstanden

Linten voor handelskernen Het GPDO stelt voor om de omvang van de linten voor handelskernen (LHK's) aan te passen aan de realiteit. Ze benadrukt dat daarvoor rekening moet worden gehouden met de lokale handelskernen, de buurtwinkels, die werden vergeten. Omdat het GPDO de lokale economie wil bevorderen, mag men niet vergeten om de lokale handelszaken te helpen en te promoten: zij bevorderen de handel van de korte afstanden en de tewerkstelling van de lokale Brusselaars. Bovendien zorgen ze voor een betere levenskwaliteit in de stad. p. 362

Twee elementen:

- *De LHK's doortrekken*
- *De lokale handelszaken beschermen die ervoor zorgen dat de auto kan worden thuis gelaten*

Ontwikkeling van de LHK's De Commissie wijst op het feit dat de deur niet mag worden gesloten voor voluntaristische beleidsstrategieën. Ze noemt het voorbeeld van de gemeente Anderlecht waar nieuwe ontwikkelingen worden gerealiseerd (herontwikkeling van de Wayezstraat in de buurt van het GEN-station). Het beleid betreffende de handelskernen moet bovendien worden gevoerd in samenwerking met Atrium en de gemeenten (om onder meer ook de koopkracht van de

niet-Brusselaars aan te trekken).

*Brusselse handelszaken en
bebouwing*

De Commissie stelt vast dat de Brusselse typologie de inrichting van handelszaken op de gelijkvloerse verdieping soms bemoeilijkt (te smalle gevels). Ze pleit ervoor om gewestelijke instrumenten in te voeren om na te gaan hoe de handelszaken kunnen worden ingericht op het gelijkvloers zonder te raken aan de architecturale erfgoedeigenschappen van de bestaande gebouwen..

Voorzieningen

Wat de tenuitvoerlegging van de buurtstad betreft, noemt het GPDO het voorbeeld van de gevangenis van Vorst op sites waar op middellange en korte termijn huisvesting zal worden ontwikkeld. De Commissie meent dat het GPDO onvoldoende de nadruk legt op de buurtvoorzieningen die deze woningen nodig zullen hebben.
De Commissie vraagt om in het GPDO te benadrukken dat elke ontwikkeling van nieuwe woonwijken moet gepaard gaan met de ontwikkeling van de voorzieningen en diensten die nodig zijn voor het dagelijkse leven.

2. Opvang van een verscheiden bevolking Privéwoning/openbare woning

De Commissie is van mening dat op het vlak van de verdeling van de openbare woningen over het hele Gewest moet worden gestreefd naar een evenwicht tussen de gemeenten.
Het opsplitsen in wijken, zoals wordt voorgesteld door het BISA (wijkmonitoring), is een manier om de inspanningen van de overheid te verdelen. Ze stelt voor dat het GPDO daarnaar verwijst.

3. Ontwikkeling van tewerkstelling en economische activiteiten

*Gebieden die zijn
voorbehouden voor
ondernemingen die
onverenigbaar zijn met
wonen*

De Commissie is van mening dat, in het licht van de goedkeuring van het demografisch GBP dat het nieuwe OGSO en het principe van gemengde ontwikkeling in voormalige gebieden voor stedelijke industrie bekrachtigt, het GPDO zou moeten preciseren wat zijn intenties zijn op het vlak van industrieel beleid en wat dit impliceert (bijvoorbeeld het openen van nieuwe GSI in de grondreserves).
Door de OGSO's in het leven te roepen werden de gebieden voor stedelijke industrie dichter bij de woongebieden gebracht. Dat maakt ze kwetsbaar, want op termijn zullen de ondernemingen die er gevestigd zijn verenigbaar worden gemaakt met hun nieuwe stedelijke omgeving.
De Commissie vraagt om voor de OGSO's richtschema's op te stellen en met dit probleem rekening te houden

bij de bezinning over de ontwikkeling van deze gebieden (onder meer horizontale gemengdheid).

De Commissie stelt een moratorium voor aangaande het percentage van het Brusselse grondgebied dat is voorbehouden aan de industrie, om de verhouding van gebieden die vandaag bestemd zijn als GSI tot een minimum te beperken.

Het Gemeentelijk Plan voor Duurzame Ontwikkeling

De Commissie stelt voor om een punt toe te voegen over het Gemeentelijk Plan voor Duurzame Ontwikkeling. Verschillende gemeenten willen zo'n plan realiseren - in navolging van het GPDO. Toch zien velen ervan af vanwege de zwaarte van het proces. Er zou een bezinning moeten worden gevoerd over de operationaliteit, de actualisering en de termijnen om een dergelijk plan op te stellen.

C. De BBP's

p. 364

De Commissie waardeert de intentie om na te gaan hoe de middelen voor de bescherming van het erfgoed kunnen worden geïntegreerd in de BBP's. Ze acht dit noodzakelijk om onder meer het klein erfgoed, dat geen officiële bescherming geniet, beter te vrijwaren. Volgens haar mening zal dit zeer waarschijnlijk een wijziging van het BWRO tot gevolg hebben.

De Commissie merkt op dat de gemeenten worden geacht hun BBP 'op te schonen' om elementen op te sporen die indruisen tegen de gewestelijke beleidsstrategieën (in het bijzonder het BBP). Heel wat gemeenten zien af van dit werk omdat het bijzonder zwaar en complex is.

De Commissie pleit voor technisch-juridische bijstand van het Gewest (via de terbeschikkingstelling van bevoegde ambtenaren) aan de gemeenten zodat ze deze update kunnen doorvoeren.

Ze merkt bovendien op dat het BBP een dwingend instrument is en niet geschikt om te beantwoorden aan de evolutie van de stedenbouwkundige toestand. Ze is van mening dat er middelen moeten worden ontwikkeld om deze instrumenten efficiënter en operationeler te maken. Omdat dit instrument soepel kan worden gebruikt, wil de Commissie dat wordt onderzocht hoe het intercaleert met de andere bestaande instrumenten zoals de Richtschema's (RS) en de Zonale Gewestelijke Stedenbouwkundige Verordeningen (ZGSV's).

D. De MER en de impactstudies

p. 365

Rol van de MER en de impactstudies

De Commissie merkt op dat het BWRO dubbelzinnig is over de manier waarop het milieueffectenrapport wordt beschouwd. Ofwel is het een kritisch proces van wat

wordt voorgesteld: in dat geval moeten het plan en de milieuanalyse worden toevertrouwd aan twee verschillende ontwerpers. Ofwel moet een iteratief creatieproces worden bevoorrecht; in dat geval moeten de effecten niet autonoom worden geëvalueerd maar maakt de analyse wezenlijk deel uit van de bezinning over de planning.

De Commissie is van mening dat het doel van de milieu-evaluatie moet worden verduidelijkt.

Vereenvoudiging van de ordonnantie van 2004

De Commissie pleit voor een vereenvoudiging van de ordonnantie van 2004 betreffende de effectenstudies en de voorlegging ervan aan het openbaar onderzoek. Ze meent dat het Gewest zichzelf procedures oplegt die eenvoudiger hadden gekund. Het BHG interpreteert de Europese richtlijn zeer restrictief: die stelt plannen of programma's die al aan een effectenstudie werden onderworpen immers vrij van een impactstudie.

E. De GSV

Openbare ruimte

De Commissie waardeert de intentie om kwaliteitsnormen uit te vaardigen voor de openbare ruimten. Ze merkt op dat de middelen moeten worden gezocht om de actie van de verschillende spelers op het terrein te coördineren, onder meer van Mobiel Brussel en de MIVB, twee spelers die een belangrijke rol vervullen bij de beslissingen. p. 365

Conversie van de gebouwen

De Commissie pleit voor de uitwerking van een vademecum om de ontwerpers te begeleiden bij de verbouwing van oude gebouwen. De GSV lijkt op dit ogenblik niet het geschikte instrument om sommige werken te omkaderen, bijvoorbeeld de toevoeging van een verdieping op een oud gebouw. De GSV moet worden aangepast om beter te beantwoorden aan de maatschappelijke veranderingen en, onder meer, de doelstellingen op het vlak van verdichting.

Studentenwoningen

De Commissie stelt voor om in de GSV ook de kwestie van de studentenwoningen te bestuderen. Ze noemt het voorbeeld van Stad Brussel en Gent, waar aanbevelingen werden goedgekeurd over de ruimten die voor dit type woningen moeten worden voorzien. De GSV zou zich op deze voorbeelden kunnen inspireren.

F. Stedenbouwkundige vergunningen

Stedenbouwkundige vergunning/milieuvergunning

De Commissie steunt het streven naar vereenvoudiging en coördinatie tussen de stedenbouwkundige en de milieuvergunning. Ze verwijst naar de overdreven eisen die de overheid stelt voordat een pp. 365-366

vergunningaanvraagdossier volledig wordt verklaard. Dit getuigt van een probleem en creëert een malaise onder de aanvragers die moet worden weggewerkt.

Vervanging van de gemeenten

De Commissie vraagt om een mechanisme in te voeren waarbij het Gewest systematisch de aanvragen van stedenbouwkundige vergunningen buiten de wettelijke termijn voor zijn rekening neemt. De procedure blijft veel te zwaar. Er zou een proactief beleid moeten worden gevoerd.

Zie FT

3.1.5. Instrumenten ter begeleiding van de verdichting

p. 366

Het hoofdstuk verder uitwerken

De Commissie vraagt om dit hoofdstuk verder uit te werken. Het zou nuttig zijn om te analyseren hoe de bestaande instrumenten (BBP, GemOP, GSV, ...) kunnen worden aangepast om bij te dragen tot de begeleiding van de verdichting. Bovendien zouden in dit opzicht ook de buitenlandse voorbeelden moeten worden onderzocht.

Verdichting en gevolgen van de meerwaarden

De Commissie herhaalt bovendien haar overtuiging dat bij een verdichting van de stad de grondmeerwaarden moeten worden gebruikt voor de huisvestings- en woonbeleid.

Er zou een gemiddelde dichtheid kunnen worden voorgesteld die als basis zou dienen voor de berekening van de meerwaarden die dichte projecten creëren. De grondmeerwaarden moeten worden geïnvesteerd in de versterking van de bewoningskwaliteit van de wijken, zodat de verdichting stedelijke kwaliteit creëert.

De Commissie meent dat deze kwestie ook aan bod moet komen in het GPDO.

B. Bijdrage van de privésector tot de stedelijke ontwikkeling

p. 367

Stedenbouwkundige lasten

De Commissie pleit voor meer duidelijkheid over het instrument "stedenbouwkundige lasten". Ofwel gaat het om een bijdrage op de projecten. In dat geval moeten ze in verhouding staan tot de behoeften die dit project genereert en in de buurt ervan worden gebruikt. Ofwel betreft het een belasting en kan de Regering beslissen om ze te gebruiken op het hele grondgebied van het Gewest. Een belasting zou fiscaal aftrekbaar moeten zijn.

3.1.6. De Bouwmeester

p. 367

Culturele intendant

De Commissie vraagt zich af of er geen punt 3.1.7 moet worden voorzien betreffende de CCI-intendant (culturele en creatieve industrieën).

3.2. Krachtige observatie- en monitoringinstrumenten

3.2.2. Bevordering van de kennis binnen het Brussels Gewest

p. 369

De Commissie vraagt om in het GPDO de studies te citeren waarvan sprake is in de tekst en pleit ervoor dat deze studies toegankelijk worden gemaakt.

3.2.3. Invoering van een gemeenschappelijk systeem van "Customer Relationship Management" (CRM)

p. 370

De Commissie is van mening dat de rol van dit CRM moet worden verduidelijkt. Volgens haar moet die rol vooral gericht zijn op de vereenvoudiging van de administratieve lasten in het Gewest (op gewestelijk en gemeentelijk niveau) en niet zozeer op de controle van de bedrijven (secundaire functie).

Bovendien pleit ze voor de systematisering van de elektrische procedures voor de bedrijven die momenteel een noodzaak is.

3.3. Resultaats- en prestatiegerichte cultuur

3.3.3. Methodologie voor de opvolging van de uitvoering en evaluatie van het GPDO

p. 372

De Commissie waardeert en steunt de intentie om zowel de vorderingsstaat als de impact van het GPDO op te volgen.

Artikel 4 van het BWRO bepaalt reeds het volgende: *bij de bespreking van de begroting en uiterlijk op 31 december, legt de Regering op het bureau van de Brusselse Hoofdstedelijke Raad een verslag neer over de stand van zaken en de vooruitzichten inzake de ontwikkeling en de stedenbouw en over de uitvoering van de gewestelijke en gemeentelijke plannen.* Volgens de Commissie moet het GPDO daarvoor de middelen voorzien. Ook moeten er homogene beoordelingscriteria worden gehanteerd voor de gewestelijke en gemeentelijke plannen betreffende ontwikkeling en bodembestemming (bijvoorbeeld evaluatie halverwege de legislatuur).

Bovendien vraagt de Commissie om, samen met de economische en sociale spelers van het terrein, betrokken te worden bij het evaluatie- en opvolgingsproces.

4. Optimaal beheer van de gewestelijke budgettaire middelen

4.2. Nieuwe financieringsbronnen

p. 374

4.2.1. Herziening van de fiscaliteit en het tariefbeleid

*Aantrekking van belasting
betalende gezinnen*

De Commissie meent dat er nog inspanningen moeten worden geleverd om het Gewest aantrekkelijk te maken voor belasting betalende gezinnen: na de 6de staatshervorming zal het nog belangrijker zijn dat er middelen worden gevonden om budgettair autonoom te worden.

De Commissie steunt dus de bezinning over de fiscale

aspecten van de aantrekkingskracht van het Gewest. Ook meent ze dat een deel van de oplossing voor het wegtrekken van belasting betalende gezinnen ligt in de oprichting van de grootstedelijke gemeenschap. Sommige materies zullen in de toekomst op deze schaal worden beheerd. De Commissie merkt op dat de kilometerheffing in de eerste plaats bedoeld is om de gedragingen van de gebruikers te oriënteren, en niet zozeer om inkomsten te genereren. Een maatregel die erop gericht is om het verkeer te verminderen, kan niet tegelijk erop gericht zijn om meer fiscale inkomsten te ontvangen.

4.2.2. Financiering van infrastructuur door Beliris

p. 376

De Commissie vraagt om te verduidelijken welke projecten zouden moeten worden gefinancierd door het Beliris-fonds en hoe het Gewest deze bedragen zal besteden. De Commissie vraagt bovendien dat het Gewest erop toeziet dat het fonds in zijn totaliteit goed wordt gebruikt.

4.2.3. Publiek-private partnerships

p. 376

Middelen en gekwalificeerd personeel

De Commissie vindt de oprichting van publiek-private partnerships (PPP) een interessante zaak, voor zover het gewestelijke bestuur voldoende middelen voorziet in de vorm van gekwalificeerd personeel om een evenwichtige en hoogwaardige relatie met de privépartners te creëren.

PPP en overheidsbudget

Ze waarschuwt voor het feit dat PPP's een middel kunnen zijn om de investeringen van de overheid uit de begroting te halen. Het mechanisme van de PPP's moet worden gebruikt om meer te doen, en niet om de begroting kunstmatig te verminderen.

Andere projecten

De Commissie stelt voor om ook publiek-private partnerships op te richten voor de bouw van openbare woningen en grote voorzieningen die beantwoorden aan de Brusselse behoeften.

4.2.5. Tenuitvoerbrenging van de 6de staatshervorming

p. 377-378.

De Commissie stelt voor om de kwestie van de 6de staatshervorming en haar gevolgen voor de gewestelijke bevoegdheden al te behandelen vanaf het inleidende hoofdstuk van het GPDO.

Ze stelt voor om in het ontwerp van GPDO een standpunt in te nemen over het gebruik van de herfinanciering die vanaf 2015 zal worden toegekend aan het Gewest.

Ze vraagt om de kwestie van de bestendigheid van deze toelage te verduidelijken.

Ten slotte stelt ze voor om het document te beëindigen met een positieve noot.

Ontwerp van Gewestelijk Plan voor Duurzame Ontwikkeling

Advies van de GOC - 13 maart 2014 - Bijlage 1

Memorandum van de Gewestelijke Ontwikkelingscommissie (GOC) van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest

"aan de onderhandelaars van het meerderheidsakkoord voor de legislatuur 2009-2014 in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest"

In het licht van de nieuwe realiteit waaraan het Gewest het hoofd moet bieden, en dan denken we in het bijzonder aan de financiële, sociaaleconomische en milieucrisis, is de GOC van mening dat een nieuw GewOP onontbeerlijk is : een Gewestelijk Ontwikkelingsplan dat fungeert als stadsproject en als basis voor de strategische keuzes, want "*het gewestelijk ontwikkelingsplan is een instrument voor de globale planning van de gewestelijke ontwikkeling in het kader van de duurzame ontwikkeling*" (art.17 BWRO). De GOC stelt namelijk vast dat het GewOP van 2002 feitelijk achterhaald is. Ze betreurt bovendien dat de jaarlijkse follow-up- en evaluatierapporten met betrekking tot de uitvoering van het plan niet werden verwezenlijkt.

In het kader van artikel 7 van het BWRO, dat stipuleert dat de GOC "algemene richtlijnen voorstelt in verband met het voorbereiden en het opmaken van ontwikkelings- en bestemmingsplannen...", doet de GOC de volgende voorstellen :

Het toekomstig GewOP moet een antwoord bieden op vier grote uitdagingen :

1. De uitdaging van de sociale en economische breuk

Het drastisch terugschroeven van de socio-territoriale dualisering met het oog op een betere maatschappelijke cohesie en integratie moet een centrale doelstelling vormen van het ontwikkelingsplan. Hiervoor dient men zich te baseren op het bestaande potentieel, zowel van binnenuit (de economische activiteiten, de jeugd, de verenigingen, de culturele en handelsnetwerken) als van buitenuit (de grootstedelijke, intergewestelijke, federale, Europese en internationale functies), waarbij de klemtoon moet worden gelegd op de ontwikkeling van sectoren die kunnen zorgen voor toegevoegde waarde en bijkomende werkgelegenheid, en die daarbij tegemoetkomen aan deze doelstelling.

2. De demografische uitdaging

De voorspellingen inzake een snelle en specifieke bevolkingsgroei (volgens het Federaal Planbureau) vragen om een versnelde verwezenlijking van de beleidslijnen inzake infrastructuur, huisvesting, scholen, handelszaken, mobiliteit, werkgelegenheid..... Die uitdaging brengt zowel kwantitatieve als kwalitatieve problemen met zich mee, gelet op de culturele en sociale kenmerken van de bevolking. De desbetreffende beleidslijnen dienen ook te worden uitgestippeld in een ruimtelijke planning die de doelgerichte en gedifferentieerde verdichting van het Brusselse stadsweefsel combineert met een aanpak waarin de duurzame ontwikkeling en de bevordering van het stedelijk karakter centraal staan. Daarbij moet rekening worden gehouden met het denkwerk rond de wijken zoals dat gebeurt in het kader van de Wijkmonitoring.

3. De uitdaging van het milieu (post-Kyoto)

Er moeten drastische en dringende verschuivingen tot stand worden gebracht inzake de verplaatsingswijzen, het energiegebruik en het verbruik, waarbij met name gestreefd dient te worden naar een vermindering en optimalisering van de goederen- en energiestromen, rekening houdend met spijstechnologieën en de adequate middelen (solidariteit om de klimaatverandering een halt toe te roepen).

Daarenboven moet, ten behoeve van de residentiële aantrekkingskracht, werk worden gemaakt van een verbetering van het levenskader (vermindering van verontreiniging en geluidsoverlast, doelstellingen inzake de volksgezondheid, toename van het veiligheidsgevoel), gepaard gaand met maatregelen voor het behoud van ons natuurlijk en landschappelijk milieu, voor het behoud en de opwaardering van het architecturaal en stedenbouwkundig erfgoed en ter bevordering van de culturele creativiteit en acties die van de stad een gezellige plek maken.

4. De grootstedelijke en internationale uitdaging

De internationalisering en de metropolisering van de economie vereisen een GewOP dat rekening houdt met het echte sociaaleconomische bekken alsook met een uitwisselingsplatform tussen Brussel en de omliggende steden (een polycentrische ruimte in het netwerk van de Belgische steden, positionering in het centrum van Europa, internationale verbindingen). Dit vergt overleg met de diverse partners, in het bijzonder via de intergewestelijke samenwerkingsakkoorden.

Anderzijds moet gesleuteld worden aan het imaginaire concept en de vertegenwoordiging van de stad en haar ambitie als Geweststad, hoofdstad van Europa, meervoudige, internationale en meertalige, kosmopolitische, creatieve,

multiculturele en duurzame hoofdstad : van Brussel een voorbeeldige hoofdstad maken inzake de duurzame Europese en internationale cultuur.

Het Gewest zou dit moeten symboliseren door de verwezenlijking van een groots en ambitieus project met internationale dimensies, een project dat de diverse betrokken partijen samenbrengt en mobiliseert, om zijn verschillende ambities en de identiteit van Brussel als Europese hoofdstad kracht bij te zetten.

Conclusie

1. De uitdagingen hebben zeer specifiek en op hoogdringende wijze betrekking op het onderwijs, de huisvesting, de werkgelegenheid, de armoede en de mobiliteit.

Het nieuwe model voor de ontwikkeling van het Gewest moet gestoeld zijn op de volgende sleutelelementen : het duurzame karakter, het interculturele aspect, de nieuwe solidariteitsvormen en het aanzwengelen van de bestaande solidariteit op verschillende niveaus.

2. Gezien het belang van de huidige en toekomstige uitdagingen, zou het Gewest een gewestelijk "Planbureau" in het leven moeten roepen, evenals de nodige observatiecellen om een dergelijk proces in goede banen te leiden. Dat Planbureau moet een heus globaal planninginstrument worden om de regering bij te staan : het zal met name moeten toezien op de coherentie tussen de diverse bevoegdheden, de grondige analyse van de factoren en de follow-up van de toepassing van het gewestelijk plan. Dit instrument moet, in samenspraak met het Bestuur Ruimtelijke Ordening, specialisten met uiteenlopende competenties groeperen, waarvoor het onder meer moet kunnen rekenen op de steun van de besturen en paragewestelijke organismen (MIVB, GOMB, BGHM, ...). In het kader van doorgedreven teamwerk moet het Planbureau dan ook nauw samenwerken met mensen van buitenuit, zoals universitair.

Het gewestelijk Planbureau zou ook de opdracht moeten krijgen om in alle onafhankelijkheid in te staan voor de follow-up en evaluatie (op jaarbasis) van de uitvoering van het toekomstig GewOP.

3. Anderzijds beklemtoont de Commissie het belang van de aanpak en de instrumenten voor dit nieuwe GewOP + MER (het GewOP is sinds de ordonnantie van 19 februari 2004 gekoppeld aan een milieueffectenrapport), waarvoor een originele methodologie zal moeten worden uitgewerkt. Het gaat hier zowel om het aanreiken van de bijkomende studie-instrumenten die zijn gekoppeld aan het voorgesteld gewestelijk "Planbureau" (betrekking hebbend op het grootstedelijk sociaaleconomisch gebied), als om het proces van inspraak, of zelfs de gezamenlijke productie van het plan, waarbij de diverse partijen zodanig betrokken

moeten worden dat het project kan rekenen op een zeer algemene steun, los van de gebruikelijke kloven.

Daarvoor zal werk moeten worden gemaakt van een specifieke aanpak voor de animatie en mobilisatie van de bevolking, van de burgermaatschappij, van de stuwende krachten van het Gewest en van de betrokken instanties (de gemeenten, de gemeenschappen, de twee andere gewesten, de federale overheid en Europa).

4. Bovendien moet een duidelijke, strategische visie worden uitgestippeld die borg staat voor de integratie en/of (desgevallend) de aanpassing van de bestaande plannen en verordeningen (GBP, IRIS 2, Huisvestingscode, GSV) en de projecten zoals voorzien in het IOP. In dat opzicht wenst de GOC van in de beginfase te worden betrokken bij de programma's en ontwerpen van gewestelijke plannen en verordeningen, alsook bij alle daaraan gekoppelde uitvoeringsinstrumenten. Op die manier kan ze de regering de nodige indicaties verschaffen van bij de eerste ontwerpen van die plannen, programma's en verordeningen.

5. Tot slot is duidelijk dat deze ambities en uitdagingen noodzakelijkerwijze aanleiding geven tot een debat rond het aan te passen beleid, met het oog op de verbetering van de instellingen en de samenwerking met onder meer de twee andere gewesten en de federale overheid. Bovendien moet dit ertoe bijdragen om de bestaande talenten beter te mobiliseren.

Ontwerp van Gewestelijk Plan voor Duurzame Ontwikkeling

Advies van de GOC - 13 maart 2014 - Bijlage 2

**OPSTELLING VAN HET
BRUSSELSE ACTIEPLAN
VOOR ARMOEDEBESTRIJDING 2012**

Advies van de gewestelijke ontwikkelingscommissie

22 maart 2012

Gelet op het advies gevraagd door het Observatorium voor Gezondheid en Welzijn Brussel-Hoofdstad, dat in het kader van de permanente interkabinettenwerkgroep armoedebestrijding, een werkgroep van de Brusselse Interministeriële Conferentie Sociale Zaken – Volksgezondheid, de opdracht kreeg om de adviezen te verzamelen van de bevoegde adviesorganen met betrekking tot de opstelling van het Brusselse actieplan voor armoedebestrijding 2012.

De Gewestcommissie hoorde een afgevaardigde van het Observatorium voor Gezondheid en Welzijn Brussel-Hoofdstad, verantwoordelijk voor de opstelling van het plan, op de plenaire zitting van 15 maart 2012;

Op 22 maart 2012 heeft de vergadering het onderstaande advies aangenomen in plenaire zitting:

De volgende vaststellingen werden geconstateerd:

- er is geen totaalvisie op het “overgangsprobleem” (overgang van minderjarige naar volwassene): jongvolwassenen worden ofwel beschouwd als jongeren, ofwel als de anderen, dus als volwassenen; er wordt geen specifieke aandacht besteed aan dat overgangsstatuut;
- in het kader van de preventie wordt de aandacht vooral toegespitst op de werkloosheidsbestrijding door middel van opleiding. Er is geen visie over jongeren die uit het systeem zijn uitgesloten, met uitzondering van enkele OCMW’s die een meer transversale visie over sociale integratie hanteren;
Er bestaan preventiemaatregelen om niet in de armoede terecht te komen, maar het ontbreekt aan begeleiding van kwetsbare jongeren; het feit dat ze werkloos zijn is niet de enige kwetsbaarheidsfactor; net zoals een baan niet garandeert dat ze niet in de armoede terechtkomen.
- Wat betreft tewerkstelling en de gevoerde acties: uit de specifieke visie op werkloosheid bij jongeren komen hun lage scholingsgraad en hun gebrek aan werkervaring naar voren. Toch is er onvoldoende zicht op een factor zoals doelgerichte jobaanbiedingen voor die jongeren.

Bruxelles Formation startte “New Deal”, een actie die het idee ondersteunt om baanscheppende sectoren te mobiliseren voor die jongeren (toerisme, groene economie...)

Er moet echter een meer uitgewerkt actieplan komen waarbij overleg met die jongvolwassenen wordt bevorderd.

1. Het verheugt de Commissie dat het armoedebestrijdingsplan op jongeren is gefocust. Die leeftijdscategorie is inderdaad oververtegenwoordigd in het Brusselse Gewest en neemt sterk toe sinds de jaren 2000.
2. In verband met de 3 vragen voorgelegd door het Observatorium voor Gezondheid en Welzijn besloot de Commissie om haar advies toe te spitsen op de aspecten rond ruimtelijke ordening. Ze is echter van mening dat bepaalde thema's alle aandacht van de politieke autoriteiten verdienen: de hervorming van het onderwijssysteem, de kwestie van de ouderlijke aansprakelijkheid, het evenwicht tussen preventie- en remediemaatregelen, de voedingskwestie en de gezondheid.

In haar advies van 14 oktober 2010 betreffende het Brusselse actieplan voor armoedebestrijding 2010, benadrukte de Commissie het belang van dit actieplan dat ingaat op een van de uitdagingen die de regering vooropstelde in haar GPDO: *“Tegemoetkomen aan de sociale behoeften, in het bijzonder die van de meest kwetsbare bevolkingsgroepen, door een verbetering van de doeltreffendheid van de systemen voor onderwijs en opleidingen, door de mobilisatie van middelen voor sociale actie en gezondheid en door de ontwikkeling van het aanbod van collectieve voorzieningen”*

Ze is van oordeel dat er strategische doelstellingen in het toekomstige GPDO zouden moeten worden opgenomen, voor zover dat mogelijk is, opdat de wisselwerkingen en transversale aspecten van het armoedeprobleem aan alle algemene doelstellingen van het GPDO worden gekoppeld.

In haar advies wees de Commissie eveneens op de noodzaak om een echt geïntegreerd plan met operationele doelstellingen op te stellen.

De Commissie haalde in haar advies ook aan dat armoede zich voornamelijk in de grote steden concentreert. Geconfronteerd met die uitdagingen, zowel op het sociaaleconomische vlak als op het vlak van energie en milieu, kan de stad vanuit haar kenmerken, namelijk nabijheid en functievermenging, een opportuniteit zijn om de kloof, om de sociaaleconomische en culturele ontwrichtingen in te perken.

Tot slot verdedigde de Commissie het idee dat het gevoerde kansarmenbeleid in geen geval mag uitmonden in de creatie van parallelle circuits die deze mensen in de marginaliteit houden, maar dat elk beleid gericht moet zijn op de re-integratie van dit publiek in de normale circuits van de maatschappij. Daarom moeten er dus een intensiever beleid en meer preventieacties komen op het vlak van tewerkstelling, gezondheid, huisvesting en vooral op het vlak van onderwijs en opleiding.

Bovendien gaat het erom om solidariteit als doelstelling na te streven, en niet alleen troost en steun.

3. De Commissie is van oordeel dat armoedebestrijding verschillende ruimtelijke en dus institutionele schaalgroottes omvat.

3.1. Van een **federale schaalgrootte** over een grootstedelijke schaalgrootte die de Brusselse grenzen overschrijden, naar een lokale schaalgrootte. Ze sluit zich aan bij de conclusies van de IGEAT-studie die vaststelt dat armoede zich voornamelijk in de grote steden concentreert. Brussel, als hoofdstad, is daarvan het meest emblematische voorbeeld. Bijgevolg verdedigt de Commissie de stelling dat er een federaal grootstedenbeleid nodig blijft en dat het beleid moet evolueren naar een transversaal beleid dat alle federale departementen schaart achter een federaal stedelijk programma dat anticipeert op de verschillende uitdagingen van de stad in een globaliserende wereld. De complexiteit van de stedelijke uitdagingen impliceert geïntegreerde en multidimensionale oplossingen die tegelijk rekening houden met de lokale realiteit. Voor Brussel moeten het stedelijk beleid en de armoedebestrijding vertrekken vanuit dezelfde doelstellingen, namelijk sociale cohesie en gelijke kansen. Over de stadscontracten heen, die doelgerichte projecten in wijken in moeilijkheden omvatten, zou een transversaal stedelijk beleid meer moeten investeren in infrastructuur en openbare ruimte, en daarbij de middelen niet vergeten om die ruimtes voor een lange tijd te laten bestaan. De mobiliteit zou bovendien een gefaciliteerde toegang tot de verschillende stedelijke diensten moeten bieden (tewerkstelling, cultuur, grote gezondheidsvoorzieningen, maar ook de mobiliteit van ideeën, informatie en communicatie via de bestrijding van de digitale kloof) voor alle sociale lagen van de bevolking.

Een stedelijk beleid dat duidelijke antwoorden wil geven op de complexiteit van de stadsuitdagingen moet een beleid op meerdere niveaus zijn. Alle bevoegdheidsniveaus (Europa, staat, gewesten, steden) moeten hun deel van de verantwoordelijkheid opnemen om een geïntegreerd en duurzaam stadsbeleid te kunnen voeren.

Dat is de reden waarom de Commissie vraagt om een deel van het federaal grootstedenbeleid aan te vullen met een federerende overlegtaak tussen de federale en gewestelijke instanties en de afgevaardigden-deskundigen van de grote steden.

Studies tonen overigens aan dat de armoede niet stopt aan de grens van het Brusselse Gewest, maar zich verder uitstrekt langs het kanaal (verouderd industrieel weefsel, zowel in het noorden als in het zuiden).

3.2. Daarom benadrukt de Commissie het belang om over de grenzen van het Gewest heen te werken. De **grootstedelijke schaalgrootte** moet de schaalgrootte van de solidariteit worden. Alle gewestregeringen, de federale overheid, de autoriteiten van beide gemeenschappen, de provincies, de gemeentes uit het hele grootstedelijke gebied moeten zich inzetten om, met de actieve medewerking van de privésector, een specifieke sociale en economische gouvernance op te zetten dat over de nodige bevoegdheden en middelen beschikt om die cruciale en dringende uitdagingen doeltreffend aan te pakken.

Het komt erop aan een gemeenschappelijk kader uit te werken waarin samenwerkingsakkoorden over de institutionele gewestgrenzen heen gesloten worden.

Die grootstedelijke dimensie is des te belangrijker omdat ze op een sociale en economische realiteit aansluit en omdat er in een overleg over die plannen en op die schaal pistes voor oplossingen gevonden kunnen worden.

Binnen dat grootstedelijke kader is het tot slot belangrijk om het project te steunen van een polycentrische stad die de hele bevolking en vooral de meest kwetsbare sociale groepen een gemakkelijke toegang geeft tot stadscentra van gewestelijk belang en waarin duidelijk bevestigd wordt dat het mogelijk is om een maatschappij te vormen over de gemeenschapsgrenzen heen.

3.3. Het **gemeentelijk- (OCMW) en buurtniveau**, tot slot, is het niveau dat het dichtst bij de mensen staat. Terwijl een insluiting op dit niveau vermeden moet worden, is het noodzakelijk dat de inwoner zijn herkenningpunten op dit niveau vindt: voorzieningen, werk, buurtdiensten.

Daarom haalt de Commissie het voorbeeld aan van een ruimtelijk ordeningsbeleid dat wordt verdedigd binnen bepaalde ordeningsplannen die de ontwikkeling van huisvesting laat primeren op de aanwezige kleine ondernemingen. Een beleid dat verantwoord is in een context waarin de huisvesting wordt bedreigd, wat niet wegneemt dat de Commissie van oordeel is dat kleine economische activiteiten vandaag beschermd moeten worden binnen het wijkniveau. Een weefsel van kmo's kan immers een bron van gediversifieerde tewerkstelling zijn die binnen het bereik van de Brusselaars ligt en vooral van jongeren in de overgangsfase.

De verschillende thema's moeten op die verschillende schaalgroottes geanalyseerd worden.

4. **Huisvesting** is een essentiële kwestie: de toegang tot een fatsoenlijke woning, de strijd tegen ongezonde gebouwen...

De Commissie pleit voor de realisatie van gediversifieerde sociale en gelijkgestelde woningen (ook intergenerationele woningen) waarin diverse types van gezinnen terechtkunnen om de sociale vermenging in de wijken te bevorderen. Ze haalt daarbij het voorbeeld aan van Denemarken waar specifieke plannen werden opgezet rond sociale huisvesting gericht op jongeren, senioren, grote gezinnen enz.

De Commissie is van mening dat het interessant zou zijn om nieuwe vormen van samenwonen aan te moedigen zoals groepswoningen, solidair wonen, intergenerationeel wonen, kangoeroewoningen...

5. Wat betreft **de tewerkstelling, het onderwijs en de vorming**, komt het erop aan om een systeem op te zetten dat jongeren kan informeren, sensibiliseren en doorsturen naar geschikte beroepsopleidingen die op hun capaciteiten aansluiten en economische vooruitzichten bieden.

De Commissie raadt aan om op meerdere niveaus te werken:

- Voorzieningsgebieden voorzien voor crèches en scholen, maar ook voor het technisch en beroepsonderwijs;
- Het technisch en beroepsonderwijs rationaliseren door dubbele voorzieningen te vermijden (dus beter doen met de bestaande middelen);
- Het imago van een vak verbeteren zodat zowel jongeren als ouders er anders over gaan denken;
- De technische en beroepsrichtingen opwaarderen, zoals de bouwberoepen (bijv.: bouwplaatsbezoeken voor jongeren, gezinsbezoeken tijdens opendeurdagen...), de technische en beroepsopleidingen meer bekendheid geven vanaf het lagere onderwijs om pistes te openen vóór deze vakken een keuze 'bij gebrek aan andere mogelijkheden' worden waaraan vaak een negatief imago kleeft, wat resulteert in een negatieve schoolhouding.

De Commissie vestigt de aandacht op het belang van een vernieuwde toe-eigening van knowhow die de basis vormt voor zelfvertrouwen en sociale relaties. Wat impliceert dat begeleiding bij het heraanleren van gewone en dagelijkse knowhow in het sociale-steunbeleid wordt opgenomen.

Tot slot wijst de Commissie erop dat er in Brussel nog heel wat werk te verrichten is op het vlak van erfgoed en overdracht van knowhow. In dat licht zou het interessant zijn om opnieuw een systeem met leerjongens en leermeisjes in te voeren die door werknemers begeleid worden in hun opleiding.

6. De Commissie stelt vast dat de stad niet altijd even "vriendelijk" is voor jongeren: het ontbreekt aan sportinfrastructuren en andere **voorzieningen** bestemd voor jongeren. De Commissie is van mening dat de creatie van ontmoetingsruimtes, ook intergenerationele ruimtes, rond sport of publieke ruimten kunnen helpen bij het doorbreken van het isolement waarin deze bevolking vaak zit opgesloten.
7. De Commissie meent dat een globaal beleid tegen de dualisering van de stad belangrijk is. Noodzakelijk daarbij zijn betere **verplaatsingsfaciliteiten** voor deze bevolking om de vorming van getto's te voorkomen en om opleidings- en tewerkstellingsplaatsen gemakkelijker toegankelijk te maken voor deze mensen. De vestigingskeuze van bevolkingsdiensten is op dat vlak doorslaggevend en kan resulteren in een bevolkingsvermenging die een dynamiek op gang brengt (cf. Sint-Joost).

Ter informatie worden er bij dit advies twee bijlagen over het wereldwijde charter op het recht op de stad gevoegd, waarin een globale beschouwing over dit aspect wordt voorgesteld waarmee rekening zal moeten worden gehouden in het kader van het DGewOP.

Annexe :

Charte Mondiale du Droit à la Ville

A l'aube du nouveau millénaire, la moitié de la population mondiale réside dans des villes. Selon les prévisions, en l'an 2050 le taux mondial d'urbanisation s'élèvera à 65%. Les villes sont, potentiellement, des territoires disposant d'une grande richesse et de diversité économique, environnementale, politique et culturelle. Le mode de vie urbain influence la manière dont nous établissons des liens avec nos semblables et avec le territoire.

Toutefois, inversement à de telles potentialités, les modèles de développement mis en oeuvre dans la plupart des pays du Tiers Monde se caractérisent par l'établissement de niveaux de concentration de revenus et de pouvoir, ainsi que par des processus migratoires et d'urbanisation accélérés qui contribuent à la dévastation de l'environnement et à la privatisation des biens et de l'espace public, générant de fait, appauvrissement, exclusion et ségrégation sociales et territoriales. Ces processus contribuent à la prolifération de grandes zones urbaines où sévissent la pauvreté, des conditions de vie précaires et la vulnérabilité devant les risques naturels.

Les villes sont loin d'offrir des conditions et des opportunités équivalentes à leurs habitants. La majeure partie de la population urbaine est privée ou limitée - en vertu de ses caractéristiques économiques, sociales, culturelles, ethniques, de genre et en fonction de son âge - dans la satisfaction de leurs besoins les plus élémentaires. De graves conséquences résultent de ce processus, à savoir les exclusions massives, la ségrégation et la conséquente détérioration de coexistence sociale. Ce contexte favorise l'éclosion de luttes urbaines représentatives, bien qu'elles ne soient qu'éparpillées et incapables de produire des changements significatifs dans le modèle de développement en vigueur.

Face à cette réalité et à la nécessité de lutter contre ces tendances, des organisations et des mouvements articulés depuis le Forum Social Mondial 2001, ont examiné et assumé le défi de construire un modèle de société et de vie urbaine durable, basé sur les principes de solidarité, liberté, égalité, dignité et justice sociale. Un de ses fondements est le respect des différentes cultures urbaines et l'équilibre entre l'urbain et le rural.

Depuis le Premier Forum Social Mondial, réalisé dans la ville de Porto Alegre, un ensemble de mouvements populaires, d'organisations non gouvernementales, d'associations professionnelles, de forum et de réseaux nationaux et internationaux de la société civile, engagés dans les luttes sociales pour des villes justes, démocratiques, humaines et durables, élaborent une charte mondiale du droit à la ville qui fait état des engagements et des mesures qui doivent être assumés par la société civile, par les gouvernements locaux et nationaux, parlementaires ainsi que par les organismes internationaux pour que toutes les personnes vivent dignement dans nos villes.

Le droit à la ville met l'accent sur l'amélioration de la qualité de vie des personnes, de leurs logements et de leurs quartiers, une meilleure qualité de vie de la ville mais aussi de la zone rurale. Le droit à la ville est un mécanisme de protection de la population qui vit dans les villes ou régions souffrant un processus d'urbanisation accéléré. Cela implique la mise en

exergue d'une nouvelle forme de promotion, respect, défense et de réalisation des droits civils , politiques, économiques, sociaux, culturels et environnemental garantie par les instruments régionaux et internationaux des droits humains.

Dans la ville et dans la zone zone, la corrélation entre ces droits et la nécessaire contrepartie des devoirs est exigeable selon les différentes responsabilités et situations socio- économiques de ses habitants, comme une forme de promouvoir la juste distribution des bénéfices et responsabilités résultantes du processus d'urbanisation ; le respect des fonctions sociales de la ville et de la propriété ; la distribution du revenu urbain ; la démocratisation de l'accès à la terre et aux services publics à tous les citoyens , spécialement ceux qui ont moins de ressources économiques ou qui sont dans une situation plus vulnérable.

Originellement et socialement, la chartre Mondiale du Droit à la ville est avant tout , un instrument tourné vers le renforcement des processus, des revendications et des luttes urbaines. Le droit à la ville doit se constituer en une plateforme capable d'articuler les efforts de tous ces acteurs – publics, sociaux et privés - intéressés à faire valoir et rendre effectif ce nouveau droit humain moyennant sa promotion, sa reconnaissance légale, son exécution, sa réglementation et son application.

Proposition de Charte Mondiale du Droit à la Ville - 2004

Forum Social des Amériques - Quito - Juillet 2004 Forum Mondial Urbain - Barcelona - Septembre 2004

Préambule

A l'aube du nouveau millénaire, la moitié de la population mondiale réside dans des villes. Selon les prévisions, en l'an 2050 le taux mondial d'urbanisation s'élèvera à 65%. Les villes sont, potentiellement, des territoires disposant d'une grande richesse et de diversité économique, environnementale, politique et culturelle. Le mode de vie urbain influence la manière dont nous établissons des liens avec nos semblables et avec le territoire.

Toutefois, inversement à de telles potentialités, les modèles de développement mis en oeuvre dans la majorité des pays du Tiers Monde se caractérisent par l'établissement de modèles de concentration de revenus et de pouvoir, ainsi que par des processus accélérés d'urbanisation qui contribuent à la dévastation de l'environnement et à la privatisation de l'espace public, en générant appauvrissement, exclusion et ségrégation sociales et territoriales.

Les villes sont loin d'offrir des conditions et des opportunités équivalentes à leurs habitants. La majeure partie de la population urbaine est privée ou limitée - en vertu de ses caractéristiques économiques, sociales, culturelles, ethniques, de genre et en fonction de son âge - dans la satisfaction de ses nécessités les plus élémentaires.

Ce contexte favorise l'éclosion de luttes urbaines représentatives, bien qu'elles ne soient qu'éparpillées et incapables de produire des changements significatifs dans le modèle de développement en vigueur.

Face à cette réalité les organisations de la société civile, réunies depuis le Ier Forum Social Mondial 2001, ont examiné et assumé le défi de construire un modèle durable de société et de vie urbaine, basé sur les principes de solidarité, liberté, égalité, dignité et justice sociale. Un de ses fondements doit être le respect des différentes cultures urbaines et l'équilibre entre l'urbain et le rural.

Depuis le Premier Forum Social Mondial, réalisé dans la ville de Porto Alegre, un ensemble de mouvements populaires, d'organisations non gouvernementales, d'associations professionnelles, de forum et de réseaux nationaux et internationaux de la société civile, engagés dans les luttes sociales pour des villes justes, démocratiques, humaines et durables, élaborent une lettre mondiale du droit à la ville qui fait état des compromis et des mesures qui doivent être assumés par la société civile, les gouvernements locaux et nationaux ainsi que par les organismes internationaux pour que toutes les personnes vivent dignement dans nos villes.

La lettre mondiale du droit à la ville est un instrument visant à contribuer aux luttes urbaines et au processus de reconnaissance du droit à la ville, dans le système international des droits humains. Le droit à la ville est défini comme l'usufruit équitable des villes, selon les principes de viabilité et de justice sociale. Il se définit comme un droit collectif des

habitants des villes -spécialement des groupes appauvris, vulnérables et défavorisés- qui se fonde sur leurs us et coutumes et leur confère la légitimité d'action et d'organisation, dans le but de jouir du plein exercice du droit à un modèle de vie adéquat.

Nous invitons toutes les personnes, toutes les organisations de la société civile, les gouvernements locaux et nationaux ainsi que les organismes internationaux, à être partie prenante de ce processus à échelle locale, nationale, régionale et mondiale, en contribuant à l'élaboration, la diffusion et la mise en pratique de la lettre mondiale du droit à la ville, laquelle représente un des paradigmes de ce millénaire : qu'un monde meilleur est possible.

Première Partie. Dispositions Générales

ARTICLE I. DROIT À LA VILLE

1. Toute personne a droit à la ville sans discrimination de genre, d'âge, de race, d'ethnie ou d'opinion politique et d'orientation religieuse, ainsi qu'à la préservation de la mémoire et de l'identité culturelle, conformément aux principes et aux normes établis par cette Charte.
2. La ville est un espace collectif culturellement riche et diversifié qui appartient à tous ses habitants.
3. Les villes et les autorités nationales conjointement responsables s'engagent à adopter des mesures visant à obtenir progressivement le plein exercice des droits économiques, sociaux, culturels et écologiques, sans en affecter le contenu minimal essentiel. Dans ce but, elles utiliseront le maximum des ressources dont elles disposent, ainsi que tous les moyens appropriés, y compris en particulier l'adoption de mesures législatives et normatives.
4. Pour les effets de cette charte la Ville se réfère à toute ville, village, capitale, localité, banlieue, circonscription ou faubourg institutionnellement organisé en tant qu'entité locale de gouvernement Municipal ou Métropolitain, en secteur urbain, semi rural ou rural.
5. Pour les effets de cette charte sont considérés citoyens (nes) toutes les personnes résidant de façon permanente ou transitoire dans les villes.

ARTICLE II. PRINCIPES DU DROIT À LA VILLE

1. GESTION DÉMOCRATIQUE DE LA VILLE. Tout(te) citoyen(ne) a droit de participer, directement et à travers les organes de représentation, à l'élaboration, à la définition et au contrôle de la mise en place des politiques publiques dans les villes, en établissant comme priorité la consolidation, la transparence, l'efficacité et l'autonomie des administrations locales publiques et des organisations populaires.
2. FONCTION SOCIALE DE LA VILLE : Garantir à tous le plein usufruit de l'économie et de la culture de la ville, l'utilisation des ressources et la réalisation de projets et d'investissements à son profit et à celui des habitants, conformément aux critères d'équité dans la distribution, de complémentarité économique, de respect culturel et de viabilité écologique, et du bien-être de tous, en harmonie avec la nature, pour les générations actuelles et futures.

3. FONCTION SOCIALE DE LA PROPRIÉTÉ :

Les espaces et les biens publics et privés de la ville et des citoyens doivent être utilisés en primant l'intérêt social, culturel et écologique. Tout(te) citoyen(ne) a le droit de prendre part à la propriété du territoire urbain suivant les paramètres de la démocratie, de la justice sociale et de la viabilité de l'environnement. Dans la formulation et la mise en pratique des politiques urbaines, l'intérêt commun doit prédominer sur le droit individuel de propriété et l'on doit faire valoir la prépondérance de l'utilisation socialement juste et équilibrée de l'environnement, de l'espace et du sol urbain et dans des conditions de sécurité.

Dans la formulation et la mise en pratique des politiques urbaines, l'intérêt social et culturel doit prédominer sur le droit individuel de propriété et la sécurité d'occupation et l'on doit faire valoir la prépondérance de l'utilisation socialement juste et équilibrée de l'environnement, de l'espace et du sol urbain.

Les citoyens ont le droit de prendre part aux revenus extraordinaires (plus-values) générés par l'investissement public (ou de l'État) que s'approprient les privés sans avoir agi le moins du monde sur sa propriété.

4. PLEIN EXERCICE DE LA CITOYENNETÉ : Les villes doivent être un espace de réalisation de tous les Droits de l'Homme et des libertés fondamentales, assurant la dignité et le bien-être collectif de tous dans des conditions d'égalité, d'équité et de justice, ainsi que la garantie du respect intégral de la production sociale de l'habitat. Chacun dispose du droit de trouver dans la ville les conditions nécessaires à son épanouissement politique, économique, culturel, social, et écologique, tout en assumant le devoir de solidarité.

5. ÉGALITÉ, NON-DISCRIMINATION : Les droits énoncés dans cette charte seront garantis à toute personne, résidant de façon permanente ou transitoire dans les villes, sans discrimination aucune fondée sur l'âge, le genre, l'orientation sexuelle, la langue, la religion, l'opinion, l'origine ethnique raciale, sociale, le niveau de revenus, la nationalité ou la situation migratoire. Les villes doivent assumer les engagements pris en ce qui concerne la mise en place de politiques publiques visant l'Égalité des opportunités pour les femmes dans les villes, ce qui figure entre autre dans la CEDAW (qui a valeur constitutionnelle dans de nombreux pays), de même que dans les conférences sur l'Environnement (1992), Beijing (1995) et Habitat II (1996). Mettre à disposition des fonds budgétaires gouvernementaux pour que lesdites politiques prennent effet et mettre en place des mécanismes et des indicateurs quantitatifs et qualitatifs pour surveiller leur exécution dans le temps.

6. PROTECTION SPÉCIALE DES GROUPES ET PERSONNES EN SITUATION DE VULNÉRABILITÉ : Les groupes et les personnes en situation de vulnérabilité ont droit à des mesures spéciales de protection et d'intégration, aux services de base ainsi qu'à ne pas être discriminés.

Pour les effets de cette Charte, sont considérés comme vulnérables : les personnes et les groupes en situation de pauvreté, soumis à un risque écologique (menacés de catastrophe naturelle), victimes de violence, souffrant de déficience ou d'incapacité, les migrants forcés, les réfugiés, et tout autre groupe qui, selon la réalité de chaque ville, est défavorisé par rapport au reste des habitants. A l'intérieur de ces groupes les personnes âgées, les femmes et particulièrement celles qui sont chefs de famille, et les enfants bénéficieront d'un égard particulier.

Les Villes, au moyen de politiques d'affirmation des groupes vulnérables, doivent supprimer les obstacles d'ordre économique et social qui, limitant la liberté, l'équité et l'égalité des citoyens(nes), et entravent l'épanouissement de la personne humaine et la pleine participation de tous dans l'organisation politique, économique, culturelle et sociale de la ville.

7. ENGAGEMENT SOCIAL DU SECTEUR PRIVÉ les villes encouragent les agents économiques à prendre part aux programmes sociaux et aux entreprises économiques dans le but de développer la solidarité et de promouvoir l'égalité entre les habitants.

8. IMPULSION DE L'ÉCONOMIE SOLIDAIRE ET DES POLITIQUES FISCALES PROGRESSIVES : Les villes doivent encourager et donner de la valeur aux conditions politiques et aux programmes d'économie solidaire

Deuxième Partie. Droits relatifs à la Gestion de la Ville

ARTICLE III. DÉVELOPPEMENT URBAIN ÉQUITABLE ET DURABLE

1. Les villes s'engagent à mettre en oeuvre une planification, une régulation et une gestion urbaine de l'environnement qui garantissent l'équilibre entre le développement urbain et la protection du patrimoine naturel, historique, architectonique, culturel et artistique et s'opposent aussi à la ségrégation et l'exclusion territoriale, tout en donnant la priorité à la production sociale de l'habitat et à l'accomplissement de la fonction sociale de la ville et de la propriété privée. Pour ce faire, les villes s'engagent à adopter des mesures de développement urbain, particulièrement le réaménagement de l'habitat dégradé ou marginal, encourageant une ville intégrée et équitable.

2. L'aménagement de la ville et la planification des programmes et des projets sectoriels devront intégrer le thème de la sécurité urbaine comme un attribut de l'espace publique.

3. Les villes s'engagent à garantir que les services publics dépendent du niveau administratif le plus proche possible de la population, garantissant la participation des citoyens(nes) dans leur gestion et contrôle. Ils devront être gérés par un régime juridique de biens publics s'opposant à sa privatisation...

4. Les villes mettront en place des mécanismes de contrôle social de qualité des services des entreprises de prestations publiques ou privées, particulièrement pour ce qui est du contrôle de qualité et de la détermination des tarifs.

ARTICLE IV. PARTICIPATION À L'ÉLABORATION DU BUDGET DE LA VILLE.

1. Les villes doivent prendre en compte dans le budget la promotion du droit à la ville, conformément aux dispositions de cette charte.

2. Les villes s'engagent à garantir le droit à la participation directe équitable et délibérative à la définition des politiques et du budget municipal, par le biais de conduits institutionnels ouverts à tous, aux organisations communautaires et aux conseils et commissions sectoriels et territoriaux.

ARTICLE V. TRANSPARENCE DANS LA GESTION DE LA VILLE.

1. Pour garantir le principe de transparence, les villes s'engagent à organiser la structure administrative de telle façon que soient garanties la responsabilité effective de ses dirigeants envers les citoyens(nes), de même que la responsabilité de l'administration municipale envers les organes de gouvernement, en complément de la gestion démocratique.
2. Conformément aux principes fondamentaux de leur système juridique, les villes formuleront et appliqueront des politiques coordonnées et efficaces contre la corruption, lesquelles stimuleront la participation de la société et seront le reflet des principes de la préséance de la loi, de la gestion raisonnable des affaires et des biens publics, de l'intégrité, de la transparence et de l'obligation de rendre des comptes.

ARTICLE VI. DROIT À L'INFORMATION PUBLIQUE

1. Toute personne a droit d'exiger et d'obtenir - de tout organe chargé de l'administration de la ville, des Pouvoirs Législatif et Judiciaire - des renseignements complets, véridiques, adéquats et opportuns, concernant leurs activités administratives et financières ainsi que celles des entreprises et des sociétés privées ou mixtes de services publics.
2. Dans le cas où une requête d'information est déposée et que les fonctionnaires du gouvernement de la Ville ou du secteur privé concerné ne peuvent y répondre, ils se trouvent dans l'obligation de rédiger ou de produire l'information relative à leur domaine de compétence. La seule limite à l'accès à l'information publique réside dans le respect du droit d'intimité des personnes.
3. Les villes s'engagent à mettre en place des mécanismes d'accès à l'information publique valable et transparente pour tous. Dans ce but, elles se chargeront d'en faciliter l'accès pour tous les secteurs de la population et encourageront l'apprentissage de technologies d'information et en assureront l'actualisation périodique.

Troisième Partie. Droits civils et Politiques de la Ville.

ARTICLE VII. LIBERTÉ ET INTÉGRITÉ

Toute personne a droit à la liberté et à l'intégrité, tant physique que spirituelle. Les villes s'engagent à établir des garanties de protection afin que ni les individus ni les institutions, quelque soit leur nature - ne violent ces droits.

ARTICLE VIII. PARTICIPATION POLITIQUE

1. Conformément aux lois en vigueur, tout(e) citoyen(ne) a le droit de participer à la vie politique locale par le biais de l'élection libre et démocratique de représentants locaux et de même qu'à la prise de décision concernant les politiques locales relatives à ville, y compris les services et politiques de planification, développement, gestion, rénovation ou amélioration du quartier.

2. Les villes garantiront le droit à l'élection libre et démocratique de représentants locaux, la réalisation de plébiscites et d'initiatives législatives populaires ainsi que l'accès équitable aux débats et aux audiences publiques qui traitent des thèmes relatifs au droit à la ville 3. Les villes doivent mettre en pratique des politiques de quotes-parts pour la représentation et la participation politique les femmes et les minorités, dans toutes les instances locales électives et dans celles de définition de leurs politiques publiques.

ARTICLE IX. DROIT D'ASSOCIATION, DE RÉUNION, DE MANIFESTATION ET USUFRUIT DÉMOCRATIQUE DE L'ESPACE PUBLIC URBAIN.

Toute personne a le droit d'association, de réunion et de manifestation. Les villes s'engagent à fournir des espaces publics pour l'organisation de réunions ouvertes et de rencontres informelles.

ARTICLE X. DROIT À LA JUSTICE.

1. Les villes s'engagent à adopter des mesures destinées à améliorer l'accès au droit et à la justice pour tous.
2. Les villes doivent favoriser la résolution de conflits d'ordre civil, pénal, administratif et professionnel par le biais de la mise en oeuvre de mécanismes publics de conciliation, transaction, et médiation.
3. Les villes s'engagent à garantir l'accès au service de justice au moyen de politiques spéciales en faveur des groupes vulnérables de la population et en consolidant les systèmes de défense publique gratuite.

ARTICLE XI. DROIT À LA SÉCURITÉ PUBLIQUE ET À LA COEXISTENCE PACIFIQUE, SOLIDAIRE ET MULTICULTURELLE

1. Les villes s'engagent à créer des conditions favorables à la sécurité publique, à la coexistence pacifique, au développement collectif et à l'exercice de la solidarité. À cet effet, elles garantissent le plein usufruit de la ville, dans le respect de la diversité et la préservation de la mémoire et de l'identité culturelle de tous(tes) les citoyens(nes) sans discrimination.
2. Une des principales missions des forces de sécurité est le respect et la protection des droits des citoyens(nes). Les villes garantissent que les forces de sécurité qu'elles dirigent ne feront usage de la force que dans la mesure des dispositions légales et du contrôle démocratique.
3. Les villes garantissent la participation de tous(tes) les citoyens(nes) dans le contrôle et l'évaluation des forces de sécurité.

Quatrième Partie. Droits Économiques Sociaux, Culturels et de l'Environnement des Villes.

ARTICLE XII. ACCÈS ET PRESTATIONS DE SERVICES PUBLICS DOMICILIAIRES ET URBAINS

1. Suivant le cadre juridique de chaque pays, en partageant la responsabilité avec d'autres organismes publics ou privés, les villes garantissent à tous(tes) les citoyens(ne) le droit d'accès permanent à l'eau potable, à l'assainissement, au retrait des ordures, aux services de soins médicaux, aux écoles, aux sources d'énergie et aux télécommunications.

2. Les villes garantiront que les services publics, y compris ceux dont la gestion a été privatisée avant l'adhésion à cette Charte, fixent un tarif social abordable et un service public adapté aux personnes et aux groupes vulnérables ou sans emploi.

ARTICLE XIII. DROIT À LA MOBILITÉ ET AUX TRANSPORTS PUBLICS.

1. Les villes garantissent le droit à la mobilité et à la circulation dans la ville basé sur un système de transport public accessible à tous, selon un plan de transport urbain et interurbain et fondé sur des moyens de transport adaptés aux différentes nécessités sociales (genre, âge et déficience ou incapacité) et écologiques, à un tarif raisonnable adapté aux revenus de tout un chacun. On encouragera l'utilisation de véhicules non polluants, et des secteurs pour les piétons seront réservés de façon permanente ou temporaire.

2. Les villes encouragent le retrait de barrières architectoniques, fournissent les équipements nécessaires à la mobilité et au système de circulation et se chargent d'adapter toutes les constructions publiques ou d'utilisation publique, les locaux de travail et les lieux de détente, afin de garantir l'accès aux personnes souffrant de déficience ou d'incapacité.

ARTICLE XIV. DROIT AU LOGEMENT

1. Dans le cadre de leurs compétences, les villes s'engagent à adopter des mesures pour garantir à tous(tes) les citoyens(nes) que leurs frais de logement soient en accord avec leurs revenus, que leurs logements remplissent les conditions d'habitabilité, qu'ils soient situés dans un lieu adéquat et s'adaptent aux caractéristiques culturelles de leurs habitants.

2. Les villes s'engagent à fournir à tous(tes) les citoyens(nes) une offre adéquate de logements et d'équipements de quartier et de garantir aux groupes vulnérables des plans de financement, des structures et des services d'assistance pour les enfants et les personnes âgées.

3. Les villes garantissent aux groupes vulnérables la priorité dans les lois et les politiques de logement. Les Villes s'engagent à mettre en oeuvre des programmes de subvention et financement pour l'acquisition de terres ou d'immeubles, ainsi que des plans de réglementation de location de la terre, des programmes d'amélioration des quartiers précaires, des établissements humains informels et des squatt afin d'y habiter.

4. Les villes s'engagent à inclure dans toutes les politiques publiques de distribution et de titre de terres les femmes bénéficiaires de titres de possessions et de propriétés remis et enregistrés et ceci indépendamment de leur état civil.

5. Tout individu, couple ou famille sans logis a le droit d'exiger aux autorités publiques de la Ville l'octroi immédiat d'un logement apte, indépendant et adéquat. Les foyers d'accueil et

les refuges pourront être utilisés comme mesures provisoires d'urgence, sans pour autant remplacer l'obligation de fournir une solution de logement définitif.

6. Toute personne a le droit de sécurité dans la possession de son logement, droit garanti par des instruments juridiques, ainsi qu'à celui de protection face aux expulsions, expropriations ou déplacements forcés ou arbitraires.

7. Les villes s'engagent à empêcher la spéculation immobilière par l'application de normes urbaines visant une distribution juste des attributions et des bénéfices obtenus grâce au processus d'urbanisation. L'adéquation des instruments de politique économique, fiscale et financière et l'adaptation des frais publics aux objectifs du développement urbain sont les autres moyens dont elles disposent.

8. Les villes promulgueront la législation adéquate et mettront en place des mécanismes et des sanctions destinés à garantir la pleine jouissance du sol urbain et des immeubles publics et privés non construits, non utilisés, sous utilisés ou non occupés, afin de permettre la réalisation de la fonction sociale de la propriété.

9. Les villes protègent les locataires de l'usure et des expulsions arbitraires, par la régulation des loyers d'immeubles destinés au logement, en accord avec le Commentaire Général N° 7 du Comité des Droits Économiques Sociaux et Culturels de l'Organisation de Nations Unies.

10. Le présent article sera applicable à toutes les personnes, y compris les familles, les groupes, les occupants sans titres, sans foyer et ceux dont les circonstances de logement sont variables, en particulier les nomades, les voyageurs et les romanichels.

11. Les villes encouragent la mise à disposition de foyers d'accueil et de logements sociaux en location pour les femmes victimes de violence conjugale.

ARTICLE XV. DROIT À L'ÉDUCATION

1. Toute personne a droit à l'éducation. En responsabilité conjointe avec leurs autorités nationales, les villes garantissent l'accès à l'éducation élémentaire des enfants et des jeunes en âge scolaire et encouragent l'éducation des adultes. Conjointement avec d'autres instances du gouvernement elles garantissent la mise en oeuvre de politiques visant la démocratisation de l'accès à l'éducation supérieure pour les groupes vulnérables.

2. Les villes mettent à la disposition de tous et toutes les espaces et les centres scolaires, éducatifs et culturels dans un contexte multiculturel et de cohésion sociale.

3. Les villes encouragent l'accroissement de la citoyenneté par le biais de méthodes pédagogiques éducatives visant particulièrement la lutte contre le sexisme, le racisme, la xénophobie et la discrimination et en instituant des bases de coexistence, de respect de l'environnement, de participation et de culture de la paix.

ARTICLE XVI. DROIT AU TRAVAIL

1. La Ville et les Autorités nationales sont responsables conjointement de contribuer à la garantie du plein emploi, dans la mesure de leurs possibilités. Par conséquent, elles encouragent la remise à niveau et la requalification des travailleurs, avec ou sans emploi au moyen de la formation permanente.
2. Les villes luttent contre le travail des enfants et encouragent la création de conditions leur permettant de profiter de leur enfance.
3. En collaboration avec les autres administrations publiques et les entreprises, les villes mettent en place des mécanismes garantissant l'égalité de tous devant le travail, s'opposant à toute forme de discrimination.
4. Les villes encouragent l'égalité d'accès des femmes au travail par le biais de la création de garderies et d'autres mesures, et aménagent des équipements appropriés pour permettre l'égalité d'accès au travail des personnes qui souffrent de déficience ou d'incapacité. Afin d'améliorer les conditions de travail, les villes mettront en oeuvre des programmes d'adaptation des logements urbains utilisés comme lieu de travail par les femmes chefs de famille et les groupes vulnérables. Les villes s'engagent à encourager l'intégration progressive du commerce informel, activité réalisée par les personnes de ressources insuffisantes ou sans emploi, en luttant contre son élimination et en mettant à disposition des espaces pour que l'on puisse l'exercer. Des politiques adéquates seront instaurées pour son incorporation dans l'économie urbaine.

ARTICLE XX. DROIT À CULTURE ET À LA DÉTENTE

1. Toute personne a droit à la culture dans toutes ses expressions, manifestations et sous toutes ses formes.
2. En coopération avec les associations culturelles et le secteur privé, les villes encouragent le développement de la vie culturelle urbaine tout en tenant compte de la diversité.
3. Les villes s'engagent à garantir la mise à disposition d'espaces publics propices de façon occasionnelle ou permanente à la réalisation d'activités ludiques et culturelles, dans des conditions d'égalité pour tous.
4. La Ville et ses autorités nationales sont responsables conjointement de faciliter la participation active dans le sport, et font le nécessaire pour que les installations sportives soient mis à la disposition de toute la population.

ARTICLE XVIII. DROIT À LA SANTÉ

1. Les villes s'engagent à collaborer avec leurs autorités nationales pour la promotion de la santé physique et mentale de tous ses habitants, par le biais d'actions appliquées aux secteurs économique, culturel, social et urbain.
2. La Ville et ses autorités nationales sont responsables conjointement de garantir le droit d'accès aux biens et services publics de prévention et soins médicaux dans des conditions d'égalité pour tous.

3. Les villes adopteront des mesures spéciales pour permettre aux groupes vulnérables ou marginalisés d'accéder aux biens et services publics de prévention et de soins médicaux.
4. En collaboration avec leurs autorités nationales les villes fournissent les médicaments essentiels, selon les définitions périodiques du Programme d'Action pour les Médicaments Essentiels de l'OMS et en vue de l'immunisation contre les principales maladies infectieuses qui se développent dans la Communauté.

ARTICLE XIX. DROIT À L'ENVIRONNEMENT

1. Les villes s'engagent à adopter des mesures de prévention : économie d'énergie, gestion et réutilisation des ordures, recyclage, et récupération de décharges publiques afin de multiplier et de protéger les espaces verts. Elles s'engagent à lutter contre l'utilisation désordonnée du territoire et des secteurs protégés et contre la pollution atmosphérique et acoustique.
2. Les villes s'engagent à respecter le patrimoine naturel, historique, architectonique, culturel et artistique ainsi qu'à encourager le réaménagement des secteurs dégradés et des équipements urbains et à les consolider.

Cinquième Partie. Dispositions finales.

ARTICLE XX. MESURES DE MISE EN OEUVRE ET DE CONTRÔLE DU DROIT À LA VILLE.

1. Les Villes signataires prendront toutes les mesures normatives nécessaires, de manière adéquate et immédiate, pour garantir à tous le droit à la ville, conformément aux dispositions de cette Charte. Les Villes garantiront la participation des citoyens(nes) et des organisations de la société civile dans le processus de revision normative. Les villes sont obligées d'utiliser le maximum des ressources dont elles disposent pour mettre en pratique les obligations juridiques spécifiées dans cette Charte.
2. Les Villes fourniront la formation qualifiée et l'éducation dans le domaine des Droits de l'Homme à tous les fonctionnaires publics concernés par la mise en oeuvre du droit à la ville et les obligations correspondantes, particulièrement aux fonctionnaires publics, employés par les organes publics dont les politiques affectent d'une façon ou d'une autre la pleine réalisation du droit la ville.
3. Les villes se chargeront de la promotion de l'enseignement du droit à la ville dans les écoles et les universités et ainsi qu'au moyen des médias.
4. Les Citoyens(nes) superviseront et évalueront régulièrement et intégralement si les obligations et les droits de la présente Charte sont respectés.
5. Les villes mettront en place des mécanismes d'évaluation et de surveillance des politiques de développement urbain et d'inclusion sociale fondés sur un système efficace d'indicateurs du droit à la ville, avec un différenciation de genre dans le but d'assurer le droit à la ville sur la base des principes et normes de cette Charte.

ARTICLE XXI. ATTEINTE AU DROIT À LA VILLE

1. Constituent une atteinte au Droit à la Ville les actions et omissions, mesures législatives, administratives et judiciaires, ainsi que les pratiques sociales qui empêchent, refusent, compliquent et font obstacle : à l'épanouissement des droits établis dans cette charte à la participation collective des habitants, des femmes, et des groupes sociaux dans la gestion de la ville à la non-exécution des décisions et des priorités définies dans les processus participatifs qui intègrent la gestion de la ville au maintien des identités culturelles, des formes de coexistence pacifique, à la production sociale de l'habitat ainsi qu'aux formes de manifestation et aux actions des groupes sociaux et des citoyens, tout particulièrement ceux qui sont vulnérables et défavorisés sur la base de leurs us et leurs coutumes.

2. Les actions et les omissions peuvent se produire dans le domaine administratif, dans l'élaboration et l'exécution de projets, de programmes et de plans ; dans la sphère législative, dans l'élaboration des lois, le contrôle des ressources publiques et les actions du gouvernement ; dans la sphère judiciaire, dans les jugements et les décisions portant sur des conflits collectifs et non spécifiques relatifs aux thèmes d'intérêt urbain.

ARTICLE XXII. EXIGIBILITÉ DU DROIT À LA VILLE

Toute personne a droit à un recours administratif et judiciaire efficace et complet en rapport avec les droits et les devoirs énoncés dans la présente Charte, incluant la non jouissance de ces droits.

ARTICLE XXIII. ENGAGEMENT ENVERS LA CHARTE DU DROIT À LA VILLE

I - Les réseaux et les organisations sociales s'engagent à :

1. Diffuser amplement cette Charte et stimuler la coordination internationale pour le Droit à la Ville dans le contexte du Forum Social Mondial, dans les conférences et forums internationaux, dans le but de collaborer à la progression des mouvements sociaux et des réseaux d'ONG et à la construction d'une vie digne dans les villes.

II - Les gouvernements nationaux et locaux s'engagent à :

1. Élaborer et promouvoir des cadres institutionnels qui consacrent le droit à la ville, ainsi qu'à formuler, de façon urgente, des plans d'action pour un modèle de développement durable appliqué aux villes, en accord avec les principes énoncés dans cette Charte.

2. Construire des plateformes associatives, avec une ample participation de la société civile, afin de promouvoir le développement durable dans les villes.

III - Les organismes internationaux s'engagent à :

1. Entreprendre tous les efforts pour sensibiliser, stimuler et soutenir les gouvernements dans la promotion de campagnes, séminaires et conférences et faciliter les publications techniques appropriées qui mènent à l'adhésion aux engagements de cette charte.
2. Surveiller et encourager l'application des pactes des Droits de l'Homme et des autres instruments internationaux qui contribuent à la construction du droit à la ville.
3. Créer des espaces de participation dans les organismes consultatifs et décisionnaires du système des Nations Unies qui facilitent le débat sur cette initiative.